

KERTOMUS
HELSINGIN
PAIKALLISJÄRJESTÖN
TOIMINNASTA

V. 1906



HELSINKI 1907 . TYÖVÄEN KIRJAPAINO.



31.105.44 (480) K
Helsingin

KERTOMUS
HELSINGIN
PAIKALLISJÄRJESTÖN
TOIMINNASTA

V. 1906

23.1.



REVOLUTION

THE

LIBRARY

OF

1800



Kertomus Helsingin paikallisjärjestön toiminnasta ensimmäiseltä neljännesosa vuodelta.

Alkaen tammik. 1 p:stä, loppuen maaliskuun 31 p:ään 1906.

Asiallisina tietoina voin mainita seuraavaa.

Tammikuun alkupuolella ilmoittivat Kone- ja silta-rakennustehtaan työmiehet paikallisjärjestön puheenjohtajalle, että mainitulla tehtaalla oli uudestaan lakko tulossa. Tämä asia oli toimikunnan kokouksessa saman kuun 13 p:nä, jossa päätettiin lakon tekemistä vastustaa, eikä missään tapauksessa hyväksyä sellaisia lakkoja, joista ei ensin ammattiosasto ole keskustellut ja päätöstä tehnyt. Yksityisten pyyntöjä saada toimeenpanna lakko ei oteta huomioon. Samalla päätettiin huomauttaa, että paikallisjärjestön puolesta taloudellisesti kannatetaan ainoastaan sellaisia lakkoja, joiden toimeenpanemiseen on *paikallisjärjestöltä hankittu lupa.*

Samoin yllämainittuna tammikuun päivänä luettiin Satulaseppäin ammattiyhdistykseltä tullut kirjelmä, jossa mainittu ammattiyhdistys pyysi saada työnantajilleen esittää seuraavat vaatimukset:

- 1) Alimmaksi tuntipalkaksi vaaditaan 40 p:iä;
- 2) Ylityöstä 50 % korotus;
- 3) Työnantajain tulee työssään käyttää yksinomaan järjestynyttä työväkeä;

4) Oppiaika ei saa olla pitempi kuin 3 vuotta.

Oppilaille vaadittiin alussa 6 kuukauden aikana 15 p:nin alinta tuntipalkkaa sekä tämän lisäksi joka 6 kuukauden kuluttua 4 p:nin korotusta tuntia kohden, että viimeisellä opissaolokaudella olisi palkka 35 penniä tunnilta.

Toimikunta antoi satulasepille luvan työnantajille esittää nämä vaatimukset ja, jos ei niihin hyvällä suostuta, niin on heillä oikeus toimeenpanna työlakko.

Tämä työlakko sitte olikin huhtikuussa jo päättynyt työntekijöille voitoksi. Lakosta lähempi selonteko kuuluu 2:sen neljännesvuoden tapahtumiin.

Valajain ammattiyhdistys ilmoitti helmikuun 8 p:nä, että valajat J. D. Stenberg ja Sönerin tehtaalla olivat tehneet yhteisen palkankorotuspyynnön, koska siellä oli palkat paljo alemmat kuin muissa valimoissa Helsingissä.

Palkat kerrottiin olevan täällä alin 36 ja korkein 44 p:ää, kuin palkat muualla ilmoitettiin olevan 40—60 p:iin tunnilta.

Stenberg ja Söner'in tehtaalla pyysivät valajat 30 % korotusta.

Isännistön kopea vastaus oli: »joka ei siitä palkasta tee työtä kuin meillä maksetaan, niin hän saa mennä portista ulos!»

Valajain ammattiyhdistyksellä oli kokous helmikuun 8 p:nä Albertink. 24, jossa valajat päättivät sanoa itsensä irti työstä mainitussa tehtaassa. Paikallisjärjestöltä päätettiin pyytää lupaa lakon tekemiselle.

Paikallisjärjestön toimikunta asiaa harkittuaan antoi valajille luvan lakon toimeenpanemiseen.

Lakko alkoi 25 p:nä helmikuuta ja loppui 23 p:nä maaliskuuta työntekijäin osittaisella voitolla. Työntekijät alensivat vaatimuksiaan 30 %:sta 20 %:iin. Mutta 20 % ylennystä yhdellä kertaa täytyy jo pitää hyvänä voittona. Tässä työnantajat kyllä koettivat juonitella. Isännistö asetti viimein sellaisenkin ehdon, että lakkolaisista on 4 miestä kutsun saatuaan tultava heti työhön ja loput 3 viikon kuluessa.

Ja jos eivät työntekijät siihen taivu, niin sitte uhkasi työnantajaliitto sulkea kaikki valajain ammattiyhdistyksen jäsenet pois työstä.

Valajain ammattiyhdistys käsitteli asiaa ylimääräisessä kokouksessa maaliskuun 21 p:nä ja päätti lakkoa edelleenkin jatkaa uhkauksista huolimatta. Mutta allekirjoittaneen vaatimuksesta luopuivat siitä päätöksestä ja sitte annettiin lakkolaisten itse asiastaan päättää. Lakkolaiset suostuivat allekirjoittaneen ehdotukseen, että isännistön vaatimat neljä miestä menivät ensin työhön ja heidän tulee koko palkkansa antaa lakkokassaan, josta sitte jaetaan yhtä paljo niille, jotka eivät ole työssä, kuin nekin saavat, jotka ovat työssä.

Näin meneteltäessä vältettiin työntekijäin välillä kilpailu työhön pyrkimisestä. Isännistö otti viikon kuluessa kaikki muut miehet työhön paitsi Sjöblomia, jolla oli isännistön kanssa oikeusjuttu, joka päättyi myöskin Sjöblomille voitoksi, mutta isännistö vetosi asian hovioikeuteen niin että asia on vielä ratkaisematta. Sjöblom hankki työpaikan muualta.

Siis valajat saivat palkankorotusta ja sehän olikin tarkoitus.

Kivityöntekijäin puolesta kutsuttiin allekirjoittanut kivityöntekijäin kokoukseen Vuorelaan maaliskuun 19 päiväksi, johon saavuinkin. Täällä oli kysymys lakosta. Työnantajat olivat taipuneet antamaan sovintolautakunnan ratkaista ammattilaisten palkkavaatimukset, vaan apurien eli rusnarien palkkavaatimusta, joka oli 40 penniä tunnilta, eivät antaneet. Työnantajat tarjosivat apureille 35 piä tunnilta. Tämä ei tyydyttänyt. Vaadittiin tehtäväksi lakko. Minä vastustin lakkoa vain jo siitäkin syystä, että heistä ainoastaan hakkurit kuuluivat paikallisjärjestöön, sitte työnantajain vastustus koski eniten rusnarien eli apumiesten palkkoja, jotka eivät kuuluneet paikallisjärjestöön. Tässä kokouksessa äänestettiin suljetuilla lipuilla lakon ja sovintolautakunnan asettamisen välillä ja jälkimäinen mielipide suurella enemmistöllä tuli päätökseksi.

Työnantajat olisivat taipuneet antamaan porarien ja hakkurien palkkaetuja koskevat riidat sovintolautakunnan ratkaistavaksi, vaan karkeankiventyöntekijäin palkasta tahtoivat he päättää itse. Kivityöntekijät eivät voineet hyväksyä tällä ehdolla sovintolautakuntaa, jonka tarkoituksena olisi ollut kivityöntekijäin järjestön hajottaminen.

Maaliskuun 27 p:nä päättivät kivityöntekijät julistaa kaikki ne työmaat lakkotilaan, joiden teettäjät eivät suostu kirjoittamaan kivityöntekijäin palkkalistan alle.

Lakosta tarkempi selonteko kuuluu seuraavan neljännesvuoden ajalla tapahtuneisiin asioihin.

Ammattiyhdistyksille ja -osastoille on lähetetty kirjelmä, jossa kehoitettiin keskustelemaan seuraavasta kysymyksestä:

Eikö jo olisi aika ryhtyä toteuttamaan 9 tuntista työpäivää?

Rakennustyöläisten kaikki osastot ovat asiata ajamaan asettaneet yhteisen komitean, joka on toiminut asian hyväksi, vaan tähän asti toimenpide ei ole vielä onnistunut. Toiset osastot ovat vastanneet pitävänsä palkkakysymyksen tärkeämpänä ja ajavansa sen ensin läpitse ennen kun he ryhtyvät päivänlyhennys kysymystä ajamaan. Suutarit, räätälit ja palvelijattaret sanoivat vastauksissaan pitävänsä päivän lyhennystä tärkeämpänä kuin palkan korotusta, mutta samalla ilmoittaneet itsensä voimattomiksi päivän lyhennystä toteuttamaan. Suutarit sanovat kappale- ja kotityön tekevän heille kovin vaikeaksi työpäivän pituuden määräämisen. Siis käytännöllisiin tuloksiin 9 tuntisen työpäivän toteuttamisessa ei vielä ole päästy. Kunnan ja jonkun yksityisten rakennustöissä on se sentään ollut käytännössä.

Siis taistelu asian puolesta on alulle pantu, jonka lopulta täytyy viedä perille. Rauta- ja metallityöntekijöitä kehoitettiin työnantajaliiton laittamia tehtaiden uusia järjestyssääntöjä vastaan panemaan jyrkän vastalauseen. Mainittujen alojen työmiehillä oli suuri yleinen kokous helmikuun 13 p:nä, jossa näitä järjestyssääntöjä ankarasti arvosteltiin. Valittiin komitea vastalauseetta laatimaan, johon valittiin myös

kin allekirjoittanut. Työnantajaliiton kieltävä vastaus on ollut julaistuna »Työmieheissä».

Osastojen kokouksissa ja perheiltamissa on allekirjoittanut ollut puhumassa kun vain on siitä ilmoitettu ja jos on aikaa ollut.

Johtokuntaan ovat kuuluneet puheenjohtajana Paavo Leppänen, varapuheenjohtajana A. Lakkonen. Sihteerinä ja rahastonhoitajana allekirjoittanut. Jäseninä rouva Mimmi Kanerva, Eero Haapalainen ja K. Saari.

Kokouksia toimikunnalla on ollut 4, joissa on keskusteltu ja päätetty niistä asioista kuin tässä kertomuksessa on mainittu.

Paikallisjärjestön toimikunnan puolesta:

M. Hälleberg.

Kertomus paikallisjärjestön toiminnasta kuluneelta neljännesvuodelta

alkaen huhtikuun 2 p:stä ja loppuen elokuun 31 p:ään.

Lakkoja on ollut seuraavat:

Satulaseppäin lakko alkoi paikallisjärjestön luvalla 2 p:nä huhtikuuta ja oli työntekijöillä vaatimuksina 45 p:in alin tuntipalkka, oppilaitten alimman palkan määrääminen sekä vaadittiin, että työssä saa pitää ainoastaan ammattiosaston jäseniä. Lakko kesti 7 päivää ja päättyi työntekijäin täydellisellä voitolla. Rikkureita eivät työnantajat saaneet. Spennert kyllä haki Venäjältä ja Virosta rikkureita, vaan kun he saapuivat tänne ja saivat kuulla että oli lakko, niin he kieltäytyivät rupeamasta työhön ja yhtyivät lakkolaisiin.

Kivityömiehet kaiken syystalvea koettivat yhdessä työnantajainsa kanssa laatia uutta palkkaustariffia, joka olisi huhtikuun alusta astunut käytäntöön, tässä puuhassa kuitenkin onnistumatta. Muista kohdista tosin olisi sovittu tai annettu riidanalaiset kohdat puolueettomasti valitun sovintolautakunnan ratkaistavaksi, vaan karkeankiven työntekijäin vaatimus oli työnantajille sellainen kohta, jota he eivät suostuneet antamaan sovintolautakunnan ratkaistavaksi vaan tahtoivat työnantajat sitä. Karkeakiven työntekijäin vaatimus oli 40 p:ää alimmaksi tuntipalkaksi, jota ei heille myönnetty. Työnantajat tarjosivat alimmaksi tuntipalkaksi 35 penniä. Työläiset eivät tyytyneet siihen, vaan pitivät kiinni edellämäisestä vaatimuksestaan. Tästä alkoi taistelu, joka kesti 9 viikkoa. Työntekijät luopuivat 4 viikon taistelun jälkeen 40 p:in alimmasta tuntipalkkavaatimuksestaan ja alensivat sen 38 ja 6 viikon kuluttua 35 p:iin eli siihen, jota heille jo alussa tarjottiin, vaan sovintoa ei sittenkään saatu aikaan. Taistelua jatkettiin 3 viikkoa yhdistykseenkuulumispykälästä, joka kuitenkin lopuksi hyväksyttiin työnantajain laatiman sanamuodon mukaan. Tosin työntekijöille tunnustettiin itselleen vapaa toimimisvalta niiden toverien suhteen, jotka eivät tahdo liittyä yhdistykseen.

Tälle työläkölle ei pyydetty paikallisjärjestöltä lupaa syystä, että näistä kolmesta ammattikunnasta vain yksi, nimittäin hakkurit, kuului paikallisjärjestöön. Ja kun lakko johtui toisen osaston vaatimuksista eikä sen, joka oli järjestön sääntöjen alainen, niin katsoivat tarpeettomaksi lakkoonsa lupaa pyytää.

Avustuksesta piti huolta kivityöntekijät itse.

Kunnan ja valtion työmaita ei julistettu ensinkään lakkotilaan. Kunnan hallussa oli paljo työmaita ja niissä paljo työntekijöitä, että enemmän kuin puolet kivityöntekijöistä oli työssä. Taitä työssä olevia verotettiin 20 % työpalkasta. Avustus karttui riittämään asti. Rikkureita ei ollut paljo muita kuin kivityösakkien omia miehiä. Mutta nämä olivat tavallaan työnantajan asemassa. Näiden ryhmäin miesten työssä olemisesta johtui, että lakon pitemmälle jatkaminen olisi tullut hyödyttömäksi.

Asfalttityöntekijäin lakko alkoi toukokuun 5 p:nä. Työläiset vaativat alinta tuntipalkkaa määrättäväksi apureille 40, 45, 55, kantajille 45, keittäjille 45 ja laskumiehille 55 p:iä. Työnantajat vaadittiin työssä käyttämään järjestynyttä työväkeä. Työnantajat antoivat tähän vaatimukseen kieltävän vastauksen. Työläiset päättivät tehdä lakon, vaan huomamattomuudesta jättivät lakolleen ensin pyytää paikallisjärjestöltä lupaa. Lakko kesti kaksi viikkoa ja päättyi työmiesten osittaisella voitolla. Allekirjoittanut oli paikallisjärjestön puolesta työnantajain sekä työntekijäin sovittelukomitean kokouksissa läsnä. Avustusta saivat paikallisjärjestöltä keräyksellä tulleista varoista 50: —. Rikkureita ei ollut sanottavasti muualla kuin Pelanderin saarella virolaisia. Mutta lakon pikaisen päättymisen ansioksi on luettava, että se voitiin ehjänä lopettaa ja uhrauksiin nähden verrattain hyvillä tuloksilla. Työläiset tosin olivat muutamista vaatimuksistaan luopuneet, mutta sittenkin he saivat 5—8 p:iä tuntia kohden ylennystä ja kirjallisen sopimuksen määrätyksi ajaksi, ettei tämä taistelu ilman tuloksitta mennyt.

Kirvesmiehet keväällä päättivät Vapunpäivästä lopettaa urakkatyöt. Päätöstä alettiin heti käytännössä toteuttaa. Tämän johdosta kiellettiin muutamilta miehiltä työnteko kuin eivät halunneet tehdä työtä urakalla. Toukokuun 4 p:nä kävi allekirjoittanut kolmen kirvesmiehen kanssa kaupungilla työpaikoilla Albertinkatu 17, Etelärannassa kauppahallin rakennuksella sekä Katajanokalla. Viimeksi mainitussa paikassa lupasi mestari toimia niin, että erotetut miehet otetaan takasin työhön, jonka hän tekikin. Parin päivän kuluttua tein kahden kirvesmiehen ja puutyöntekijäin liiton sihteerin kanssa samallaisen kierroksen osaksi samoissa paikoissa. Työnantajat kiireitten valmistustöitten johdosta päättivät toistaiseksi sallia tehdä työtä tuntipalkalla, joten suurempia retteitä ei asian johdosta ole vielä kehittynyt.

Satamatyömiesten lakko Helsingin Eteläsatamassa alkoi huhtikuun puolivälissä ja päättyi työmiesten täydellisellä tappiolla.

Maalarien lakko alkoi 15 p:nä huhtikuuta ja päättyi 17 p:nä toukokuuta työläisten osittaisella voitolla. Maalarit ja satamatyöntekijät eivät kuulu paikallisjärjestöön.

Läkki-, pelti- ja vaskiseppäin lakko alkoi 11 p:nä toukokuuta ja päättyi 2 p:nä heinäkuuta työntekijäin osittaisella voitolla. Lakolle ei pyydetty lupaa, vaan ilmoitettiin allekirjoittaneelle, että on kokous, jossa päätetään lakosta. Saavuinkin kokoukseen ja pyysin työläisiä ottamaan lakon varjopuoletkin huomioon. Vastustin lakkoa syystä, että niitä oli yhtäaikaa jo ennestään liika paljo; toiseksi siitä syystä, että minusta näytti, että työläiset olivat yhdellä kertaa asettaneet niin paljo ja korkeita vaatimuksia, etteivät ne sellaisena mene lävitse. Heidän täytyikin 8 viikkoisen taistelun jälkeen niin paljo alentaa vaatimuksiaan, että jos se olisi tehty aikaisemmin, niin taistelu tuskin olisi tullut niin pitkäksi ja asianomaisilta niin paljo uhrauksia kysyväksi, että voitto mitä saavutettiin on kalliisti ostettu.

Puuseppäin ja puunjalostuskonetyöntekijäin lakko alkoi toukokuun 17 p:nä ja kesti kuukauden, päättyi työntekijäin täydellisellä voitolla. Lakko pantiin toimeen puutyöntekijäin Liittohallinnon luvalla ja avustuksella. Paikallisjärjestön toimikunnalta tehtiin vasta lakosta ilmoitus kun lakko oli jo päätetty asia.

Nämä lakot kaikki esitettiin valtuuston kokoukselle toukokuun 9 p:nä. Mutta valtuusto ei katsonut voivansa päättää paikallisesta osastojen jäsenten verottamisesta lakkolaisten avustamiseksi, syystä ettei lakkoja tehdessä oltu noudatettu paikallisjärjestön sääntöjä. Vapaaehtoinen listoilla keräys päätettiin toimeenpanna, vaan se ei paljo tuottanut tulosta, joka on johtunut siitä, että liian monia keräyslistoja, monien eri tarkoitusten hyväksi on ollut yhtäaikaa liikkeessä, niin ettei työssä olevain työläisten varat ole kaikkiin tarpeeksi riittäneet.

Toukokuun 22 p:nä kävi allekirjoittanut Talonmiesammattiosaston pyynnöstä lakitieteen kandidaatti Albrechtin

ja senaattori Leo Mechelinin puheilla, syystä että senaatin talonmies Viita oli pienten seikkain vuoksi toimestaan erotettu. Mechelin sanoi: »Olen kylliksi jo puolustanut Viitaa, vaan kun hänessä itsessään on syytä, en voi sitä kauvemmin tehdä». Viitan kohtalo eli hänen takaisin ottamisensa jäi siis ratkaisematta.

Samana osaston pyynnöstä käännyin kesällä talonmestajain yhdistyksen puheenjohtajan herra V. Ekroosin puoleen pyynnöllä, että hän esittäisi mainitussa yhdistyksessä, että talonmiehille myönnettäisiin yhden viikon kesäloma täydellä palkalla. Sain häneltä vastauksen, jossa ilmoitti, että hän persoonallisesti hyväksyi tuon vaatimuksen, mutta samalla ilmoitti mainitun yhdistyksen kuolleeksi, niin ettei asialle siltä yhdistykseltä voi mitään kannatusta saada. Talonmiehet ovat sitte itse ajaneet asiaansa.

Toukokuun 30 p:nä jättivät rauta- ja metallisorvaajat allekirjoittaneelle kirjelmän ja ehdotuksen uudeksi työsopimukseksi sekä pyysivät, että minä toimittaisin sen kirjelmän Suomen metalliteollisuuden harjoittajain liitolle. Sen teinkin. Tässä kirjelmässä ehdotettiin, että sorvaajille alimmaksi tuntipalkaksi määrättäisiin 50 penniä ja niille, jotka ovat ammatissa työskennelleet 10 vuotta, 60 penniä tunnilta. Oppiaika 3 vuotta ja oppilasten luku 1 10 oppinutta kohti. Oppilaitten alin palkka määrätty 22 penniä tunnilta. Työssä käytettäväksi etupäässä ammattiosaston jäseniä.

Tähän kirjelmään ja ehdotukseen sai sorvaajain ammattiosasto liitolta vastauksen kesäkuun 13 p:nä, joka vastaus oli kieltävä. Sorvaajat päättivät sanoa itsensä irti työpaikoistaan eli toisin sanon julistaa työlakon.

Sorvaajain osasto lähetti kirjelmällä työnantajaliitolle tiedon tästä päätöksestään. Kirjelmän perille toimittaminen annettiin allekirjoittaneen tehtäväksi. Kesäkuun 6 p:nä vein mainitun kirjelmän työnantajaliitolle, samalla kirjoitin oman kirjelmäni mukaan, jossa moitin työnantajaliiton menettelyä siitä, ettei se ollut mielestäni tahtonut työntekijäin vaatimukseen nähden asettua sovinnollisemmalle kannalle, vaan menettelyt tavalla, josta täytyy olla rajoitettu joko työlakko tai työnsulku

seurauksena, ja ehdotin sovintolautakunnan asettamista, joka saisi asian ratkaista. Saman kuun 19 p:nä sain S. metalliteollisuudenharjoittajain liitolta taas kirjelmän, jossa minulle ilmoitettiin, että liitto katsoo sovintolautakunnan asettamista hyödyttömänä ja samalla ilmoitettiin ettei sen jälkeen enää antauduta sorvaajain kanssa sen enempään sananvaihtoon, syystä että sorvaajain kirjelmä sisällöltään oli ollut loukkaava.

Kesäkuun 22 p:nä sorvaajain pyynnöstä vein heidän irtisanomislistojaan työnantajille m. m. sorvaaja Siivosen kanssa Siltatehdasosakeyhtiölle. Täällä sain tilaisuuden tehtaan isännöitsijä K. Södermanilta tiedustaa, miksi S. metalliteollisuudenharjoittajain liitto oli minun tekemäni sovintolautakuntaehdotuksen hylännyt. Söderman selitti, että liitto oli katsonut sellaista sovintolautakuntaa hyödyttömäksi, koska liitolla oli aikomus ryhtyä järjestämään kaikkien metallityöntekijäin palkkoja ja pyysi, että minä siitä antaisin liitolle kirjallisen lausuntoni. Sen teinkin jotenkin tähän tapaan: Minulla itse puolestani ei ole mitään sitä vastaan, jos liitto järjestää kaikkien metallityöntekijäin palkat, jos palkkoja korotettaisiin niin paljon, että ne tulisivat työntekijöitä tyydyttämään. Mutta olisin tahtonut, että sorvaajain palkkariita olisi ensin ratkaistu. Kesäkuun 29 p:nä sain liitolta kirjelmän, jossa ilmoitettiin, että liitto suostuu sorvaajain kanssa keskustelemaan, vaan ei käänny enää sorvaajain osaston puoleen tässä asiassa.

Ilmoitin kirjelmän sisällöstä sorvaajain sovittelukomitealle, että neuvottelut heidän ja työnantajain välillä voivat alkaa.

Neuvottelut alkoivat heinäkuun 2 p:nä. Ensimmäisellä kerralla oli ratkaistava periaate määrätystä alimmasta tuntipalkasta, josta sovittiin siten, että päätettiin odottaa mihinkä tulokseen liitto lakki-, pelti- ja vaskiseppäin ammattiyhdistyksen kanssa tulee.

Samantlaisessa asiassa kun liitto periaatteessa hyväksyi viimeainitulle ammattikunnalle määrätyn alimman tuntipalkan, niin sama periaate hyväksyttiin sorvaajiinkin nähden kiistelemättä.

Sovinto työnantajain ja sorvaajain välillä näytti varmalta ja olisikin se epäilemättä saatu aikaan jos ei työnantajain liitto olisi sanonut kaikkia rauta- ja metallityöntekijöitä työstä irti läkki-, pelti- ja vaskiseppäin lakon johdosta.

Irti, sanominen oli ehdollinen, että jos ei ennen heinäkuun 7 p:ää saada sovintoa läkki-, pelti- ja vaskiseppäin kanssa, niin pannaan sulkua toimeen. S. metalliteollisuuden harjoittajain liiton ja yllämainitun ammattiyhdistyksen välinen työsopimus allekirjoitettiin heinäkuun 3 p:nä.

Neuvottelut sorvaajain kanssa jatkuivat ja sovinto näytti varmaksi. Sulkua uhka työnantajain puolelta peruutettiin, niin että työntekijät olisivat voineet jäädä edelleen työhön, jos olisivat halunneet, mutta jos eivät halua työtä jatkaa, oli heillä oikeus työstä erota.

Allekirjoittanut lausui yksityisenä henkilönä sanomalehdessä ja osastoille osoitetussa kirjeessä sen mielipiteen, että työtä on keskeytymättä jatkettava ja on esitettävä palkkaynnä muut vaatimuksensa ja koetettava asioita ensin rauhallisella tavalla ratkaista, ja jos se ei vie tyydyttäviin tuloksiin, niin sitte on tehtävä työlakko. Tämä ehdotus herätti suuressa osassa työläisiä suurta kiukkua, sitä selitettiin työväen etujen vastustamiseksi, niinkuin työlakot kaikissa oloissa olisivat ainoa tapa palvella työväenasiaa. Omain järjestöjen heikkous ja se seikka, ettei ole juuri minkäänlaisia avustusrahastoja, tykkänään unohdettiin.

Irtisanomisaika tuli täyteen ja työntekijät rauta- ja metallityöaloilla jättivät 6 p:nä heinäkuuta tehtaat seisomaan.

Nyt vasta esitettiin mitä vaaditaan. Keskusteluja työnantajain ja -tekijäin välillä tämän kahden kuukauden ajalla on ollut vain muutaman kerran eikä ne vielä ole johtaneet mihinkään tulokseen. Keskustelut sorvaajain kanssa loppuivat heti kun toiset työläiset jättivät työnsä. Työnantajain puolelta selitettiin, ettei enää voida yhden ammattikunnan kanssa tehdä sopimusta kun on kaikista metallityöntekijäin ryhmistä kysymys. Sorvaajia ei enää tarvittu, kun ei ollut toisia työläisiä. Sorvaajat katsovat nyt, että he vasten tahtoaan joutuivat lakkoon kun heidän asiansa oli jo melkein sovittu. Riitaa oli enää muutamasta sanamuodosta.

Tämä taistelu on ratkaisematta, sen tulevaisuus osoittaa, menettelikö työväki tässä asiassa itseään kohtaan edullisimmalla tavalla vai olisiko se toisin menettelemällä voinut enemmän asiataan hyödyttää.

Sementti- ja torvityöntekijät ovat paikallisjärjestön toimikunnalle esittäneet palkkasopimusehdotuksensa, joiden työntantajille esittämiseen ovat kumpikin saaneet luvan. Torvityöntekijät yhtyivät toisiin metallityöntekijöihin ja se määräsi heidän menettelytapansa. Sementtityöntekijät ovat koettaneet sovinnollista tietä ratkaista asiaansa ja ovat siinä päässeet lähelle päämääräänsä, niin että näyttää siltä, että lakko vältetään.

Heinäkuun 4 ja 10 p:nä kävi allekirjoittanut kirvesmiesten ammattiosaston vaatimuksesta T. Miettisen uutisrakennuksella Albertinkadulla, syystä että Miettinen oli erottanut neljä kirvesmiestä työstä kun he kieltäytyivät levittämästä pahvia katolle, kun peltisevät olivat lakossa. Läkki-, pelti- ja vaskiseppäin ammattiyhdistys käsitteli tätä asiaa ja katsoi, ettei se ollut heidän lakkonsa rikkomista, jos huopaa väliaikaisesti katolle asetetaan. Miettisen työmaalla oleva rakennusmestari ehdotti, että asetettaisiin sovintolautakunta, joka puolueettomasti tutkisi asian ja antaisi sitte siitä lausuntonsa. Kirvesmiesten ammattiosasto hyväksyi ehdotuksen, mutta kirvesmies Vlätyinen, yksi erotetuista, joka ensin oli vaatinut erottamisen johdosta toimenpiteisiin ryhtymään, kielsi osastolta oikeuden valita jäseniä sovintolautakuntaan. Tähän loppui tämä rettelö.

Kesäkuun 4 p:nä kävin työväen pyynnöstä Ruoholahdenkadulla olevassa laastitehtaassa sen omistajalle puhumassa, että hän korottaisi työntekijöittensä palkkoja, ettei heidän tarvitsisi lakkoon ryhtyä. Isäntä lupasi korottaa sen verran kuin kannattaa, sanoen ettei hän voi niin paljoa korottaa kuin työväki vaatii. Lopputulos oli, että palkkoja jonkun verran korotettiin ja työväki luopui lakkoaikeistaan.

Heinäkuun 11 päivänä kivityöntekijäin luottamusmies S. Vuorio tuli luokseni ja kysyi, mitä heidän tulee tehdä Korkeavuorenkadulla Karjalaisen työmaan kanssa? Karjalainen ei ole kirjoittanut palkkaussopimuksen alle ja muutenkin hän on jo monta vuotta taistellut osaston pyrkimyksiä vastaan.

Kehoitin julistamaan sen työmaan lakkotilaan, jos siitä luulevat apua olevan. Lakko julistettiin heti ja Karjalaiselta otettiin työ pois ja annettiin sellaiselle miehelle, joka kirjotti palkkasopimuksen alle, vaan Karjalaista ei siihen voitu taivuttaa.

Heinäkuun 3 p:nä kävin ulkotyöläisnaisten pyynnöstä uutisrakennuksella Kapteeninkadun ja Pietarinkadun kulmassa puhumassa rakennusmestari Aarniolle siitä, että hän oli erottanut muutamia laastinkantajia pois työstä sen johdosta, että he olivat kaikkein yhteisestä pyynnöstä pyytäneet palkanlyennystä 5 p:iä tunnille. Pyysin, että Aarnio ottaisi erottamansa työt takaisin, johon hän ei luvannut suostua, vaan kopeasti vastaili kysymyksiin ja puolusti työnjohtajain erottamisoikeutta. Kun meidän kahden väittelystä ei tullut mitään, pyysin että kutsutaan pari naista kantajista kuulemaan keskusteluamme, niin pääsemme asiassa jonkunlaiseen tulokseen. Tehtiin niin, mutta keskustelu muuttui vain vielä riitaisemmaksi. Ilmoitin naisille keskustelun tulokset, jolloin he uhkasivat heti lopettaa työnsä. Kello oli 1/2 12 niin kehoitin heitä olemaan päivälliseen asti ja vasta sitte lopettamaan työnsä, johon he suostuivat.

Lakkoon ottivat osaa koko työmaan työväki ja kesti se yhden päivän ja päättyi työväen täydellisellä voitolla.

Kesäkuun alussa lähetti muurariammattiosasto paikallisjärjestölle kirjelmän, jossa pyydettiin, että paikallisjärjestön toimikunta kutsuisi yleisen rakennustyöläisten kokouksen sen johdosta, että työnantajat tahtoivat ottaa työmailla aamiaistunnin käytäntöön ja jatkaa sen johdosta päivää puolella tunnilla. Kesäkuun 10 p:nä oli sen johdosta yleinen rakennustyöläisten kokous Työv. yhdistyksessä Yrjönk. 27,

jossa paheksuttiin työnantajain menettelyä ja päätettiin siitä päivän jatkamisesta tehdä yleinen vastustus työmaalla sen lisäksi päätettiin työnantajille ehdottaa entistä tapaa nou datettavaksi, mutta jos he tahtovat aamiaistunnin asettaa niin lyhentäkööt työaikaan $9\frac{1}{2}$ tuntiseksi. Kun tätä tehty päätöstä alettiin työmailla heti toteuttaa, niin kohtasi s vastarintaa työnantajain puolelta. Muutamia pieniä työn sulkuja ja seisauksia sen johdosta tapahtui. Raittiustalo C y. Koiton työmaalta erotettiin muutamia kirvesmiehiä ja muurareita työstä. He tulivat luokseni neuvoa kysymään mitä heidän tulee tehdä. Annoin sen neuvon, että julista työmaa sulletuksi ja jokainen siellä työskentelevä on leimat tava rikkuriksi. Kehoitin asettamaan vahdit työmaan por teille, jotka työnetsijöille huomauttavat asiain tilasta siellä. Näin tehtiinkin ja 3 päivän kuluttua täytyi työnjohtajan tehdä sovinto erotettujen miesten kanssa ja ottaa ne takas in töihinsä. Päivää ei lyhennetty, vaan otettiin entinen järjestelmä ruokailuaikaan nähden käytäntöön.

Rakennustyöläisten työpäivän lyhennys 9 tuntiseksi.

Jo kesällä v. 1905 kun lauvantaipäivä lyhennettiin tuntiseksi oli rakennustyöläisten vaatimus, että työpäivä muu nakin päivinä lyhennettäisiin 9 tuntiseksi. Tästä vaatimuksesta luovuttiin toistaiseksi ja samalla päätettiin sitä seuraava na vuotena koettaa toteuttaa.

Viime tammikuussa heräsi tämä aate uudestaan eloon muutamissa rakennustyöläisosastoissa. Paikallisjärjestön puolesta lähetettiin kirjelmä kaikille osastoille, jossa kehoitettiin pyrkimään 9 tuntiseen työpäivään. Rakennustyöläisosastovalitsivat yhteisen päivänlyhennyskomitean, joka kaiken kevättä pohti päivänlyhennyskysymystä, vaan kun ei ollut sopiva aika sen toteuttamiselle niin jäi se toistaiseksi.

Useita yleisiä kokouksia asian johdosta pidettiin, mutta kun rakennustöitten alkuunpääsy oli keväällä olleen kivityöläisten lakon johdosta lykkääntynyt syksyyn, niin täytyi päivänlyhennyspuuhat siirtää siksi.

Odotettiin vain hetkeä, jolloin aika on kyllin sopiva sen päivänlyhennyksen toteuttamiselle. Elokuun 5 päivänä lähetti muurariammattiosasto paikallisjärjestölle kirjeen, jossa se ilmoitti aikeensa ryhtyä 9 tunnin työpäivän vaatimusta toteuttamaan. Paikallisjärjestön puolesta ei tahdottu sitä estää, vaan kirjeessä huomautin, ettei aineellisesta avustuksesta ole suurta toivoa, jos lakko pitkäksi tulee, kun nyt jo on rauta- ja metallityöntekijäin työtaistelu avustettavana ja kehoitin asiaa tarkoin harkitsemaan. Tämä seikka ilmoitettiin kylläkin käsitettävän ja taisteluun ryhdyttiin yllätyksellä jo siinä mielessä, että voitto saavutetaan pari viikkoa kestävällä taistelulla niin ettei suuretkaan avustukset tule kysymykseen.

Tämä laskelma olikin oikein; 9-tuntinen työpäivä saavutettiin yksi-viikkoisella taistelulla.

Tähän onnistumiseen epäilemättä vaikutti se seikka, että kivimiesten lakko siirsi rakennustyöt syksyyn ja että rakennustöitä oli entistä enemmän, rakennustyönantajina köyhät osakeyhtiöt, joiden osakkaista oli paljon köyhiä ja osaksi päivänlyhennyksen puolesta taistelevia.

Rakennusmestarit olivat heikkoja päivänlyhennystaistelua vastustamaan ollessaan yhtiöiden palkkalaisia. Rakennustyöt ovat sitä laatua, etenkin muuraus, että se on kesäaikaan tehtävä. Nyt oli jo syksy käsissä eikä ollut aikaa pitää kuukausia kestäväää lakkoa, jos aikoo tänä suvena saada muurinsa katon alle. Tässä lyhyesti ne seikat, joista johtui että 9 tuntinen työpäivä niin helposti rakennusalalla saavutettiin.

Tällä ajalla on ollut kokouksia toimikunnalla 7 ja valtuustolla 3, joista 2 ylimääräistä valtuuston kokousta.

Rauta- ja metallityöntekijäin hyväksi pantu verotus on tähän asti tuottanut vähän ylitse 2,000 markkaa. Kaikki osastot eivät ole verotusta toimeenpanneet ja harvat säännöllisesti maksaneet. Tätä vorotusta on vielä häirinnyt suurlakkoviikko ja rakennustyöläisten lakko lyhemmän työpäivän puolesta, jolloin avustusta tuli vähemmän.

Uusia ammattiosastoja on perustettu Varastotyöntekijäin ja Harjantekijäin osastot. Tekeillä ovat Kotelotyöntekijäin ja Karamellityöntekijäin osastot.

Tässä on lyhyesti kerrottuna ne taistelut jotka paikakunnalla ovat tapahtuneet.

Paikallisjärjestön puolesta:

M. Paasivuori.

Paikallisjärjestön vuosikertomusta lokak. 1 p:stä vuoden 1906 loppuun.

Käydessä tarkastelemaan Paikallisjärjestön toimintaa kysymyksessä olevalla ajalla joutuu heti tarkastelemaan sitä työriitaa, jota heinäkuun 6 p:stä tänä vuonna on jatkunut aina tähän saakka metalliteollisuudessa.

Kuten tunnettu tehtiin yritys senaatin puolelta saada työselkkkaus metalliteollisuuden alalla lopetetuksi siten, että asetettaisiin metalliherroista ja työläisten edustajista kokoonpantu sovittelukomitea, jonka puheenjohtaja olisi puolueeton henkilö. Mutta työnantajat eivät suostuneet tällaisen sovittelukomitean asettamiseen koska työläisillä oli muka vielä kolme mahdotonta vaatimusta. Työläiset puolestaan olivat tehtyyn ehdotukseen tyytyväiset sekä esittivät kirjelmässään senaatille, että tuon sovittelukomitean puheenjohtajaksi asetettaisiin tohtori Väinö Voionmaa. Yritys työnantajain kieltäytymisen tähden siis raukesi.

Tri Leo Ehrnroth, kauppa- ja teollisuustoimituskunnan sihteeri, teki sitten omasta puolestaan sovitteluehdotuksen koettaen sovittaa noita työnantajille muka mahdollisia vaatimuksia. Hän ehdotti 1) työnantajalla on oikeus pitää työssä joko järjestyneitä tai järjestymättömiä, mutta työnantajat tunnustavat työläisten järjestäytymisen eivätkä sen tähden poikotteeraa ketään; 2) palkan vaatimus 55 p:ää alimmaksi tuntipalkaksi ammattitaitoisille poistettaisiin ja sen sijaan korotettaisiin opista päässeiden alinta palkkaa 42:sta pennistä; 3) vaatimus että lakonrikkajat eroitettaisiin työstä tulisi muutettavaksi niin, että kaikille sulku-

laisille on annettava mahdollisuus saada palata entiseen työpaikkaansa.

Mutta koska työnantajat olivat lopettaneet kaiken neuvottelun sulkulaisten kanssa, ei tämä välitysehdotus johtanut mihinkään tuloksiin.

Kun näin kaikki sovittelut näyttivät yhä raukeavan, silloin ryhtyi läntisen piirin ammattitarkastaja Konstantin Jansson vielä asiaan. Hän lähetti ensin sulkulaisten komitealle näin kuuluvan kirjelmän:

»Syystä, että puolueet nykyisessä tšekäläisen metalliteollisuuden alalla syntyneessä työriidassa eivät näy voivan päästä yksimielisyyteen puolueettoman puheenjohtajan valitsemisessa siihen sovintolautakuntaan, jonka tulee käsitellä kysymyksessä olevia riitakohtia, ja koska kuitenkin tällaisen välittäjän suotavuutta ei voitane kieltää, sekä pikaisen sopimuksen esiintyessä yhteiskunnallemme päivä päivältä yhä pakottavampana tarpeena saan minä täten jättää teidän ratkaistavaksenne ehdotuksen, että Te omasta puolestanne päättäisitte uskoa puolueettoman viraston tehtäväksi valita mainitun lautakunnan puheenjohtajan ja siinä suhteessa tahdotisin ehdottaa Keisarillista Senaattia. Pyytäen teitä ottamaan tämän ehdotuksen mietittäväksenne, tahdon ilmoittaa, että samanlainen ehdotus yht'aikaa lähetetään Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitolle, ja odotan minä suosiollista pikaista vastaustanne».

Sulkukomiteassa oli tämä asia esillä perjantaina ja päätettiin suostua ammattitarkastajan ehdotuksiin niin että senaatti ehdottaisi puolueettoman puheenjohtajan, mutta pidätti sulkukomitea vallan itsellään sen lopullisesta hyväksymisestä. Tästä vei pari sulkukomitean jäsentä kirjallisen selonteon ammattitarkastajalle, joka ei ollut kuitenkaan sulkulaisten vastaukseen täysin tyytyväinen. Lopuksi sovittiin kuitenkin, että työnantajat saisivat ehdottaa neljä miestä puolueettomaksi puheenjohtajaksi, joista ehdokkaista sitten saisivat sulkulaiset valita mieleisensä ja näin kuin työnantajat ja sulkulaiset ovat päässeet yksimielisyyteen jonkun henkilön sopivaisuudesta puheenjohtajaksi voidaan tälle ehdokkaalle pyytää senaatin vahvistus ja sovittelukomitea saa-

daan asetetuksi. Ammattitarkastaja lupasi tämän ehdotuksen esittää työnantajille ja pyytää että he heti valitsisivat neljä puheenjohtajan ehdokasta, joista sulkukomitea valitseisi jos mahdollista mieleisensä. Jos sulkulaiset eivät voisi hyväksyä yhtään työnantajain ehdokkaista saisivat nämä asettaa uudet ehdokkaat.

Lauantai aamuna ilmoitti ammatintarkastaja sulkukomitealle, että työnantajain liitto on suostunut asettamaan neljä ehdokasta sovittelukomiteaan puheenjohtajaksi ja on ehdotettu: Suomi-yhtiön puheenjohtaja Kaarlo Castrén, työväenasiain lautakunnan sihteeri E. V. Valdén, prof. Allan Serlachius ja valtiopäivämies, varatuomari Antti Mikkola.

Sulkukomitea on hyväksynyt ehdokkaiksi näistä kolme ensimmäistä hyljäten varatuomari Mikkolan.

Kuten tunnettu nimitti senaatti sitten tuomari E. V. Valdénin sovittelulautakunnan puheenjohtajaksi.

Syyskuun 13 p:nä klo 12 päivällä alkoivat neuvottelut sovinnosta työriidasta metalliteollisuuden alalla. Työläisten puolelta on valittu sovittelukomiteaan yksi mies sekä varaedustaja kustakin ammattiosastosta. Neuvotteluihin ottavat osaa pannusepät, valajat, torvityömiehet, konetyömiehet sekä näihin kaikkiin ammattilaisiin kuuluvat ruotsinkieliset työläiset eri ryhmänä. Paikallisjärjestön v. t. sihteeri seurasi keskustelua. Kokouspaikkana oli Kauppaseuran huoneisto Aleksanterinkatu 7.

Senaatin asettama puheenjohtaja, työväen lautakunnan sihteeri varatuomari Valdén mainitsi aluksi, että koska sovinnon teko työriidassa metalliteollisuuden alalla Helsingissä on näyttänyt sängen vaikealta ja koska yhteiskunta on joutunut tästä taistelusta kärsimään on senaatin läytyneet ryhtyä välittäjäksi siten että on valinnut molempien riitapuolien edustajista kokoonpannun sovintolautakunnan puheenjohtajaksi hänet. Samalla hän luki senaatin asiasta lähettämän kirjelmän.

Puheenjohtajan ehdotuksesta päätettiin valita kaksi sihteeriä, toisen työnantajain edustajista toisen työläisten edustajista. Näin tulivat sihtereiksi Suomen metalliteollisuuden harjoittajain liiton sihteeri varatuomari Ekholm ja

Helsingin paikallisjärjestön v. t. sihteeri, toimittaja E. Haapalainen.

Sulkulaisten edustajoina sovintolautakuntaan kuuluivat: konetehtaalaisen ammattiosaston puolesta F. Ojanen ja varalta F. E. Johansson; pannu- ja levyseppäin osaston puolesta K. Lempinen ja varalta J. Sund; valajain ammattiyhdistyksen puolesta E. Matikainen ja varalta N. Ahlqvist; seppiäin osaston puolesta R. Laaksonen ja varalta J. Nylund; torvityöntekijäin osaston puolesta C. Mäkinen ja varalta A. Ottelin; ruotsalaisesta ammattiosastosta M. E. Bernström ja varalta Lagerträd; sähkökonetyömiesten puolesta V. Kamppi ja varalta E. Rinne sekä Helsingin paikallisjärjestön puolesta E. Haapalainen.

Suomen metalliteollisuuden harjottajain liiton puolesta olivat läsnä hrat Engström, Strömberg, Söderman, Huber sekä varajäsenenä Herlin ja Holsti.

Sovintolautakunnalle esitettiin työnantajain liitolle saapunut perustuslaillisen työväenyhdistyksen kirjelmä, jossa pyydettiin että tämän yhdistyksen edustaja saisi olla mukana työriitaa sovitellessa. Sulkulaisten puolelta ei itse asiassa tuota pyyntöä vastustettu, huomautettiin vaan, ettei tuon yhdistyksen mukana olo mitään tulisi merkitsemään. Sitäpaitsi huomautettiin ettei tuo perustuslaillinen yhdistys ollut mikään ammattiyhdistys, eikä monta rautakouraa siihen kuulunakaan. Lopulta jätettiin puheenjohtajan toimeksi kutsua kirjelmällä tuon yhdistyksen edustaja neuvotteluihin osaa ottamaan.

Sulussa olevissa tehtaissa työskentelee sitä paitsi kirvesmiehiä ja puuseppiä. Näiden edustajia ei neuvotteluissa ollut, sillä näillä on oma ammattiliitto, jonka välityksellä he tekevät työsopimuksensa.

Samoin ei rauta- ja metallisorvareiden edustajaa ollut tullut saapuville. Sulkulaisten puolelta ilmoitettiin, etteivät rauta- ja metallisorvarit ollenkaan aikosi näihin sovitteluihin ottaa osaa, sillä he ovat lakossa ja heillä on kaikki vaatimuksensa ja työehtonsa valmiina sekä että he odottavat vaan työnantajain suostumusta niihin. Työnantajaliiton edustajat selittivät puolestaan, että nämä on saatava mu-

kaan, sillä jos eivät kaikki ole mukana sovintoa tekemässä, ei pysyväisemmin voida riitaisuuksia poistaa. He pitivät rauta- ja metallisorvariensa osanottoa sovitteluihin välttämättömänä. Vihdoin päätettiin että puheenjohtaja antaisi tiedon rautasorvariensa lakkokomitealle, että nämäkin saapuisivat edustajansa kautta sovitteluihin.

Kun näin oli saatu alustavat toimenpiteet suoritetuksi luki puheenjohtaja työnantajain kirjelmän elok. 23 p:ltä, jossa he luettelevat ne myönnytykset, jotka he tekevät riidan lopettamiseksi. Samoin luettiin myös sulkukomitean vastaus tähän elok. 28 p:ltä sekä työnantajain kirjelmä 30 p:ltä elokuuta, jossa kirjelmässä he tekevät selkoa työntekijäin »mahdottomista» vaatimuksista.

Sen jälkeen sulkulaisten edustajat ilmoittivat myöskin *9 tunnin työpäivä vaatimuksensa*, joka vaatimus oli alussa ollut muiden vaatimusten joukossa, mutta sitten poistettu, kun tahdottiin helpoittaa sovittelujen alkamista. Torvityöntekijäin puolelta myös ilmoitettiin, että koska heidän työriitaansa työnantajat eivät syyskuun ensimmäiseen päivään mennessä sopineet, he nyt nostavat alimman tuntipalkan vaatimustaan 5 pennillä niin, että ammattimiehille maksetaan 55 penniä ja apureille 40 penniä alimpana tuntipalkkana.

Työnantajain »mahdottomina» pitämät kolme vaatimusta joutuivat vilkkaan väittelyn alaiseksi. Varsinkin oteltiin »rikkurikysymyksestä» ja järjestäytymiskysymyksestä. Työnantajain puolelta väitettiin, etteivät he mitenkään voi suostua siihen, että nyt sulun aikana sulkupettureina ja rikkureina työskennelleet poistettaisiin tehtaasta kun sovinto sulkulaisten kanssa saadaan aikaan. Sehän muka olisi työnvapauden loukkaus! Työntekijäin edustajain puolelta taas väitettiin, että järjestynyt työväki ei tahdo mitenkään työskennellä yhdessä sulkupetturien kanssa. Jos petturina tai rikkurina toiminut ei kadu tekoansa ja tee sovintoa loukkaamansa ammattiosaston kanssa, niin täytyy hänet erottaa tehtaasta.

Mitä taas tulee vaatimukseen, että työnantajat käyttäisivät tehtaissaan *etupäässä* ammattiyhdistyksen jäseniä, sitä työnantajat vastustivat jyrkästi. He miehiä työhön ottaes-

saan ja työssä pitäessään eivät muka katso muuhun kuin miehen ammattitaitoon. Työläisten puolelta huomautettiin, että ammattiosastoissa jo on kunnollisimmat työntekijät ja ajan oloon tulee kehitys kulkemaan niin, että ammattiosastojen ulkopuolelle ei jää kuin aniharvoja, joten tuo vaatimus työntekijäin puolelta ei ole enää mikään mahdottomuus.

Asioista ei voitu päättää vielä sinne eikä tänne, koska työnantajain edustajat eivät sanoneet olevansa valtuutetut myöntämään, etteivät nuo kolme vaatimuksesta olisi »mahdottomia». Sen sijaan ryhtyivät työnantajat väittämään, ettei nyt käytävä työtaistelu olisikaan työnsulku vaan paljas lakko. Tässä väitteessään he pysyivät siitä huolimatta, että sulkulaisten puolelta selvästi näytettiin miten tämä työriita oli syntynyt ja kuinka työläisiä oli eroitettu työstä. Ei näet työläisillä ollut mitään vaatimuksia esitettävänä silloin kuin työnseisaus tapahtui, kuten luonnollista olisi ollut, jos työläiset olisivat lähteneet lakkoon. Sitäpaitsi oli kaikille erikseen annettu irtisanomisukaasi, mutta ei oltu tätä peruutettu sitten samalla tavalla. Toisissa tehtaissa ei oltu mainittu tai ilmoitettu tuosta irtisanomisen peruuttamisesta mitään, päinvastoin oli joissakin paikoin maksettu tili heti ja annettu erotodistus. Ainoastaan torvityöntekijät ja rautasorvarit olivat lakossa. Työläiset eivät voineet luopua käsituksestään, että taistelu oli työnsulku.

Tämä pitkä keskustelu osottautui tuloksettomaksi, sillä molemmin puolin pysyttiin kiini väitöksissä. Jätettiin kysymys sillensä, koska se ei vaikuttaisi asian käytännölliseen ratkaisuun. Selkkausta kutsuttaisiin vaan työriidaksi.

Syyskuun 17 p:nä klo 12 päivällä kokoontui työriidan tähden asetettu sovintolautakunta kolmannen kerran. Läsä olivat sulkulaisten puolelta samat kuin ennenkin. Rauta- ja metallisorvareilta oli saapunut kirjelmä, jossa he ilmoittivat olevansa lakossa ja luettelivat lakkovaatimuksensa sekä tämän lisäksi mainitsivat, etteivät he tule ottamaan osaa sovintolautakuntaan, ellei välttämättömästi työsulun selvittäminen sitä vaadi. Perustuslaillisen työväenyhdistyksen, joka oli saanut kutsun myös olla mukana neuvotteluissa, edus-

tajoita ei nyt ollut kuin neljä, vaikka edellisellä kerralla heitä oli kuusi.

Sulkulaisten puolelta nostettiin kuitenkin kysymys, josko perustuslaillinen työväenyhdistys saa olla edustajainsa kautta mukana neuvotteluissa ollenkaan.

Kysyttiin: onko perustuslaillisessa työväenyhdistyksessä sulkulaisia? Selitettiin että työriita on pelkästään ammatillista laatua, eikä suinkaan politiikan kanssa tekemisissä, joten siis tuo poliittinen yhdistys, jolla ei ole mitään ammattiosastoja eikä edes kunnollisia ammattimiehiäkään keskuudessaan, ei olisi oikeutettu neuvotteluissa mukana olemaan sen paremmalla oikeudella kuin mikä kaupungin lukuisista poliittisista yhdistyksistä hyvänsä. »Perustuslailliset» antoivat tietää, että heidän yhdistyksessään on jäseniä 1,202 kappaletta, joista osa on rautakouriakin. Lukumäärää eivät tienneet. Nämäkin kärsivät sulun tähden ja ovat valmiit tekemään sovinnon mitä pikemmin. Työnantajain liiton puolesta ilmoitettiin, että perustuslaillinen yhdistys oli lähettänyt jonkinlaiseen vaatimuskirjelmän liitolle ja näin olen on täytynyt heidätkin neuvotteluihin kutsua. Kinailtiin asiasta vielä jonkun aikaa, jolloin perustuslaillisten puolelta uhattiin että he menevät lakonrikkokiksi jos eivät saa olla neuvotteluissa mukana. Lopuksi päätettiin, että sallitaan perustuslaillisten kaksi edustajaa olla neuvotteluissa.

Sitten otettiin esille järjestäytymiskysymys, josta lauantaina erikoinen komitea oli tehnyt ehdotuksensa. Hyväksyttäväksi ehdotettiin:

»Työnantajat tunnustavat työntekijäin ammattijärjestöjen merkityksen pysyväisempien työ sopimuksien aikaansäämiselle, ja kun työntekijäin ammattitaidon kehittyminen, joka on työnantajille tärkein seikka, on kuulua ammattijärjestöjenkin pyrkimyksiin, vakuuttavat työnantajat, ettei työhön ottaessa suinkaan katsota työntekijäin kuulumista tuollaiseen järjestöön hänelle epäedulliseksi seikaksi».

Työnantajat puolestaan ilmoittivat tämän hyväksyvänsä, mutta

Sulkulaisten puolelta ehdotettiin loppuosan kuuluvaksi näin:

»vakuuttavat työnantajat, että työhön ottaissa pidetään tärkeänä että työntekijä kuuluu mainittuihin ammattijärjestöihin».

Mutta tätä eivät työnantajat mitenkään tahtoneet hyväksyä. Lopulta työntekijäin edustajat ehdottivat tämän lopun kuuluvaksi näin:

»vakuuttavat työnantajat, että he tulevat pitämään työläisille edullisena jos he kuuluvat ammattiosastoihinsa».

Kun mitään yksimielisyyttä ei näyttänyt vieläkaan tulevan ehdotti puheenjohtaja tämän lopun kuuluvaksi näin:

— — — »katsovat työnantajat järjestyksen ja ammattitaidon edistuksen kannalta edulliseksi, että työntekijät kuuluvat mainittuihin ammattijärjestöihin».

Työläiset hyväksyivät puolestaan tämän, mutta työnantajat sen hylkäsivät.

Lopuksi ei auttanut muu kuin että työntekijäin lopullisina vaatimuksina järjestäytymisen suhteen ilmoitettiin pidettävän näitä kahta viimeistä ehdotusta ja jätettiin ne työnantajaliiton hyväksyttäväksi.

Työnantajain loppuehdotuksia.

Syyskuun 17 p:n sovittelulautakunnan kokouksessa esittivät työnantajat seuraavat lopulliset ehdotukset:

Järjestäytyminen.

Työnantajat tunnustavat työntekijäin ammattijärjestöjen merkityksen pysyväisempien työsopimuksien aikaansaamiselle ja kun työntekijäin ammattitaidon kehittyminen, joka on työnantajille tärkein seikka, on kuuluva ammattijärjestöjenkin pyrkimykseen, vakuuttavat työnantajat, ettei työhön ottaessa suinkaan katsota työntekijän kuulumista ammattijärjestöön hänelle epäedulliseksi seikaksi.

Taikka:

Työnantajat tunnustavat ammattijärjestön oikeutuksen, mutta selittävät, huomauttaen työnvapauden, että työhön ottaessa ainoastaan ammattitaito on määräävänä.

Rikkurikysymyksessä.

Koska sovun vallitseminen varsinkin samassa työpaikassa työskentelevien kesken on välttämätön ehto työnmenestykselle, pitävät työnantajat suotavana sovinnon aikaansaaminen niiden puolelta, jotka työriidan kestäessä ovat työskennelleet asianomaisten ammattiosastojen kanssa; katsovat työläiset voivansa vakuuttaa, ettei niitä työläisiä vastaan, jotka eivät ole ottaneet osaa muitten työläisten päätökseen, tulee vainoa tapahtumaan ennen sovinnonkaan tapahtumista sekä rauha joka tapauksessa ylläpidetään työpaikalla.

Taikka

Ammattijärjestöt tunnustavat työvapauden periaatteen ja selittävät tämän johdosta, ettei vapaita työläisiä järjestöjen puolelta vainota.

Työntekijäin edustajat lykkäsivät nämä ehdotukset työnantajain yhteiseen kokoukseen, joka oli Syysk. 18 p:n aamuna klo 11.

Tämän johdosta oli

työväen kokous

syyskuun 19 p:nä klo 10 a. p. Helsingin työväenyhdistyksen talolla. Tälle kokoukselle esitettiin yllä oleva työantajain lopullinen vaatimus järjestymiskysymyksessä.

»Työnantajat tunnustavat työntekijäin ammattijärjestöjen merkityksen pysyväisempien työsopimuksien aikaansaaamiselle ja kun työntekijäin ammattitaidon kehittyminen, joka on työnantajille tärkein seikka, on kuuluva ammattijärjestöjenkin pyrkimykseen, katsovat työnantajat järjestyksen ja ammattitaidon edistämisen kannalta edulliseksi, että työntekijät kuuluvat mainittuihin ammattijärjestöihin.»

Työnantajan ehdotuksen kimppeun hyökättiin monella pätevälläkin syyllä, mutta tunnustettiin sillä olevan hyvätkin puolensa, sillä siinä lausutaan ensiksikin, että työnantajat tunnustavat ammattijärjestöjen merkityksen sekä että työhön ottaessa se ei vaikuta suinkaan epäedullisesti asiaan, jos

työhön pyrkijä kuuluu ammattiosastoon. Keskustelun loputtua tehtiin seuraava päätös asian suhteen:

Lausunnon antaminen työnantajain lopullisesta järjestymistä korkeasta ehdotuksesta jätetään siksi kunnes on saatu sovittelulautakunnan kautta tietää työnantajain lopullinen mielipide työaika ja työpalkkaa koskevissa kysymyksissä.»

Sen jälkeen otettiin kokouksessa käsiteltäväksi rikkurikysymys, josta sovittelulautakunnan työnantaja-edustajat olivat tehneet työläisten kokoukselle ehdotuksensa. Sulkukomitea esitti puolestaan tälle näin kuuluvan vastauksen:

»Koska sovun valitseminen varsinkin samassa työpajassa olevien kesken on välttämätön ehto työn menestymiselle, pitävät työnantajat suotavana mielisuosiollisen sovinnon aikaansaamisen niiden puolelta, jotka työriidan kestäessä ovat työskennelleet asianomaisten ammattiosastojen kanssa ja katsovat työntekijät puolestansa, että tehtaissa on rauha säilytettävä.

Työnantajain esittämä ehdotus, vapaista työmiehistä, joita työnantajat näyttävät niin sydämestään hellivän, ei saanut yhtään kannatusta ja oltiin lopulta yksimielisesti sitä mieltä, että sovittelulautakunnan on esitettävä työnantajaliitolle sen suuntainen ehdotus kuin sulkukomitea on ehdotanut. Samalla lausuttiin että neuvotteluja on jatkettava sovintolautakunnasta muista kysymyksistä.

Sovintolautakunta

kokoontui sitten illalla klo 7. Läsä olivat muut paitsi Halme puutyöntekijäin puolelta ja sähkötyömiesten edustajat.

Ensin tehtiin selkoa sulkulaisten yleisen kokouksen päätöksistä ja ryhdyttiin keskustelemaan sitten *9-tuntisesta* työpäivästä.

Aivan alussa käytti puheenvuoroa insinööri Engström, joka puhui seuraavaan tapaan: Suomen metalliteollisuuden harjoittajain liiton kokouksessa oli viime kerralla kysymys 9-tuntisesta työpäivästä ja tuli liitto päätökseen, ettei se voi sitä vielä toteuttaa. 9-tunnin työpäivä ei ole oikeastaan vielä missään yleisesti käytäntöön tulleen Helsingin raken-

nusalalla. Eikä tätä työajan lyhennystä voida ilman suuria vahingoita pannaakaan käytäntöön, sillä teollisuutemme elää sangen vaikeissa oloissa. Sitäpaitsi on huomattava, että meillä on työtaito vähäinen ja tämän lisäksi usein häiriöitä työssä. Jos nyt tulisi päivä lyhemmäksi tulisi tämän teollisuuden kannettavaksi vielä lisäveroitusta ja tästä olisi seuraus teollisuutta ei voitaisi ylläpitää!

Meillä on menekki omassa maassa sangen vähäinen ja tavaran vienti Venäjälle hyvin rajoitettu. Tästä kaikesta johtuu, että jos päivän lyhennykseen suostutaan, on se teollisuuden surma, joka on puolestaan isku maan kulttuurille! Työnantajat eivät siis voi suostua 9-tuntiseen työpäivään, jos tahtovat ylläpitää maan sivistyskantaa.

Puutyöntekijäin liiton sihteeri otti esille asian periaatteen kannalta ja osotti vääräksi ne väitteet, jotka työpäivän lyhennystä vastaan tehdään. Samoin torvityöläisten edustaja viittasi Venäjään kuinka siellä on 9 tunnin työpäivä metallitehtaissa. Hän myöskin osoitti mitä merkitystä on työnantajain puheilla sivistyskannan ylläpitämisessä pitkän työpäivän avulla.

Vielä muutamat muut työläisten edustajat käyttivät asiata valaisevia puheenvuoroja, kertoen 9-tuntisen työajan vaikutuksesta muissa maissa. Lopulta ryhtyivät työnantajatkin sitä periaatteessa kannattamaan. Niinpä insinööri Engström lausui, että sangen monet syyt puhuvat 9 tuntisen työpäivän puolesta, mutta työnantajat eivät muka voi sitä itse määrätä käytäntöön otettavaksi, sillä he ovat niin riippuvaisia olosuhteista. Sama herra väitti kuitenkin että ulkomailla metalliteollisuuden alalla 9-tuntinen työpäivä on poikkeus. Amerikassa esim. työläiset tekevät työtä paljon voimaperäisemmin kuin meillä ja jos nyt näissä oloissa meillä palkkaoloja lisätään 10 pros. niin eivät tehtaast kestä sitä. Silloin tulee muka ehdottomasti taka-askele ja kenties sellainen että, pelotteli työnantaja, metalliteollisuus Suomessa häviää ja meidän täytyy ryhtyä harjoittamaan yksinomaan maanviljelystä, mikä taas olisi sivistyskannan alenemista! Samalla insinööri Engström vakuutti, että kaikki ne, jotka ostavat suomalaisten metallitehtaiden tuotteita, tekevät sen

itseuhraavaisuudesta, sillä he saisivat ulkolaisten tavaraa halvemmalla. Kun työntekijäin puolelta huomautettiin muuttamista seikoista insinööri Endströmin lausunnossa alkoi hän uudestaan puheensa. Meillä muka siirryttäessä 10-tuntisesta 9-tuntiseen työpäivään, tavarain tuotantokustannukset tulisivat 10 pros. kalliimmiksi, joka vaikuttaisi hinnoissa niin suuren muutoksen, ettei tavaraa ostettaisi. Sitten hän tiesi kertoa kuinka hänen työmiehiään oli ollut Amerikassa työssä. Täällä he olivat saaneet raataa niin kovasti, että kun tulivat Suomeen takaisin niin olivat siinä määrin väsyneitä ja kulutettuja, etteivät täällä voineet ansaita enää entistä palkkaansaakaan. Meidän tehtaissa ei tehdä niin kovasti työtä. Täällä, sanoi hän, istuvat miehet esim. mukavuuslaitoksissa 1, 2 ja 3:kin tuntia päivässä. Sitten lörpötellään ja ollaan tyhjättoimittajina; jos vaan isännän silmä ei aina vartioi, niin että voi sanoa keskimäärin jokaisen työläisen panevan yhden tunnin päivässä työajasta hukkaan! Ei hän tahtonut nimenomaan väittää, ettei olisi kelvollisia-kin työmiehiä, mutta oli laskenut, että tehtaassa, jossa on 1,000 miestä työssä nämä tyhjättoimittamisen ja lörpötellyn tähden saattavat palkoissa tehtaalle vahinkoa 400 mk. päivässä tahi toisin sanoen 120,000 mk. vuodessa, mikä tekee juuri 10 pros. siitä 1,200,000 mk:sta, joka 1000:lle miehelle vuosittain palkkana maksetaan! Siis työläiset hra Engströmin mielestä nyt jo tuottavat tehtaalle niin paljon vahinkoa, ettei 9-tuntin työpäivää voi käytännössä ajatella.

Lopulta kuin työntekijät olivat vastailleet näihin syytöksiin ja väitteisiin työnantajat ilmoittivat, että koska he puolestaan taipuvat työpäivää lyhentämään silloin kuin se tapahtuu muissa maissa kuten esim. Saksassa.

Vielä keskusteltiin hiukan palkkakysymyksistäkin. Mutta sitten klo 11 illalla sovittiin siitä että jätetään työnantajaliiton ratkaistavaksi kysymys, josko se suostuu 9-tuntisen työpäivän käytäntöön ottamaan.

Seuraava kokous pidettiin Syyskuun 19 päivä klo 6 illalla.

Sovintolautakunta metalliriidan sovittamista varten oli taas koolla 21 päivän illalla. Ryhdyttiin palkkakysymystä

pohtimaan. Kun isännistö tahtoi poistaa vaatimukset alimman palkan määräämisestä ammattimiehille, jotka jonkun määrätyn ajan ovat tehneet ammattityötä, suostuivat työmiehet tähän asettaen kaikissa ammateissa alimmaksi tuntipalkaksi yleensä 55 penniä. Työnantajat pysyivät kiinni vanhassa tarjouksessaan 42 p:iä.

Oppilasten palkan suhteen syntyi myös väittelyä. Työläiset ilmoittivat pysyvänsä kiinni alkuperäisissä vaatimuksissaan, joiden mukaan koevuotena maksetaan 20 p:iä tunnille, ensimmäisenä oppivuotena 25, toisena 30 ja kolmantena 35. Työnantajat tarjosivat näiltä vuosilta seuraavasti: 18, 20, 25 ja 30 p:iä. Valureilta tahtoivat työnantajat vähentää viidennen oppivuoden, johon työntekijöillä ei ollut mitään vastaan. Näin tulee oppiaika neljäksi vuodeksi, koevuosi yhteenlaskettuna.

Kun oppilaan koevuosi on päättynyt, vaativat työläiset, että verstaan luottamusmies työnantajain kanssa arvostele onko oppiin aikovalla siihen taipumusta. Tämän arvostelun työnantajat tahtoisivat pidättää itsellään. Asiasta keskustellessa työnantajat eivät lausuneet mielipidettään, työntekijät pysyivät kiinni vaatimuksessaan. Samoin eivät työnantajat virkkaneet mitään työntekijäin vaatimukseen, että ylityöstä arkena ja vuorotyöstä yöllä on maksettava 50 % korotus sekä lauantai-illan sekä pyhätyöstä 100 % korotus.

Vielä esittivät työntekijät, että he vaativat niiden työläisten takaisin ottamista työhön, jotka ovat työriidassa mukana olleet ja työhön tahtovat tulla, siinä määrin kuin työtä tehtaissa riittää.

Työnantajat olivat aikaisemmin myöntyneet siihen, että valimoihin laitetaan pesulaitokset ja vaatekaapit.

Sovintolautakunta tulee ratkaisemaan työsopimuksesta johtuneet riitaisuudet ja kuuluu tähän 3 työnantajaa ja 3 työntekijää, jotka valitsevat puheenjohtajan.

Lopuksi työntekijät vaativat, että työsopimus kestää huhtik. 1 p:iään 1908 ja on se irtisanottava 2 kuukautta ennen.

Viikko oli taas vierähtänyt siitä kun sovittelulautakunta kokoontui ja jossa työntekijäin puolelta esitettiin työnantajain hyväksyttäväksi ne vaatimukset, joista edellä jo on mainittu.

Suomen metallityönantajain liitto oli näitä vaatimuksia pohtimassa keskiviikkona ja torstaina sekä esitti liitto näihin vaatimuksiin vastauksen sovittelulautakunnan kokouksessa.

Tässä sovittelulautakunnan kokouksessa oli läsnä ammattientarkastaja, insinööri Jansson.

Liiton ehdotus työ sopimuksesta oli seuraava:

Rauta- ja metallityöntekijäin yhteinen Sovittelukomitea

Täällä.

Sittenkuin Suomen Metalliteollisuuden harjoittajain Liitto tarkoin ja kaikin puolin on miettinyt mitkä myönnytykset Liitto vallitsevan työnselkkauksen kestäessä työntekijäin puolelta esiintuotujen vaatimuksien johdosta olisi tilaisuudessa tekemään, on liitto päättänyt työläisille jättää seuraavan

Ehdotuksen

työsopimukseksi Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liiton sekä Konetehtaalisten, Valajain, Pannu- ja Levysepäin, Seppäin, Ruotsalaisten työläisten, Kone- ja Siltarakenusosakeyhtiön ulkotyöläisten, Torvityöntekijäin ynnä Rauta- ja metallisorvaajain eri ammattiosastojen välillä Helsingissä, joka sopimus on noudatettava kussakin täkäläisessä Liittoon kuuluvassa tehtaassa.

1 §. Jokaisessa Liittoon kuuluvassa tehtaassa Helsingissä tulee nuorukaisen ikä, oppiin otettaessa, olla vähintään kuusitoista vuotta.

2 §. Oppilasten lukumäärä ei ole rajoitettu missään ammatissa.

3 §. Oppilaan ensimmäinen työvuosi on koevuosi, jonka kuluessa työnantaja määrää onko oppilaalla taipumusta ammattiin. Jos hän katsotaan ammattiin sopivaksi

päättää työnantaja yhdessä edusmiehen kanssa onko hän jatkava oppiansa vai ei. Varsinainen oppiaika kestää joka ammatissa, jossa oppilasjärjestelmää on olemassa, kolme vuotta.

4 §. Oppilas nauttii koevuotena joka tapauksessa taattua alinta tuntipalkkaa kahdeksantoista penniä, ensimmäisenä oppivuotena samankaltaista tuntipalkkaa 20 penniä, toisena vuotena 25 penniä ja kolmantena vuonna 30 penniä. Korkeampaa tuntipalkkaa maksetaan oppilaalle hänen ansionsa mukaan.

Oppiaika on loppuun palveltava samassa tehtaassa.

5 §. Naulanlämmittäjäpoikia pannu- ja levysepille apumieheksi älköön otettako nuorempia kuin viidentoista vuoden ikäisiä, eikä seppiä apumiehiä nuorempia, kuin kahdeksantoista vuoden ikäisiä.

6 §. Apumiehille kaikissa ammateissa sekä päällelyöjille maksetaan alimpaa tuntipalkkaa kolmekymmentä penniä sekä pannuseppiä ja torvityöntekijäin apumiehille kolmekymmentäviisi penniä, mutta enemmän kunkin ansion mukaan. Naulanlämmittäjäpojat, joidenka työ on tilapäistä, nauttivat vähintään kahdenkymmenen pennin tuntipalkkaa.

7. Oppiajan kuluttua tahi ammateissa, joissa oppilasjärjestelmää ei ole olemassa, neljä vuotta työskenneltyään samassa ammatissa, tästä ajasta vähintään vuoden omintakeisena ammattimiehenä, nauttii kukin ammattimies metalliteollisuuden alalla, joka sen ohessa kykenee omintakeisesti tekemään ammattiin kuuluvaa työtä, määrättyä alinta palkkaa neljäkymmentäviisi penniä tunnissa.

Reippaalle ja taitavalle työntekijälle maksetaan korkeampi tuntipalkka ansion mukaan ja erityisen sopimuksen perusteella työnantajan ja työntekijän välillä.

8 §. Varsinainen työaika määrätään joka paikassa tahi tehtaassa olemaan kymmenen tuntia päivässä, mutta pyhä- tahi sunnuntaipäivän edellisenä päivänä seitsemän tuntia. Ulkopuolella tehdasta olevassa työpaikassa voidaan, milloin asianhaarat vaativat sopimuksen mukaan lyhyempääkin työaika.

9 §. Jos työaikaa jatkuu yli varsinaista aikaa maksetaan sellaisesta ylityöstä paitsi sovittua tuntipalkkaa koroitusta siihen 50 0/0:lla. Milloin työtä tehdään sunnuntai- tai pyhäpäivänä tahi niitä edellä käyvänä iltana, luettuna kello kahdesta, lisätään varsinaiseen palkkaan 100 0/0:n koroitus.

Vuorotyötä ei lasketa ylityöksi, vaan palkataan sellaista työtä kuten tähänkin saakka erityisesti sovitulla määrällä.

10 §. Urakkatyötä tehdään ainoastaan molemminpuolisesta sopimuksesta, jolloin työnantajan tahi sen, joka häntä edustaa, ennenkuin työhön on ryhdytty, tulee sopia sen tahi niiden työläisten kanssa, jolle työ tarjotaan. Jos sellaista sopimusta, työn laadun vuoksi, jossakin tapauksessa ei voida tehdä, tapahtukoon urakkahinnan määrittäminen sovitusajassa työn alottamisen jälkeen. Joka urakkatyössä on tekijän tuntipalkka hänelle taattu.

11 §. Kuhunkin valimoon asetetaan tarpeelliset pesulaitteet ja vaatekaapit.

12 §. Kussakin tehtaassa on siinä työskentelevillä työmiehillä valta vuodeksi kerrallaan valita paikallisuottamusmies. Tämä, joka on valittava niistä tehtaan työmiehistä, jotka ovat olleet siinä työssä vähintään kaksi vuotta (jos sellaisia on olemassa) ja jonka tulee nauttia korkeampaa palkkaa kuin alinta tuntipalkkaa sekä olla toimeensa työnantajan hyväksymä, on tapahtuvissa esityksissä ja neuvotteluissa työväen edustaja työnantajaa tahi hänen edustajansa kohtaan.

13 §. Liitto selittää olevan suotavaa että tili työntekijöitten kanssa tapahtuu kuten ennenkin joka toinen viikko, mutta jätetään työnantajille valta järjestää tämä asia kussakin paikassa sopivimmalla tavalla.

14 §. Vallitsevan työnseisauksen kautta ilman työtä olevat työmiehet otetaan entisiin työpaikkoihinsa takaisin sen mukaan kuin työtä heille riittää tahi on saatavissa.

15 §. Työnantajat tunnustavat ammattijärjestöjen merkityksen sikäli kuin ne tarkoittavat pysyväisempien työ-sopimusten aikaansaamista ja kun työntekijäin ammattitaidon kehittyminen, joka on työnantajille tärkein seikka, on

kuuluva ammattijärjestöjenkin pyrkimyksiin, vakuuttavat työnantajat, ettei työhön otettaessa suinkaan katsota työntekijäin kuulumista tuollaiseen järjestöön hänelle epäedulliseksi seikaksi.

16 §. Sekä työnantajat että työntekijät pitävät sovun vallitsemisen erittäinkin samassa paikassa työskentelevien kesken välttämättömänä, ja selittävät työläiset sen ohessa ettei mitään vainoa niitä henkilöitä vastaan jotka eivät ole ottaneet osaa muitten päätökseen työn lopettamisesta, missään tapauksessa harjoiteta sekä että rauha työpaikalla kaikessa tapauksessa on säilytettävä.

17 §. Jos riita syntyy jonkun kohdan johdosta, jota tämä sopimus koskee, tahi kysymys nostetaan jonkun sopimukseen sisältyvän määräyksen tulkitsemisesta, eikä asiasta muuten voida sopia, lykätään sellainen asia sovinto-oikeuden ratkaistavaksi, jossa oikeudessa liittoa edustaa kolme kerta kaikkiaan valittua jäsentä ja sitä ammattiyhdistystä, jota asia koskee, niinikään kolme pysyviksi jäseniksi valittua henkilöä. Näin valitut kuusi jäsentä valitsevat itse joka kerta puolueettoman puheenjohtajan, jonka tulee johtaa sovinto-oikeuden puheita ja jolla saman ääniluvun sattuessa on ratkaiseva ääni.

Sovinto-oikeuden päätös on lopullinen ja molemmin puolin sitova.

18 §. Ennenkuin asia tahi työriita, joka lähinnä edellisen §:n mukaan on sovinto-oikeudessa ratkaistava, on tullut siinä käsitellyksi, ei lakkoa eikä työnsulkua saa saman asian vuoksi julistaa.

19 §. Edellä oleva sopimus on voimassa vuoden 1908 loppuun (tahi: 1 päivään heinäkuuta 1908) ja sen jälkeenkin vuosi vuodelta, ellei irtisanomista tapahdu vähintään kaksi kuukautta ennen sitä aikaa, jolloin sopimus loppuu.

20 §. Allekirjoittamalla edellä olevan sopimuksen, sitoutuu sekä Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitto että asianomainen ammattiyhdistys parhaan voimansa mukaan vaikuttamaan siihen että rauhalliset ja vakavat työsuhteet tulisivat vallitsemaan metalliteollisuuden alalla sekä että

kaikki asianomaisiin järjestöihin kuuluvat jäsenet noudattavat sopimusta ja sen mukaan tapahtuvia välipuheita ja päätöksiä, niin että häiritseviä työnseisauksia, olkoon ne mitä laatua tahansa, mikäli mahdollista vastaisuudessa vältetään.

* * *

Liitto, joka jo ennen niin hyvin kirjallisesti kuin edustajainsa kautta yhteisessä sovintolautakunnassa myöskin suullisesti on ollut tilaisuudessa perustelemaan niitä poikkeuksia työntekijäin asettamista vaatimuksista, joissa Liitto jättämissään ehdotuksissa on katsonut velvollisuudekseen pysyä, pyytää tässä ainoastaan saada yhdistää ne syyt, jotka ovat pakoittaneet Liittoa mitä tulee kahteen tärkeimpään työntekijäin vaatimuksista nyt laadittuun ehdotukseenkin ottaa osaksi muita määräyksiä, kuin mitkä työntekijät ovat halonneet saada noudatetuiksi; ja tahtoo Liitto siinä suhteessa ilmoittaa kantansa kysymyksissä työajan lyhentämisestä yhdeksään tuntiin sekä vaadittujen minimipalkkojen määräämiseen.

Tullen kysymykseen työpäivän lyhentämisestä saa Liitto ensinkin huomauttaa, ettei Liitto suinkaan ole antamatta arvoa niille sille, joilla työntekijät perustavat tuon vaatimuksensa. Liitto tunnustaa kylläkin tärkeäksi että työntekijä niin paljon kuin mahdollista on saapa tilaisuutta henkiseen kehitykseen ja virkistykseen sekä hänelle kuuluvain valtiollisten ja yhteiskunnallisten velvollisuuksien täyttämiseksi, mutta Liitto toiselta puolen ei voi jättää huomioon ottamatta niitä uhkaavia vaaroja teollisuuden menestykselle, jotka ehdotetun toimen kautta Liiton mielestä epäilemättä syntyivät. Kun teollisuuden tuotanto on kansainvälinen, niin tätä tuotantoa siis ei voida järjestää määräysten mukaan, jotka eri maissa ovat toisistaan eroavia, vaan on tuotanto tietysti järjestettävä yleisesti vallitsevain olosuhteitten mukaan. Jotta kunkin maan teollisuus voisi kestää yhä enemmän ilmestyvää kilpailua muitten maitten kanssa, täytyy sen siis toimia jotakuinkin samoilla edellytyksillä kuin kaikkialla muualla. Nyt on kumminkin asianlaita se, että

työpäivän pituus niissä teollisuusmaissa, joiden kanssa teollisuutemme pääasiallisesti kilpailee, on kymmenen tuntia. Työajan lyhentäminen teollisuuden alalla Suomessa edellyttäisi siis, jotta tuotanto ei vähenisi, lisättyä työvoimakuutta niinä tunteina, joita työvoima tulisi käsittämään, mutta luonamme nykyään vallitsevien työolojen kestäessä ja sellaisena kuin työsopimus nykyään meillä on järjestetty, täytyy Liiton epäillä tämän mahdollisuutta. Työntekijäin kysymyksessä olevan vaatimuksen hyväksyminen olisi siis Liiton yksimielisen ajatuksen mukaan, johonka ajatukseen ovat yhtyneet sekä Liiton täällä olevat jäsenet että siihen kuuluvain maaseudulla työskentelevien toiminimien edustajat, niin varomatonta ja seurauksiinsa nähden arvaamatonta, että Liitto katsoo olevan mahdotonta ottaa vastataksensa näistä, etenkin kun Liitolla ei ole edes ollut tilaisuutta ehdotetusta muutoksesta neuvotella Liiton ulkopuolella olevain teollisuuden harjoittajain kanssa. Lopuksi tahtoo Liitto huomauttaa, että vaatimuksesta yhdeksän tunnin työpäivästä jo kerran tapahtuvien neuvottelujen kestäessä on luovuttu sekä että työntekijät puolestaan siis ovat näyttäneet kylläkin voivansa antaa arvoa niille sille, joita sellaisen työajan määmäämistä vastaan työnantajain puolelta on esiintuotu, vaikka on tuntunut siltä että työntekijät jälkeinpäin, kun tätä vaatimusta uudelleen on tehty, pitävät nämä syyt arvottomina.

Mitä sitten tulee kysymykseen vaadituista alimmista tuntipalkoista, on tässä huomattava, että taattua alinta palkkaa, ainoalla vähemmällä poikkeuksella, tähän asti ei ollenkaan ole ollut käytännössä Liiton tehtaissa. Liitto tietää tosin että sellaista palkkausmuotoa jo on olemassa muutamissa työpalkoissa ulkomailla, eikä Liitto sentähden myöskään tahdo vastustaa sen noudatettavaksi ottamista meillä. Mutta kun Liitto kuitenkin periaatteelliselta kannalta voi hyväksyä alimman tuntipalkan oikeellisuuden ainoastaan sikäli kuin se tarkoittaa joka tapauksessa turvata työntekijälle toimeentulomahdollisuuden ja kun liitolla sitäpaitsi tähän saakka ei ole mitään kokemusta niistä seurauksista, jotka sellaisen tuntipalkan määrääminen tulisi tuottamaan teollisuudellemme, on Liitto katsonut olevan aivan mahdo-

tonta tätä nykyä määrätä näitä palkkoja korkeimmiksi määriksi kuin minkä Liitto on tehnyt ja mitkä määrät osaksi jo käsittävät mahdollisen sovinnon saavuttamiseksi tehtyjä korotuksia entisiin Liiton tarjoamiin palkkoihin, eikä Liitto missään tapauksessa ole katsonut voivansa hyväksyä niitä ylen korkeita määriä, jotka työntekijät ovat ehdottaneet. On työväen puolelta syynä niin korkeille tuntipalkkoille muun muassa esiintuoda että jotkut ulkotyöläisetkin eräissä muissa ammateissa, joissa ammattitaitoa ei kumminkaan vaadita, saavat korkeampia palkkoja. Tähän saapi Liitto ainoastaan huomauttaa, että jos niin olisikin, niin sellaiset työmiehet varmaankaan eivät ole tilaisuudessa saamaan työtä läpi vuoden joka päivä sekä että Liitto tosin kernaasti ottaisi huomioon myöskin työoloja muilla aloilla kotimaassa mutta että sen kuitenkin ensitilassa on pidettävä huoli siitä että teollisuus voi edelleenkin elää jotenkin suotuisilla edellytyksillä, jolloin ulkomaalaiset suhteet taas, kuten yllä työ-aikaa kosketellessa, ovat otettavat huomioon. Vihdoin on myöskin huomattava, että useimmat ammattitaitoiset työntekijät itse asiassa kantavat suuresti yli alinta palkkaa nousuvia palkkamääriä sekä että ansiota etenkin urakatöillä voidaan tuntuvasti lisätä. On vieläkin Liitolle huomautettu sitä, että elantokustannukset viime aikoina ovat suuresti nousseet. Liitto, jolla tosin ei ole ollut nähtävänä mitään tilastoa, osottaen tarkoin tämän, ei tahdo kumminkaan epäillä ettei niin olisi jossain määrin tapahtunut, mutta tahtoo Liitto tähän huomauttaa että Liitto joku aika sitten on pannut toimeen tilastollisen tutkimuksen työpalkkojen määrästä nykyään, verrattuina oloihin kymmenen vuotta sitten, ja on täten todistettavasti saatu selville että palkat tänä aikana ovat nousseet noin 30 prosentilla.

Katsoen yllälausuttuun ja kun ehdotettujen alimpain tuntipalkkain määrääminen jo niihinkin määriin jotka Liitto on myöntänyt, tulisi tuottamaan melkoista lisäystä tehtaitten palkkasummiin; kun sitä paitsi ansiota ja kykyä vast'edes kuten ennenkin arvostellaan maksamalla palkkamääriä, jotka suuresti nousevat yli mininipalkkaa, kun sen ohessa vielä ei voi olla työntekijöille miksikään eduksi, että teollisuus

asettamalla sille mitä vaatimuksia tahansa tulee kokonaan kukistetuksi, lausuu liitto toivomuksenaan että työntekijät kaikkeen tähän nähden ja katsoen samalla niihin huomattaviin voittoihin, mitkä he jo ovat saavuttaneet, tyytyvät tähän ehdotukseen ja julistavat turmiollisen voimanponnistuksen päätetyksi.

Lopuksi saa Liitto kunnian ilmoittaa, että koska Liitto katsoo ne myönnytykset taloudellisessa suhteessa, jotka edellä oleva ehdotus työsopimukseksi sisältää, täyttävän kaikkia kohtuullisia vaatimuksia, sekä että kun mitään poikkeusta ehdotukseen sisältyvistä yleisistä periaatteista ei voi tapahtua, tämä ehdotus on katsottava Liiton puolelta lopulliseksi ja tulevat sen määräykset siis joka tapauksessa käytettäväksi tällaisissa työpaikoissa; ja samalla kun Liitto katsoo velvollisuudekseen huomauttaa, että edellytyksenä sovinnolle on että kaikki yllä luetellut ammattiosastot selittävät yhtyvänsä tähän ehdotukseen, odottaa Liitto sovittelukomitean vastausta asiaan.

Helsinki, 26 p:nä syyskuuta 1906.

Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitto.

Tämän ehdotuksen luettua syntyi hiukan keskustelua.

Haapalainen ehdotti, että työnantajain ehdotuksesta ei sovittelukomiteassa tällä kertaa sen enempää keskusteltaisi, sillä siitä ei ole mitään hyötyä, vaan sen sijaan työläisten edustajat esittävät asian rautakourien yhteisessä kokouksessa, jossa tehdään varma päätös asiassa ja se sitten kirjallisesti esitetään työnantajille seuraavassa lautakunnan kokouksessa.

Torvityömies Mäkinen selitti, että torvityöntekijät eivät tule suostumaan siihen tarjoukseen, jonka isännät nyt ovat tehneet. He jatkavat lakkoa vaikka kuinka kauan.

Kirvesmies Halme huomautti, että liiton tarjousehdotuksessa ei mitään puhuta puutyömiehistä.

Insinööri Engström tämän johdosta ilmoitti, ettei työnantajaliitto ole ehtinyt puutyöntekijäin vaatimusta käsitellä. Koska kerran puutyöntekijäin liitto on saanut työsuojimuksen aikaan Helsingin rakennusmestariklubin ja mui-

den suurten työnantajain kanssa, eivät hekään puolestaan voi erikoisesti tätä sopimusta tehtaissaan vastustaa. Samalla hän ilmoitti, että liitto tulee käsittelemään puutyöntekijäin liiton sopimuksen erittäin.

Puutyöntekijäin liiton sihteeri Räsänen ilmoitti sitten, että työnantajat voivat näin ollen kääntyä Suomen puutyöntekijäin liiton puoleen.

Vielä yritettiin nostaa keskustelua liiton viimeisestä vastauksesta. Huomautettiin kuinka työnantajat vaan kolme penniä ovat nostaneet tarjoustaan alemman tuntipalkan suhteen.

Lopuksi päätettiin heittää asiasta keskustelu. Työläisten kokouksessa esitetään työnantajain ehdotus työsopimukseksi ja sitten ilmoitetaan puheenjohtajalle työläisten päätös, jonka mukaan sitten puheenjohtaja toimii joko kutsuen sovittelukunnan kokoon tai ei.

* * *

Sovittelulautakunnan työläisedustajat kokoontuivat tämän jälkeen ja päätettiin, että kunkin asianomaisen ammattiosaston tulee tehdä päätöksensä työnantajain tarjouksen suhteen. Näin ollen tulee ammattiosastojen pitää kokouksensa heti ja käsitellä liiton kirjelmää tarkoin sekä antaa keskustelujen tuloksesta kirjallinen tieto viimeistään ensi maanantaina sulkukomitean puheenjohtajalle Sundtille. Varsinkin on tehtävä tarkka päätös työpalkka- ja työaika vaatimusten suhteen. Kun näin on saatu kokoon kunkin osaston päätös asiassa, tehdään niiden johdolla yhteinen kirjelmä, mikä sitten työläisten yleisessä kokouksessa hyväksytään ja lähetetään sovittelulautakunnan puheenjohtajan esityksellä työnantajain liitolle.

Näin tehtiinkin ja tämä vastaus oli seuraava:

Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitolle Täällä.

Helsingin rauta- ja metallityömiesten yhteinen sulkukomitea saatuaan Teidän ehdotuksenne työsopimukseksi

asianomaisten ammattiosastojen ja Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liiton välillä, on rauta- ja metallityömiesten yleisen kokouksen päätöksen mukaan antanut kunkin asianomaisen ammattiosaston harkita Teidän tekemäänne ehdotusta ja tehdä sen johdosta erityisesti päätöksensä, jotka päätökset sulkukomitea tietoonsa saatuaan on yhdistänyt sekä näin saadun yhteisen vastauksen ehdotukseenne työ-sopimukseksi vielä jättänyt yleisen rauta- ja metallityömiesten kokouksen harkittavaksi. Taisteluun joutuneiden työ-läisjärjestöjen mielipide asioista esiintyy siis varmana ja on se työ-sopimukseenne nähden seuraava:

1 §. Liiton ehdotus hyväksytään.

2 §. Liiton ehdotus hyväksytään, paitsi *valajat pysyvät aikaisemmassa ehdotuksessa.*

3 §. Liiton ehdotus hyväksytään, jos jätetään ensimmäisestä lauseesta pois sanat: »jonka kuluessa työnantaja määrää onko oppilaalla taipumusta ammattiin», paitsi *valajat neljä vuotta.*

Näiden sanojen poisjättäminen tästä pykälästä on välttämätöntä; jos tahdotaan saavuttaa se mitä pykälän loppupuolella tarkoitetaan nimittäin että työläisten valitsema luottamusmies yhdessä työnantajan kanssa päättää onko oppilaaksi aikovalla taipumuksia niin, että hän voi ryhtyä tehtaassa oppiaikaansa suorittamaan.

4 §. Liiton ehdotusta alimmaksi tuntipalkaksi ei voida hyväksyä, vaan ehdottaa liitolle hyväksyttäväksi seuraavaa:

Oppilas nauttii koevuotena joka tapauksessa taattua alinta tuntipalkkaa kaksikymmentä penniä, ensimmäisenä oppivuotena samallaista tuntipalkkaa kaksikymmentäviisi penniä ja kolmantena kolmekymmentäviisi penniä. Korkeimpaa tuntipalkkaa maksetaan oppilaalle hänen ansionsa mukaan.

Työläiset ovat pakoitetut tekemään tämän ehdotuksen sentähden, että voitaisiin jossakin määrin turvata oppilasten aineellinen asema, sillä hyvin ymmärtää, ettei tämä vaadittu palkka nuorelle henkilölle ole elantopalkaksi suinkaan suuri. Oppilas saa tehdä työtä, joka on sangen raskasta ja hänen työnsä tulokset vaadittuun elantopalkkaan verraten ovat joka

tapauksessa paljon suuremmat. Oppilaankin täytyy maksaa vuokransa, ruokansa, ostaa vaatteensa j. n. e. Kalliissa Helsingissä nousevat nämä välttämättömät elämiskustannukset jo niin suuriksi, ettei Liiton tarjoomalla elantopalkalla saa nähdä muuta kuin rälkää. Selvää on, ettei jo aineellisessa suuressa ahdinkotilassa elävästä oppilaisesta voi tulla kelpo ammattilaista kun vielä ajattelee, että palkan pienuus tekee hänelle mahdottomaksi ottaa osaa niihin edistyspyrkimyksiin, kuten oppikursseihin, koulun käyntiin lomaihana y. m., joka kaikki kysyy rahaa¹ niin huomaa että jos Liitto todella haluaa kehittää rauta- ja metalliteollisuutta, on sen myöskin taattava tälle ammattialalle aikoville kohtuullinen ja ihmisellinen elantopalkka.

5 §. Liiton ehdotus hyväksytään jos muutetaan pannu- ja levyseppien apulaisten alimmaksi ikärajaksi kahdeksantoista vuotta.

Koska kerran pannu- ja levysepän oppiin ensimmäisen pykälän mukaan, jonka Liitto on hyväksynyt, ei oteta kuuttatoista vuotta nuorempia, on aivan luonnollista ettei samassa ammatissa työskentelevät apumiehetkään saisi olla alle kuudentoista vuoden.

Apumiehen työ on kuitenkin paljon raskaampaa kuin oppilaan ja vaatii se näin ollen vankempaa ruumiin rakennusta, joten pannu- ja levyseppien apumiehiltä täytyy ihmisyyden kannalta vaatia kahdeksantoista ikävuotta.

6 §. Liiton ehdotusta ei voida hyväksyä; vaan sen sijaan ehdotetaan tämä kohta näin kuuluvaksi:

Aputyömiehille ja ulkotyömiehille kaikissa ammattiosissa maksetaan alimpana tuntipalkkana neljäkymmentä penniä, mutta enemmän kunkin ansion mukaan. Naulanlämmittäjät, joiden työ on tilapäistä, nauttivat vähintään kahdenkymmenen kolmen pennin tuntipalkkaa.

Apumiehet ja ulkotyömiehet ovat ylipäänsä täysi-ikäisiä miehiä ja useat perheellisiä. Liitto ei varmaankaan ole ottanut tätä huomioon ehdottelemalla näille kolmekymmentä penniä elantopalkaksi paitsi pannu- ja torvityömiesten apulaisille, joille on ehdotettu kolmekymmentäviisi penniä. Liitto on ehdottanut kolmannella oppivuodella jo

alimmaksi palkaksi kolmekymmentä penniä ja siis asettanut näin viimeistä vuotta opissa olevat apumiesten ja ulkotyömiesten tasalle, vaikka näiden välillä on silmiin nähtävä ero. Johan täysi-ikäisen miehen elämiskustannukset, perheenisästä puhumattakaan, ovat Helsingissä niin suuret, ettei 30 p:n elantopalkkaa mitenkään voi hyväksyä. Mitä yksinkertaisimmat laskelmat sen todistaa mahdottomaksi. Muilla työaloilla missä aputyömiehille on elantopalkka määrätty, ei ole missään toki sitä kolmeksikymmeneksi penniksi asetettu. Ja jos se kerrau rauta- ja metallityöalalla tahdotaan määrätä, täytyy apurien ja ulkotyömiesten elantopalkat asettaa lähimain samalle tasalle kuin muillakin aloilla nimittäin neljäksikymmeneksi penniksi.

7 §. Liiton ehdotusta ei hyväksytä, vaan sen sijaan ehdotetaan:

»Neljä vuotta työskennelyään samassa ammatissa metalliteollisuuden alalla, oppiaikakin jos sitä on siihen luetuna maksettakoon ammattimiehelle alimpana palkka viisikymmentäviisi penniä tunnille. Reippaalle ja taitavalle työmiehelle maksetaan korkeampi tuntipalkka ansion mukaan ja erityisen sopimuksen perusteella työnantajan ja työntekijän välillä.»

Liitto perustellessaan ehdotustaan alimmaksi tuntipalkaksi ammattimiehelle katsoo voivansa »hyväksyä alimman tuntipalkan oikeudellisuuden ainoastaan sikäli kuin se tarkoittaa joka tapauksessa turvata työntekijälle toimeentulon mahdollisuuden». Juuri sitä tarkoittaa työläistenkin pyrkimys saada alin tuntipalkka määrätyksi. »Joka tapauksessa ei suinkaan tämä periaate toteudu Liiton mukaan. Liitto tosin vakuuttaa, että tekemiensä tutkimusten mukaan on työläisten palkat rauta- ja metalliteollisuuden alalla kymmenen viime vuoden kuluessa kohonneet 30 pros., mutta viime talvena kuin tuota laskettiin sen johdosta että työläiset vaativat 10 pros. palkankorotusta, huomattiin myös ettei tuo palkkojen nousu ollut yleistä, vaan huomattiin päinvastoin joissakin palkoin palkkojen pienentyneenkin entisestään. Samalla myös selveni että elantokustannukset ovat Helsingissä nousseet samassa määrässä, jopa vuokrat kohonneet 100

pros. Näin siis työläiset ovat saaneet kitua taloudellisesti yhtä huonoissa oloissa kuin 10 vuotta sitten, vaikka edistys teollisuudessa ja monilla muilla aloilla on ollut silmiinpistävä.

Liitolle on jo ennen osotettu suoraan elämästä temmattuja numeroita työläisten alhaisimmista elämiskustannuksista. On näytetty, että ihminen säännöllisessä eläen tarvitsee Helsingissä elämiskustannuksiin 1,300 mk. vuodessa ja kuin kukaan ei jaksakaan tehdä työtä vuodessa kuin keskimäärin 2,500 tuntia, ei 55 p:n tuntipalkan mukaan vuositulo nouse kuin 1,375 mkaan. Siis ainoastaan 75 mk. jäisi vuodessa käytettäväksi tilapäisiin tarpeisiin, jotka useimmat voivat olla sangen tärkeitä. Jos mies on naimisissa ja kuten ammattimiesten suuri enemmistö onkin, kuten tutkimukset osottavat, jää tuo työläisten vaatima 55 pennin palkka juuri siksi elantopalkaksi, joka suojelee työläistä suurimmalta kurjuudelta, mikä Liitonkin tarkoituksen mukaan on alimman tuntipalkkamääräyksen perusajatus.

Liiton pelko, että rauta- ja metalliteollisuus ei pystyisi elämään suotuisissa oloissa, jos alin tuntipalkka määrättäisiin nykyisillä elantokustannuksilla lähimain vastaaviksi 55 penniksi tunnille on turha, sillä ei koskaan ole meillä mikään teollisuuslaitos mennyt kumoon sentähden, että työläisille olisi maksettu liika suuria palkkoja, eikä ole pelättävissä että ne sen tähden vastaisuudessakaan menisivät. Tämän näkee siitä jo, että Liiton ulkopuolella olevat tehtaot metalliteollisuuden alalla Helsingissä ovat laskeneet voivansa pysyä hyvin pystyssä, koskapaahan ovat suostuneet kyseessä olevaan työmiesten vaatimukseen. Sitä suuremmalla syyllä voivat sen Liiton suuret tehtaot tehdä.

Liitto huomauttaa, »että useimmat ammatti- tai toiset työntekijät itse asiassa kantavat suuresti yli alinta palkkaa nousevia palkkamääriä sekä että ansioita etenkin urakatöillä voidaan tuntuvasti lisätä». Tämä on vallan totta, mutta käsittämättömäksi jää samalla Liiton vakuutus, että »Liitto on katsonut olevan aivan mahdotonta tätä nykyä määrätä näitä palkkoja korkeimmiksi määriksi kuin mitä Liitto on tehnyt». Ei ainakaan luulisi siitä mahdottoman suurta tap-

piota tulevan Liitolle, jos se amattimiehen alimman palkan kohottaisikin viiteenkymmeneen viiteen penniin, sillä johan nykyään »ammattitaitoiset työntekijät kantavat suuresti yli Liiton ehdottaman alimman palkan».

Kun lopuksi otamme huomioon sen että Liiton tehtaissa jo etupäässä tehdään työtä urakalla ja urakatyöhön nähtävästi kehitys tulee kallistumaan vastaisuudessa yhä enemmän, niin ei luulisi olevan vaikean hyväksyä alimman tuntipalkan määrää 55 p:niksi, joka alinpalkka kuitenkin tulee käytännössä niin harvoin käytäntöön.

8 §. Liiton ehdotuksen hyljäten tekevät työläiset seuraavan ehdotuksen:

»Varsinainen työaika tehtaassa on yhdeksäntuntinen joka päivä paitsi lauantaisin ja juhlapäivien aattona seitsemän tuntinen. Ulkopuolella tehdasta olevassa työpaikassa voidaan milloin asiahaarat vaativat, tehdä lyhempiäkin työpäiviä».

Tämä on työntekijäin tärkein vaatimus ja on ilahuttavaa kuulla että Liittokin periaatteessa kannattaa työpäivän lyhennystä. Se kuitenkin pitää kymmentuntisen päivän lyhentämistä »varomattomana», jopa »arvaamattomana» varsinkin kuin ei ole saanut Liiton »ulkopuolella olevien työnantajain kanssa neuvotella. Nyt on kuitenkin käynyt niin että niin suuret työnantajat kuin rakennusmestarien klubi on lyhentänyt Helsingissä kaikkien rakennustyöläisten työpäivän yhdeksäntuntiseksi. Jopa maaseudulla muutamain paikoin on yhdeksäntuntinen päivä Helsingin esimerkkiä seuraten saatu käytäntöön. On näin ollen varmaa, ettei rakennusalalla enää tulla koko maassa sietämään kymmentuntista päivää, vaan se lyhennetään aivan lähitulevaisuudessa kaikkialla. Helsingissä olevat liiton ulkopuolella olevat rauta- ja metallitehtailijat tämän huomaten ovat nähneet näin ollen turhaksi asettua yhdeksäntuntista työpäivää vastustamaan ja ovat he siis kykenemättömiä syyttämään Liittoa siitä jos sekin ottaisi tuon perin tärkeän edistysaskeleen.

Liitto perustaa työajan lyhentämisen vastustamisen etupäässä siihen, ettei meidän metalliteollisuutemme pystyisi kilpailemaan ulkomaiden kanssa, sillä Liitto epäilee kasvai-

siko työvoimakkuus samassa määrin kuin työaika lyhenee. Liitolle on varmaan tunnettuja ne kokemukset mitä muualla tässä suhteessa on saavutettu ja nämä kokemuksethan juuri puhuvat työpäivän lyhenpämisen puolesta, Eikä ole epäilemistäkään, ettei meillä tultaisi samoihin tuloksiin, sillä onhan meilläkin kokemus siitä, että vaikka päivä onkin lyhennetty 12 tuntisesta 10 tuntiseksi on työvoimakkuus kasvanut, vieläpä tuottavaisuus noussut entistä suuremmaksi. Ja kulkiessa normaalipäivää kohti tulee tulos edelleen samaksi.

Liiton on tämän ohessa huomattava, että Helsingin rauta- ja metallityöläisten taistelua yhdeksän tuntisen päivän puolesta kannattaa ei ainoastaan koko maamme vaan naapurimaittemmekin työväestö, joten Liitto jos tahtoo saada työsopimuksen tehdyksi Helsingin rauta- ja metallityömiesten kanssa ja työnsä alotetuksi tulee todella ottaa tämä nykyajan vaatima edistysaskel.

9 §. Liiton ehdotus hyväksytään lisäämällä ensimmäisen momentin loppuun: Sunnuntai- ja pyhäpäivä katsotaan päättyneeksi seuraavana arkipäivän aamuna klo 6.

Pykälään on myös kolmas momentti lisättävä näin kuuluvaksi: Vappu on työläisten vapaa päivä. Eduskunta- ja kunnallisvaaleihin on työväki vapaasti laskettava.

10 §. Liiton ehdotus hyväksyttiin.

11 §. Liiton ehdotus hyväksyttiin.

12 §. Hyväten Liiton ehdotuksen esitetään pykälä kuulumaan näin:

Kukin ammattiosasto valitsee jokaisen tehtaan tai työpaikan asianomaisten ammattimiesten keskuudesta itselleen luottamusmiehen vuodeksi kerrallaan ja tulee luottamusmiehen valvoa, että työsopimusta ja järjestystä molemmin puolin noudatetaan sekä edustaa ammattitovereitaan tapahtuvissa esityksissä ja neuvotteluissa työnantajan kanssa. Luottamusmiehen nimittämisestä on tehtävä ilmoitus työnantajalle».

On itsestään selvää, että työnantajan mielivaltaisesti hyväksyttäväksi tai hyljättäväksi ei voi jättää luottamusmiestä, kuten Liitto ehdottaa. Useinkaan se ei tulisi työntekijäin

luottamusmieheksi, kuten on tarkoitus, vaan pikemmin päin vastoin. Jos siis luottamusmiestä tehtaaseen tahdotaan täytyä työväen se saada itse vapaasti nimittää, mutta koska luottamusmiehen toimi tulisi olemaan työsopimuskirjan noudattamisen valvomista ja se on tehty ammattiosaston kanssa täytyy ammattiosastolle jättää valta valita luottamusmies asianomaisen tehtaan työväen keskuudesta. Täten myös poistuu vaara, että luottamusmieheksi tulisi ei luottamusta ansaitsevia henkilöitä.

13 §. Liiton esitys hyväksytään kun muutetaan sanat: »kuten ennenkin joka toinen viikko» näin: »joka viikko».

Työläinen, joka sattuu tulemaan työhön heti tilin maksun jälkeisenä päivänä saisi Liiton ehdotuksen voimaan päästyä olla kolme viikkoa työssä ennenkuin hän saisi ensimmäisen tilinsä. Millä työläinen voi tämän ajan elää jos ei velkaa saa tehdyksi? Tämä epäkohta on korjattava Liiton myötävaikutuksella.

Hyvin myös on tunnettu että joka toinen viikko tiliä maksettaessa saavat työläisperheet kärsiä aiheettomasti taloudellisia tappioita. Ei heillä ole ruokien säilytyspaikkoja ja jos on, niin sängen kehnot. Jos ostaa tilin saatuaan kahdeksi viikoksi ruokavaroja niin ne pilaantuvat ennen aikojaan jos ollenkaan voi säilyttää. Toisen viikon lopulla on jo kova puute rahasta ja ruuasta. Liitto varmasti voi tämän asian järjestää työntekijäin ehdotuksen mukaan.

14 §. Liiton esitys hyväksyttiin.

15 §. Liiton ehdotus hyväksyttiin ehdolla että Liitto hyljäten 16 §:n yhtyy seuraavaan.

16 §. Sekä työnantajat että työntekijät pitävät sovun vallitsemisen erittäinkin samassa työpaikassa työskentelevien kesken välttämättömänä ehtona työnmenestymiselle, jonkätähden työnantajat pitävät suotavana mielisuosiollisen sovinnon aikaansaamisen asianomaisen ammattiosaston ja niiden työläisten välillä, jotka työriidan kestäessä ovat työskennelleet ja vakuuttavat työntekijät puolestansa, ettei väkivaltaa näitä työläisiä kohtaan missään harjoiteta sekä että työpaikalla vanha joka tapauksessa säilyttää.

17 §. Liiton ehdotus hyväksyttiin.

18 §. Liiton ehdotus hyväksyttiin.

19 §. Hyljäten Liiton ehdotus esitetään seuraavaa :

Edellä oleva sopimus on voimassa vuoden 1908 huhtikuun 1 päivään ja sen jälkeen vuosi vuodelta, ellei irtisanomista tapahdu vähintään kaksi kuukautta ennen sitä aikaa jolloin sopimus loppuu.

20 §. Liiton ehdotus hyväksyttiin.

Kun näin hylkäävä, jyrkkä vastaus annettiin työnantajaliitolle, ei enää välittelyt ja sovittelukomitean kokoukset auttaneet.

Työnantajain jyrkkä vastaus.

Työnantajain liitto pitämässään kokouksessa, oli laatinut sulkukomitealle annettavaksi seuraavan vastauksen:

Työnselkkauksessa olevien työntekijöitten ammattiyhdistykselle Helsingissä.

Sittenkuin Liitto nyttemmin on saanut vastaanottaa ammattiyhdistysten aseman sovittelukomitean vastauksen Liiton ehdotukseen sopimukseksi tällaisessa työriidassa, on Liitto sanotusta vastauksesta huomannut, että mainittu ehdotus on kokonaisuudessaan hylätty, ilman että kuitenkaan on esiintuotu mitään asiallisia syitä tähän, sekä ettei minkäänlaisia myönnytyksiä ammattiyhdistysten puolelta ole tehty Liiton riidan sovittamiseksi tekemien myönnytyksien suhteen, mutta että sitä vastoin edelleenkin on esitetty uusia vaatimuksia.

Liitto, jonka ikävä kyllä siis täytyy katsoa ettei minikäänlaista sovinnon mahdollisuutta tätä nykyä ole olemassa, on samalla ruvennut epäilemään, tahtovatko ammattiyhdistykset ylipäänsä sellaista sovintoa nykyään. On nimittäin jo kokouksissa yhdistysten valitsemain edustajain kanssa tunnut siltä, etteivät nämä ylimalkaan ole osottaneet harrastavansa sovinnollisen yksimielisyyden saavuttamista ja kun ammattiyhdistykset sitäpaitsi vaatimuksiaan alituisesti lisäämällä sekä Liiton vastaväitteitä kokonaan halveksimalla päivä

päivältä koettavat poistaa jällellä olevat sovinnon mahdollisuudet, Liitto lopulta ei voi tulla muuhun tulokseen, kun, että ammattiyhdistysten johtomiehet pitävät riidan pitättämisen suotavana; ja täytyy Liiton näin ollen ainoastaan odottaa sitä aikaa, jolloin oikeampi käsitys teollisuutemme kestäväisyyden ja edistymisen mahdollisuuksista tulee ammattiyhdistyksissä näkyviin ja neuvotteluja enemmän menestymisen toivolla voidaan jälleen alkaa.

Helsingissä, 9 p:nä lokak. 1906.

Suomen Metalliteollisuuden harjottajain Liitto.»

Kuten kirjelmästä näkyy aikovat työnantajat opettaa työntekijöitä oikein nälän avulla käsittämään sen mitä he maamme teollisuuden kehittymiselle pitävät välttämättömänä. Kerrassaan kaikkea järkeä vailla on syytös, että »johtajat» tahtovat pitättää lakkoa, sillä ei ainakaan tässä lakossa ole sellaiset henkilöt, joita työnantajat kutsuvat johtajiksi kiihotaneet lakkoa tekemään eikä lakkoa jatkamaan vaan pikemmin päinvastoin. Eiköhän työnantajat lakon alkamisesta ja jatkamisesta ota syytä omien »johtajiensa» niskoille niin silloin ei se mene vallan paljon harhaan.

Näin olivat sovinnon saamis yritykset rauenneet.

Jatkui sitten taistelu. Paikallisjärjestön toimikunnassa herätettiin lopulta kysymys siitä että työtaistelu olisi saatava loppumaan, sillä sillä se ennenpitkää tulisi liian rasakaaksi työväelle. Sihteeriä kehoitettiin ryhtymään toimiin.

Näin heräsi ajatus, että olisi saatava välittäjät, jotka tekivät välitysehdotuksen. Paikallisjärjestön sihteerin toimesta välittäjiksi ryhtyivätkin lakit. kand. E. Valldén, esittelijäsihteeri, tri L. Ehrnrooth sekä ammattitarkastaja, insinööri K. Jansson. Nämä yhdessä pitivät muutamia kertoja kokouksia, joihin otti osaa Suomen Metalliteollisuuden Harjottajain Liiton sihteeri, varatuomari Ekholm sekä Paikallisjärjestön v. t. sihteeri toimittaja E. Haapalainen ja Suomen metallityömiesten liiton sihteeri Vartiainen. Saatiin sitten välitysehdotus valmiiksi, ja joutui se lokak. 15 p:nä Liiton toimikunnan tietoon epävirallisesti. Tämä toimikunta il-

moitti silloin, ettei se tulisi joka kohdassa ehdotusta hyväksymään, jonka tähden siihen vielä saman päivän iltana tehtiin korjauksia ja lisäyksiä ja oli välitysehdotus lopullisessa muodossaan seuraavaa:

Ehdotus

työsopimukseksi Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liiton sekä Kone- ja Metallitehtaan, Valajain, Pannu- ja Levyseppäin, Ruotsalaisten työläisten, seppien, sähkötyömiesten, rauta- ja metallitehtainten ulkotyöläisten, Torvityöntekijäin, ynnä Rauta- ja metallisorvaajain eri ammattiosastojen välillä Helsingissä, joka sopimus on noudatettava kussakin täkäläisessä Liittoon kuuluvassa tehtaassa.

1 §. Jokaisessa Liittoon kuuluvassa tehtaassa Helsingissä tulee nuorukaisen ikä, oppiin otettaessa, olla vähintään kuusitoista vuotta.

2 §. Oppilaan ensimmäinen työvuosi on koevuosi, jonka kuluessa työnantaja päättää onko oppilaalla taipumusta ammattiin. Jos hän katsotaan ammattiin sopivaksi, ratkaisee työnantaja yhdessä oppilaan isän tahi holhoojan kanssa onko hän jatkava oppiansa vai ei. Varsinainen oppiaika kestää joka ammatissa, jossa oppilasjärjestelmä jo on olemassa, kolme vuotta paitsi valajan ammatissa, jossa se kestää neljä vuotta.

3 §. Oppilas nauttii koevuotena joka tapauksessa taattua alinta tuntipalkkaa 18 penniä, ensimmäisenä oppivuotena samankaltaista tuntipalkkaa 22 penniä, toisena vuotena 28 penniä ja kolmantena vuonna 34 penniä sekä valajaoppilaat neljäntenä vuonna 42 penniä. Korkeampaa tuntipalkkaa maksetaan oppilaille hänen ansionsa mukaan.

Oppiaika on loppuun palveltava samassa tehtaassa.

4 §. Naulanlämmittäjäpoikia, pannu- ja levyseppille apumiehiksi älköön otettako nuorempia kuin viidentoista vuoden ikäisiä eikä seppien sekä pannu- ja levyseppien apumiehiä nuorempia kuin kahdeksantoista vuoden ikäisiä.

5 §. Ammattimiesten apulaisille kaikissa ammateissa maksetaan alimpaa tuntipalkkaa 35 penniä mutta enemmän

kunkin ansion mukaan. Vakituksille tehdään ulkotyömiehille suoritetaan 30 penniä alinta tuntipalkkaa. Naulanlämmittäjäpojat, joiden työ on tilapäistä, nauttivat vähintään 20 penniä tuntipalkkaa.

6 §. Oppiajan kuluttua suoritetaan ammattimiehille määrättyä alinta tuntipalkkaa 42 penniä ja kahden vuoden jälkeen niille, jotka kykenevät omintakeisesti tekemään kaikkia töitä, mitkä yleensä pidetään kullekin erityiselle ammattimiehelle kuuluvina, vähintään 50 penniä. Valajat saavat nauttia viimeksimainittua ylempää palkkaa yhden vuoden kuluttua oppiajan päättymisestä.

Niissä ammateissa; joissa oppilasjärjestelmää ei ole vielä käytännössä, saa ammattimies, joka on neljä vuotta työskennellyt samassa ammatissa, siitä vähintään yhden vuoden omintakeisena ammattimiehenä, myöskin 42 penniä alimman tuntipalkan. Työskenneltyään vieläkin kaksi vuotta saavat sellaiset täysin kehittyneet ammattimiehet, jotka edellisessä kohdassa mainitaan, vähintään 50 penniä tuntipalkan.

Työnantaja on oikeutettu maksamaan alemmaa palkkaa kuin 50 penniä tunnilta, ei kuitenkaan alle 42 penniä, niille miehille, jotka eivät täytä edellämainittuja korkeampia ammattivaatimuksia.

7 §. Niitten palkkojen määrää, joita tätä ennen on kullekin työntekijälle suoritettu, ei tämän sopimuksen perusteella alenneta entisestään.

8 §. Varsinainen työaika määrätään joka työpaikassa tahi tehtaassa olemaan 10 tuntia päivässä, mutta pyhä- tai sunnuntaipäivän edellisenä päivänä 7 tuntia.

Ulkopuolella tehdasta olevassa työpaikassa, jossa muihin ammattioloihin kuuluvissa, samalla kertaa tehtävissä töissä ehkä on lyhyempi työaika käytännössä, voidaan sopimuksen mukaan käyttää tätä lyhyempääkin työaikaa.

9 §. Jos työaika jatkuu yli varsinaista aikaa, maksetaan sellaisesta ylityöstä paitsi tavallista palkkaa 50 pros. korotus. Milloin työtä tehdään sunnuntailevon aikana, joka luetaan pyhä- tai sunnuntaipäivän edellisestä päivästä klo 2 i. p. seuraavan arkipäivän aamuun klo 6, lisätään varsinaiseen palkkaan 100 pros. korotus.

Vuorotyötä ei lasketa ylityöksi, vaan palkataan sellaista työtä kuten tähänkin saakka erityisesti sovitulla määrällä.

10 §. Urakkatyötä tehdään ainoastaan molemminpuolisesta sopimuksesta, jolloin työnantajan tahi sen, joka häntä edustaa, tulee ennen työhön ryhtymistä sopia palkasta sen tahi niiden työntekijäin kanssa, joille työ tarjotaan. Jos sellaista sopimusta, työn laadun vuoksi, jossakin tapauksessa ei voida tehdä edeltäpäin, tapahtukoon urakkahinnan määrääminen sovitussa ajassa työn alottamisen jälkeen. Joka urakkatyössä on tekijän tuntipalkka hänelle taattu.

11 §. Työväellä olkoon valta, jos tahtoo, olla poissa työstä vapunpäivänä, kuitenkin nauttimatta palkkaa. Valtiollisiin ja kunnallisiin vaaleihin on työväellä lunnollisesti oleva vapaa pääsy, palkkaa silloinkaan nauttimatta poissaoloajalta.

12 §. Kuhunkin valimoon asetetaan tarpeelliset pesulaitteet ja vaatekaapit.

13 §. Tili työntekijöitten kanssa tapahtuu kuten ennenkin joka toinen viikko, mutta välillä olevina viikkoina maksetaan työväelle arviomäärin sen ansaitsema palkka.

14 §. Vallitsevan työseisauksen kautta työttömiksi joutuneet työmiehet otetaan entisiin työpaikkoihinsa takaisin sen mukaan kuin työtä heille riittää tahi on saatavissa.

15 §. Työnantajat tunnustavat ammattijärjestöjen merkityksen sikäli kuin ne tarkoittavat pysyväisempien työsopimuksien aikaansaamista ja koska työntekijäin ammattitaidon kehittyminen, joka on työnantajille tärkein seikka, on kuuluva ammattijärjestöjenkin pyrkimykseen, vakuuttavat työnantajat, ettei työhön otettaessa suinkaan katsota työntekijän kuulumista tuollaiseen järjestöön hänelle epäedulliseksi seikaksi.

16 §. Työnantajat pitävät suotavana mielisuoosiollisen sovinnon aikaansaamisen asianomaisen ammattiosaston ja niiden työriidan kestäessä työskennelleiden työmiesten välillä, jotka ovat kuuluneet ammattiosastoihin tahi ammattiosastoihin kuulumattomina ottaneet osaa työseisausta koskeviin työväestön päätöksiin.

Niitä työssä olleita työläisiä kohtaan jotka eivät ole sanotulla tavoin olleet toisten työläisten päätöksistä sidottuina, ei saa minkäänlaista ahdistusta tapahtua.

Työntekijät puolestaan ovat työnantajain kanssa yhtä mieltä siitä että työpaikalla on rauha ehdottomasti säilytettävä, joten siis ketään työläistä ei saa hänen työssänsä häiritä ja mielenosotukset päättyneen työriidan yhteydessä ilmaantuneiden syiden johdosta ovat vältettävät.

17 §. Jos riitaa syntyy jonkun kohdan johdosta, jota tämä sopimus koskee, tahi kysymys nostetaan tämän sopimuksen tulkitsemisesta eikä asiasta muuten voida sopia, lykätään sellainen asia sovinto-oikeuden ratkaistavaksi, jossa oikeudessa Liittoa edustaa kolme kerta kaikkiaan valittua jäsentä ja sitä ammattiyhdistystä, jota asia koskee, niinkään kolme pysyviksi jäseniksi valittua henkilöä. Näin valitut kuusi jäsentä valitsevat itse joka kerta puolueettoman puheenjohtajan, jonka tulee olla lakimies ja jolla ääniluvun tasan sattuessa on ratkaiseva ääni. Jollei puheenjohtajan vaalista päästä yksimielisyyteen, on puheenjohtaja Maistraatin nimitettävä.

Sovinto-oikeuden päätös on lopullinen ja molemmin puolin sitova.

18 §. Sellaisen asian tahi työriidan vuoksi joka lähinnä edellisen §:n mukaan on sovinto-oikeudessa ratkaistava, ei lakkoa eikä työnsulkua saa julistaa.

19 §. Edelläoleva sopimus on voimassa 30 päivään huhtikuuta 1908 ja sen jälkeenkin vuosi vuodelta, ellei irtisanomista tapahdu vähintään kaksi kuukautta ennen sitä päivää jolloin sopimusaika loppuisi.

20 §. Allekirjoittamalla edellä olevan sopimuksen sitoutuu sekä Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitto että asianomaiset ammattiyhdistykset parhaan voimansa mukaan vaikuttamaan siihen, että rauhalliset ja vakavat työsuhteet tulisivat vallitsemaan metalliteollisuuden alalla sekä että kaikki asianomaisiin järjestöihin kuuluvat jäsenet noudattavat sopimusta ja sen perusteella tapahtuvia välipuheita ja päätöksiä niin että häiritseviä työnseisauksia, olkoot ne mitä laatua tahansa, mikäli mahdollista vastaisuudessa vältetään.

Työmiehet tarkastivat ammattiosastottain ehdotusta ja äänestykseen joutui joka osastossa sen hyväksyminen. Asianomaiset ammattiosastot sen hyväksyivät lopulta kuitenkin ehdolla, että työnantajat tekevät samoin, muussa tapauksessa työläiset tulisivat pysymään vaatimuksissaan. Tästä työläisten päätöksestä paikallisjärjestön sihteerin välityksellä annettiin sitten epävirallisesti tieto työnantajain liitolle, jolla oli torstaina ja perjantaina lokak. 19 ja 20 p:nä kokous.

Työnantajat tahtoivat painaa oppilasten palkat seuraavasti: koevuotena 18 p:iä, ensimmäisenä oppivuotena 20 p:iä, toisena 25 ja kolmantena 30 p:iä alimpana tuntipalkkana; seppiä päällelyöjille 30 p:iä.

Kuudennessa pykälässä vaativat työnantajat mainittavaksi, että työläisen tulee olla säännöllisen työssään sekä että työnantaja yksin on oikeutettu määräämään työläisen palkan.

Yhdennessätoista pykälässä vaativat työnantajat mainittavaksi, että työläisten on isännistölle ilmoitettava jo edellisenä päivänä, milloin työstä aikovat jäädä pois.

»Rikkuripykälää», joka on kuudestoista, eivät työnantajat hyväksy, vaan pysyvät kiinni omassaan, jossa ei puhuta mitään siitä, että työnantajat pitävät suotavana mielisuosiosuosiollisen sovinnon aikaansaamisen ammattiosaston ja niiden työriidan kestäessä työskennelleiden työmiesten välillä, jotka vastoin päätöksiään työriidan aikana ovat työskennelleet.

Lopuksi työnantajat vaativat, että sopimus kestää toukokuun loppuun v. 1908.

Kun tarkastelee tätä sopimusta, niin pistää ensiksi silmään se, että palkat tässä on sangen alhaalle asetettu. Elantopalkka on vaan 42 p:iä. Johan Ruotsissakin maksetaan 50 p:iä. Tuo korkeampi palkka on sangen monien määräysten takana. Sangen huonoihin oloihin siis vielä rautakourat jäisivät tämän välitysehdotuksen mukaan. Mutta työläiset olivat valmiit tämän ehdotuksen hyväksymään, huolimatta siitä jos se ei tuokaan heille etuja, kun oli toiveita, että välitysehdotuksen mukaan oppilasoloihin saataisiin hiukan parannuksia. Palkat nousisivat hiukan. Oppilaiden elämä paranisi. Mutta petyttiin. Työnantajat, vaikka puhuvat op-

pilasolojen parantamisesta, eivät penniäkään uhraisi oppilasten palkkojen parantamiseen. Yhtä merkillistä myös on työnantajan käsitys päällelyöjien palkkojen suhteen. Näillä on näet erittäin raskas työ pajassa ja kuitenkin ei heille suotaisi kuin 30 pennin varma tulo tunnille.

Nämä palkat eivät työnantajan kukkarossa suuria tee, mutta oppipojan ja sepän päällelyöjän elämään ne voivat suuresti vaikuttaa. Työnantajat eivät lienekään näitä palkkojen pienennyspuuhia ryhtyneet hommaamaan muuten kuin selvällä tarkoituksella saada kaikki sovittelut turhiksi ja nälkäruoskan avulla työläisten järjestöt hajalle. Sillä työnantajat pitävät mieluummin anarkian vallalla tehtaissaan kuin sääntöjen ja määräysten mukaisen elämän.

Kummallista työnantajain menettelyssä on työsopimuksen päättymisajan määrääminen. Ennen yleisissä neuvotteluissa työnantajat juuri ovat ehdottaneet työsopimuksen päättymisajaksi huhtikuun loppua ja kun lopulta työläiset tähän suosituivat oltiin tuosta yksimielisiä. Mutta nyt työnantajat eivät enää tahdo muistaa entisiä puheitaan. Tämä todistaa yhtä hyvin kuin oppilaiden palkkariitakin kuinka kierää peliä työnantajat pelaavat. Työläiset puolestaan eivät voi suostua työnantajain nykyiseen ehdotukseen, sillä silloin, toukuun lopussa, heillä ei olisi enää tilaisuutta menestykselliseen lakon tekoon. Työthän ovat jo silloin tehtaissa loppuneet kun laivaliike on alkanut, eikä lakosta huonon työnsaannin aikana tule mitään.

Asiain näin rautessa koettivat välittäjät vaikuttaa »yleiseen mielipiteeseen» julkaisemalla sanomalehdissä m. m. seuraavan loppuselonteon:

Metalliteollisuuden alalla yhä jatkuvassa työriidassa nyt viimeksi yhteisesti tekemästämme välitysehdotuksesta pyydämme täten yleisön tietoon saattaa seuraavaa:

Tämän kuun 15 p:nä jätimme kummallekin riitapuolelle kirjelmän ynnä täydellisen ehdotuksen työsopimukseksi Suomen metalliteollisuudenharjoittajain liiton ja asianomaisen työläisammattiosastojen kesken, joka ehdotus oli laadittu aikasempien neuvottelujen johdolla ja sellaisilla perusteilla,

joissa mielestämme oikeudenmukaisesti oli otettu huomioon kummankin asianomaisen edut.

Tämän ehdotuksen, joka nyt samalla kertaa julkaistaan, hyväksyivät muuttamatta sen jälkeisinä päivinä kaikki riidassa osalliset ammattiyhdistykset paitsi torvityöntekijäin ammattiosasto, joka vasta tänään käsittelee asiaa. Mutta eilispäivänä pidetyssä kokouksessa päätti metallityöntantajain liitto, meille suullisesti annetun ilmoituksen mukaan, hyljätä puheenalaisen ehdotuksen, koska liiton mielestä ei voitu muuтокsitta hyväksyä eräitä kohtia siinä. Näin ollen ja kun nämä muutokset ovat niin tärkeitä, ettei niitä ole voitu työntekijäin puolelta hyväksyä, on siis tämä sovintoehdotus lopullisesti rauennut.

Kun selonteko siitä, mitä neuvotteluissa jo oli saavutettu ja mikä on matkaansaattanut sanotun lopputuloksen, ansainnee yleisempää huomiota, pyydämme tässä antaa tarpeelliset tiedot.

Verratessa työntekijäin alkuperäisiä vaatimuksia ja meidän laatimassamme, yllänainittujen ammattijärjestöjen hyväksymässä sopimusehdotuksessa olevia määräyksiä, käy selville, että työntekijät olivat täydellisesti luopuneet aikaisemmin tekemistensä vaatimuksista seuraavissa kohdissa nimittäin: oppilasluvun rajottamisesta määräytyksi prosentiksi ulosoppineiden työntekijäin lukumäärästä, työajan lyhentämisestä yhdeksäntuntiseksi, yötyön maksamisesta korkeamman taksan mukaan vuorotyötäkin käytettäessä sekä paikallisuottamusmiesten asettamisesta tehtäisiin. Työnantajat puolestaan olivat ehdottomasti suostuneet työntekijäin vaatimukseen, että sunnuntai- ja pyhäpäivinä sekä pyhäpäivien edellisinä päivinä jälkeen kello 2 i. p. suoritetusta työstä oli tavallinen tuntipalkka korotettava 100 pros. ja että tätä korkeampaa taksaa oli sovittava seuraavaan arkiamuun kello kuuteen. Useissa kohdissa oli päästy yksimielisyyteen molemminpuolisilla myönnytyksillä. Niinpä oli työntekijäin yhdistyksiä koskevaksi lausunnoksi voitu ottaa ehdotuksen molempien asianomaisten hyväksymä muodostus. Toisessa yhtä vaikeassa kysymyksessä, nimittäin ulosoppineiden ammattityöntekijäin alimpiin tuntipalkkoihin nähden oli suostuttu määräämään

ne 42 penniksi ja niinkään pääasiallisesti myös siitä, että ulosoppinut, ammattitaitoinen työntekijä oli oikeutettu saamaan 50 pennin alimman tuntipalkan oltuaan vielä kaksi vuotta työssä. Kysymykset palkkojen maksamisajasta, urakkatyön toimittamisen perusteista sekä oppilaan alimmasta ikärajasta ja oppiajan pituudesta olivat myös tulleet ratkaistuksi molemminpuolisilla myönnytyksillä. Samoin olisi käynyt työntekijäin ja apumiesten alimpiin palkkamääriin nähden, ellei erääseen ammattiryhmään (päällelyöjiin) nähden olisi työnantajain puolelta vaadittu muutosta ehdotuksen määräykseen. Kysymys periaatteista miten oli meneteltävä sopimuksen tulkittamisesta syntyvissä riidoissa (asian ratkaiseminen välitystuomiolla) ei ollut ylipäättään aiheuttanut mitään erimielisyyttä.

Ne tärkeät kohdat, joissa työnantajain hyväksymistä ei ole voitu saada meidän ehdotuksessamme oleville määräyksille, koskevat seuraavia seikkoja: oppilaiden alimpien tuntipalkpain määräämistä, lakkorikkureita ja sitä aikaa, miten kauvan sopimus oli pysyvä voimassa.

Oppilaspalkkoihin nähden oli työntekijäin puolelta vaadittu: ensimmäiseltä oppivuodelta (koevuodelta) 20 p:iä, toiselta vuodelta 25 p:iä, kolmannelta 30 p:iä ja neljänneltä 35 p:iä. Työnantajat taas olivat myöntäneet vast. 18, 20, 25 ja 30 p:iä. Yhtyen erääseen neuvottelujen kestäessä aikaisemmin tehtyyn välitysehdotukseen, jota eräiden työnantajain puolelta oli kannatettu, otimme ehdotukseemme eri oppilasvuosilta seuraavat alimmat palkat, nimittäin 18, 22, 28 ja 34 p:iä. Hyljäten tämän välitysehdotuksen on työnantajain liitto päättänyt pysyä entisessä päätöksesssä.

Kun olemme katsoneet velvollisuudeksemme ehdottaa oppilaspalkkojen korottamista ylemmäksi työnantajain neuvottelujen kestäessä myöntämiä palkkamääriä, jotka jo sisältävät tähänastisten palkkojen ylennyksen, on sen matkaan saattanut se tietoisuus että oppilaan, jolla ei ole kotia kaupungissa eikä muita toimeentulokeinoja kuin palkkansa, on mahdotonta säädyllyisesti tulla toimeen pääkaupungissa nykyään vallitsevissa elantosuhteissa niillä minimipalkoilla, joita työnantajain puolelta on tarjottu. Yhdistellessämme kaikkein

välttämättömimmät menot, joita sellaisella oppilaalla on kuukausittain voidakseen niukastikin tulla toimeen, olemme saaneet seuraavan tuloksen:

Oppilaan välttämättömät kuukausimenot:

vuokra	Smk. 10: —
ruoka	» 30: —
vaatteet *)	» 7: 50
pesu	» 1: 20
1 kylpy viikossa à 25 p.	» 1: —
muita menoja	» 2: 80

Yhteensä 52: 50

Edellä olevan arviolaskun mukaan tarpeellinen kuukausipalkka vastaa likimain 22 pennin tuntipalkkaa. Esitettyjen numerolukujen pintapuolinenkin tarkastus kuitenkin jo osoittaa, kuinka perin vaatimattomasti elämäntarpeet on arvioitu ja myöntää täytyy, että mainittujen menoeräin on mahdoton riittää varsinkaan myöhempinä oppivuosina 19—20 vuotiaalle nuorukaiselle. Näin ollen lienee työntäjain tarjoomain oppilaspalkkain riittämättömyys ilmeinen.

Mitä sitten tulee n. s. lakonpettureita koskeviin määräyksiin, katsoimme olevan syytä, kannattaen työntekijäin puolelta esitettyä vaatimusta, ottaa ehdotukseen lausunnon sovinnon toivottavuudesta niiden työntekijäin kanssa, jotka lakkoon nähden olivat rikkoneet ammattiyhdistyksensä sääntöjä ja päätöksiä taikka jotka, siitä huolimatta, että olivat olleet tekemässä päätöstä työn seisauttamisesta, olivat palanneet työhön, tämän siihen nähden, että sovintolautakunnassa olleiden työnantajain ja työväen edustajain silmissä neuvotteluissa kerran aikaisemmin jo oli päästy yksimielisyyteen tästä kohdasta. Mitä taas tulee n. s. lakonrikkureihin, jotka

*) Vaatteukseen olemme arvioineet vuodessa tarvittavan: vaatekerran Smk. 45: —, jalkineita Smk. 21: —, alusvaatteita Smk. 10: —, sukkia Smk. 5: —, kintaita y. m. Smk. 4: —, yht. Smk. 90: — eli Smk. 7: 50 kuukaudessa.

ovat olleet työväen järjestöjen ja työriitoja koskevien päätösten ulkopuolella, olivat työntekijät, jottei sovinnon aikaan saaminen joutuisi vaaraan, suostuneet siihen määräykseen, ettei näitä saisi millään tavalla vainota. Kun ehdotuksessa ei oltu tässä kohdassa käytetty juuri samaa sanamuotoa kuin työnantajaliitto oli aikaisemmin asiassa ehdottanut, hyljättiin tämä kohta liittokokouksessa, joka myös vaati edellämäinintun sovintoa koskevan kohdan poistettavaksi.

Sopimuksen voimassapysymisaikaan nähden oli työntekijäin taholta alkuaan vaadittu sen määräämistä huhtikuun 1 päiväksi 1908. Sovintolautakunnassa tehtiin sittemmin työnantajain taholta vastaehdotus, että tämä aika määrättäisiin ulottuvaksi huhtikuun 30 päivään s. v. Myöhemmin tosin työnantajaliiton puolelta tehdyissä ehdotuksissa työsuopimuksista pantiin määräajaksi jouluk. 31 päivä 1908 tahi kesäkuun 30 p. s. v. Vaan kun kerran työnantajain omasta piiristä oli tehty ehdotus ajan määräämisestä huhtik. 30 p:ksi 1908 ja liitto muutoin oli hyväksynyt tämän määrääjän liiton ja tšekäläisen läkki-, pelti ja vaskiseppäin ammattiyhdistyksen välillä heinäk. 4 p:nä t. v. päätetyssä työsuopimuksessa, katsoimme me, että meidän oli ehdotuksessamme pysyttävä huhtik. 30 p:ssä 1908. Tässäkin kohden ovat työnantajat hylänneet ehdotuksen ja tahtoneet tinkiä ainoastaan kuukauden viimeksi määräämästään ajasta eli toisin sanoen suostuneet sopimusajan päättymiseen toukok. 31 p:nä mainittuna vuonna.

Rajoittaan tähän selontekomme myöhemmistä turhaan rauenneista neuvotteluista puheenaolevan työriidan sovittamiseksi, täytyy meidän valittaen konstateerata, ettei meidän puoleltamme ainakaan nykyään ole enempää asiassa tehtävissä.

Helsingissä, lokakuun 20 p:nä 1906.

Leo Ehrnrooth.

Konst. Jansson.

E. W. Walldén.

Asiain näin kääntyessä pidettiin paikallisjärjestön valtuutettujen väliaikainen kokous, jossa päätettiin, että toimi-

kunta lähettää paikallisjärjestön ulkopuolella oleville yhdistyksille ja osastoille listoja avun keräystä varten. Tämän johdosta v. t. sihteeri lähetti seuraavan painetun kierto-kirjeen:

Arvoisa Osasto tai Yhdistys!

Jo kuusitoista viikkoa on kestänyt työtaistelu metalliteollisuuden alalla. Tämä taistelu yhä jatkuu sen johdosta, että työnantajat kieltäytyvät sovinnon teosta. Tylysti he toista viikkoa sitten hylkäsivät sen välitysehdotuksen, jonka riidan lopettamiseksi tuomari E. Walldén, ammattitarkastaja K. Jansson ja tohtori L. Ehrnrooth tekivät ja joka ehdotus kuten sanomalehdistä näkyy oli aivan kohtuullinen.

Työläiset ovat pakotetut taistelemaan elämästä ja kuolemasta. Taistelevia on noin 3,000 miestä ja perheineen noin 10,000 henkeä. Avustusta on voitu jakaa keskimäärin 50 p:iä hengelle päivää kohti. Miten tällä elää Helsingissä!

Lähestyvä talvi tekee taistelun yhä kauheammaksi. Vuokrien jäädessä maksamatta ahdistetaan ulos huoneista. Vaatteet pitkän taistelun kestäessä ovat kuluneet eikä saa uusia. Nälkä vielä mieltä painostaa. Olot käyvät sietämättömiksi.

Asiain näin ollen on Helsingin Paikallisjärjestön valtuusto päättänyt kääntyä Teidän puoleenne pyynnöllä, että joko käytettävänäne olevista varoista luovuttaisitte osan työläisten avustamiseksi tahi panisitte keskuudessanne verotuksen toimeen tahi iltamien y. m. s. avulla keräisitte avustusta. Apu olisi saatava pian, sillä sitä tarvitaan.

Vakuutettuna siitä, että Te huomaatte asian tärkeyden ja silmällä pidätte koko yhteiskunnan parasta ja rauhaa, pyydämme että kerääntyneet varat, jotka mukana seuraavalle keräyslistalle ovat merkittävät, tilitettäisiin Paikallisjärjestön rahastonhoitajalle Matti Paasivuorelle, jota voidaan tavata sos. dem. puoluetoimikunnan kansliassa, Saariniemenk. 6 kello 12—2 päivällä.

Helsingissä, lokak. 25 p:nä 1906.

E. Haapalainen.

Paitsi tätä suurta riitaa on Helsingin työväellä tänä toimintakautena ollut paljon muitakin selkkauksia työnantajain kanssa. Mainittakoon että sementtityömiesten pitkäaikainen selkkaus loppui rauhallisesti työsopimukseen.

Läkki-, pelti- ja vaskiseppäin juttu Kone- ja Siltatehtaalla.

Tämän tavallaan huomattavan jutun merkityksestä ja kehittymisestä saamme käsityksen seuraavain asiakirjain perustalla:

*Suomen Metalliteollisuudenharjoittajain Liitolle
Helsingissä.*

Arv. Liitto.

Koska täkäläinen Liittoon kuuluva Kone- ja Siltatehdas O. Y. on siellä työskennelleet vaskisevät sulkenut pois työstä, viime suurlakosta johtuneen työnseisauksen tähden ja vieläpä ilman laissa määrättyä ylössanomisaikaa, muka sillä syyllä että ovat luvottomasti keskeyttäneet työnsä. Vaikka työntekijät keskusteltuaan ensin työnjohtajan kanssa hänen luvallaan työstä poistuiivat, joka tarvittaessa kuin myöskin se, ettei mitään todellista työnpuutetta ole ollut olemassa, voidaan todistaa. Ottaen huomioon silloisen kriitillisen ajan, kun kaikkien mielet olivat kuohuksissa päivän tapahtumain johdosta ja kaikenlaisia huhuja oli liikkeellä sekä että *kai-kissa Liiton täkäläisissä tehtaissa meidän ammattialaamme kuuluvat työt seisoivat*. Eikä kuitenkaan meidän tietääksemme, mitään työsopimuksen rikkomusta voida olettaa tapahtuneeksi työntekijäin puolelta päättäen siitä, ettei toisissa Liittoon kuuluvissa tehtaissa ole työntekijöitä suuremmassa määrässä sulettu pois työstä. Vaikka kyllä näyttää siltä, että Liitto hyväksyy tällaisen menettelyn, koska maaseuduilta tulleita ammattilaisia on otettu työhön, jota vastoin kysymyksessä olevat työntekijät ovat joutuneet mitä tukalimpaan asemaan, syystä että on estetty heidän työnsaantinsa muis-sakin Liittoon kuuluvissa tehtaissa.

Näitä perusteita silmällä pitäen, ei tšekäläinen Läkki-, pelti- ja vaskiseppä yhdistys, johon mainitut työntekijät kuuluvat, ole voinut jäädä asiassa välinpitämättömäksi, vaan otti se yllämainitun selkkauksen keskustelunalaiseksi kokouksessaan elokuun 8 p:nä 1906, jolloin yhdistys puolestaan valitsi henkilöt asiasta ilmoittamaan Liitolle tarkoituksella saada sovintoa aikaan sanotulla tehtaalla.

Koska nyt kuitenkin ei mitään sovintoa ole saatu aikaan, niin Läkki-, pelti- ja vaskiseppäyhdistys oli pakotettu ottamaan tämän asian uudestaan esille ylimääräisessä kokouksessaan elokuun 21 päivänä ja jossa yhdistys tuli siihen loppupäätökseen, että edellä kerrottu selkkaus on *Suomen Metalliteollisuudenharjoittajain Liiton ja Helsingin Läkki-, pelti- ja vaskiseppäyhdistyksen* välillä 4 p:nä heinäkuuta 1906 tehdyn *työsopimuksen rikkominen*. Niin vaatii yhdistys, että Liitto velvoittaa Kone- ja Siltatehdas o. y:n takaisin ottamaan kaikki entiset työntekijänsä, jotka tulevat tarjolle, sekä maksamaan heille täyden palkan siitä hukkaan menneestä työajasta, jonka he ilman omaa syytään tässä tapauksessa ovat menettäneet. Ja ellei Liitto katso voivansa jäseniään pakottaa Liiton hyväksymää sopimusta noudattamaan, niin pidättää yhdistys itsellensä vallan ryhtyä sellaisiin toimiin, että työsopimusta ehdottomasti kaikkialla Helsingissä noudatetaan.

Koska työntekijäin taloudellinen asema ei siedä viivytystä tällaisessa asiassa, niin pyydämme arv. vastaustanne perjantaihin elokuun 24 päivään osotteella F. A. Vaskivaara, Tarkk'ampujankatu 18.

Helsingissä, elok. 21 p:nä 1906.

Läkki-, pelti- ja vaskiseppäyhdistyksen puolesta:

J. A. Louhimo.

Puheenjohtaja

F. A. Vaskivaara.

Sihteri.

Tähän saatiin seuraava vastaus:

Helsinki, 23 p:nä elokuuta 1906.

*Helsingin Läkki-, Pelti- ja Vaskiseppäyhdistykselle
Täällä.*

Kirjeessään kuluva elokuun 14 p:ltä on Kone- ja Siltatehdas O. Y. ilmoittanut meille, että yhdistyksenne on julistanut yhtiön lakkotilaan, syystä että yhtiön työssä olevat vaskisevät t. k. 6 p:nä ilman irtisanomista erotettiin työstä, jolla menettelyllään yhtiö muka olisi rikkonut ennemmin tehdyn keskinäisen työsopimuksen, ja on mainittuun kirjeeseen ollut liitettynä ote yhdistyksenne 8 p:nä tätä kuuta laatimasta pöytäkirjasta.

Omassa selityksessään asiasta on Kone- ja Siltatehdas O. Y. väittänyt, että sanotussa pöytäkirjanotteessa löytyvä kertomus asian menosta olisi epätäydellinen ja osaksi tosi-seikoistakin eroava, sekä huomauttanut, että kysymyksessä olevat vaskisevät vastoin isännistön kieltoa useampia päiviä olivat jääneet työhön tulematta, siten rikkoen vastoin yleistä lakia ja työvälipuhetta, ja että yhtiöllä on ollut laillista syytä heidän eroittamiseen.

Kokouksessaan t. k. 15 p:nä on Liitto käsitellyt asian, ja koska siinä ei ole kysymystäkään työsopimuksen yksityiskohtain tulkimisesta tahi sen muusta sisällöstä, vaan tapahtuneen eroittamisen laillisuudesta tahi laittomuudesta, joka voidaan ratkaista ainoastaan seikkaperäisen tutkinnon perusteella, on Liitto mielipiteenään lausunut, ettei tämän riitakysymyksen ratkaiseminen ollenkaan kuulu Liiton, vaan laillisen tuomioistuimen tehtäviin.

Koska yhdistyksenne kumminkin yksipuolisesti on tutkinut asian, sekä, voimatta lähemmin tuntea sen todellista menoa, yksinomaan niitten todistusten perusteella, jotka työstä eroitetut omassa asiassaan ovat antaneet, ja siis kuulematta vastapuolta, on sen lakkojulistuksellaan ratkaissut, on Liitto päättänyt kehoittaa yhdistystä, joka moisen menettelyn kautta näyttää milloin tahansa aikovansa rikkoa keskenämme tehdyn työsopimuksen, viipymättä peruuttamaan sanotun julis-

tuksen sekä neuvomaan eroitettut vaskisevät joko Helsingin raastuvanoikeudessa hakemaan korvausta kärsimästään vahingosta, jos luulevat syytä siihen olevan, tahi palaamaan työhön. Liitto tahtoo nimittäin vielä huomauttaa, että yhtiö heti kun vaskiseppäin eroittaminen tapahtui oli ilmoittautunut suostuvaiseksi, kuten yhtiö vielä on suostuvainen ottamaan takaisin joka ainoan työstä eroitetuista vaskisepeistä, kumminkin noudattamalla Liiton yleisen päätöksen, että sellaisia henkilöitä ei oteta työhön, jotka tehokkaasti (aktiivt) ovat ottaneet osaa mellakkapäivinä tämän kuun alussa tapahtuneisiin rikksellisiin tekoihin, eikä yhtiö siis millään tavalla aijo rikkoa ammattiyhdistyksen kanssa tehtyä työsopimusta, eikä ole sitä tehnyt.

Odottaen arv. ilmoitustanne toimenpiteistänne asiassa, piirrämme

Kunnioituksella:

Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajan Liiton puolesta:

Hugo Lindeberg.

Alexander Frey.

Helsinki, 23 p:nä elokuuta 1906.

*Helsingin Läksi-, Pelti- ja Vaskiseppä Yhdistykselle
Täällä.*

Lisäyksenä kirjeeseemme tältä päivältä saamme vielä kunnioittaen ilmoittaa, että Liitto sen jälkeen kuin kirjeesämme mainittu päätös tehtiin, on saanut vastaanottaa samaa asiaa koskevan kirjoituksenne kuluvaan elokuun 21 p:ltä, minkä johdosta Liitto, joka eilispäivänä pitämässään kokouksessa työjärjestyksensä mukaan ei voinut käsitellä muita kuin vireillä olevan lakon kanssa yhteydessä olevia kysymyksiä, on päättänyt ottaa kirjelmäanne, jos tarpeellista, käsiteltäväksi

ensi tilassa kokoonkutsuttavassa Liiton kokouksessa, joka ei kumminkin 8 päivän kuluttua varhaimmin voi kokoontua.

Kunnioituksella:

*Finska Metallindustrins Arbetsgivareförbund—
Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitto.*

Alexander Frey.

*Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitolle
Helsingissä.*

Arv. Liitto.

Vastaukseksi kirjelmäanne 23 päivällä elokuuta saa Läkki-, pelti- ja vaskiseppäyhdistys huomauttaa toistamiseen, että Kone- ja Siltatehdas O. Y. on, mitä kysymyksessä olevaan työtörelöön tulee, tunnustanut asian olevan siten kun meidän kirjeessämme t. k. 21 päiväältä viitataan. Kuitenkin näkyy kirjelmäanne sisällöstä, että mainittu tehdas vastoin parempaa tietoaan tahtoo sotkea asiaa ilmoittamalla Liitolle, että meidän asiaa koskeva pöytäkirjanote 8 päiväältä elokuuta olisi epätäydellinen ja osaksi tosiseikoista eroava. Vaikka nimenomaan tehtaan insinööri, hra Stigzelius meidän valtuuttamiemme kanssa keskustellessa myönsi työstä lähdön tapahtuneeksi siten kun edellisessä kirjeessämme on mainittu.

Edelleen kirjelmäanne sisällöstä näkyy, että Liitto käsittellessään asiaa t. k. 15 p:nä, ei katso olevan kysymystäkään työsopimuksen yksityiskohtain tulkitsemisesta. Samaan tulokseen olemme mekin tulleet, ja jos niin olisi, niin silloin se kuuluisi sopimuskirjassa mainitulle Sovintolautakunnalle ratkaistavaksi. Mutta tässä on kysymyksessä oleva tehdas rikkonut koko työsopimusperiaatetta vastaan ja sellaisena sen täytyy kuulua Liiton eikä Raastuvanoikeuden ratkaistavaksi. Täytyy todellakin ihmetellä Liiton yksipuolista käsitystä asiasta, kun se ei ole ottanut sen parempaa

selvää työselkkauksen alkusyistä, vaan ilman muuta tahtoo meitä syyttää työopimuksen rikkojiksi, sekä kehoittaa yhdistystä osoittamaan asianomaiset Helsingin raastuvanoikeuteen, jos luulevat syytä siihen olevan tahii menemään työhön.

Vielä ilmoittaa Liitto yhtiön ilmoittaneen, että heti erottamisen jälkeen ja vielä nytkin, on yhtiö halukas ottamaan takaisin kaikki erotetut vaskisepät, kuitenkin noudattaen Liiton yleistä päätöstä. Tämä on meistä kerrassaan käsittämätöntä, miksi yhtiö mainitut työntekijät sitte eroitti, kun kumminkin yhtiö oli suostuvainen heidät heti takaisin ottamaan.

Kirjelmänne lopussa huomautetaan Liiton yleisestä päätöksestä, että niitä henkilöitä ei oteta työhön, jotka tehokkaasti (aktiivt) ovat ottaneet osaa mellakkapäivinä t. k. alussa rikoksellisiin tekoihin. Tästä Liiton yleisestä päätöksestä ei voi olla muuta kuin yksi ja selvä käsitys, että Liitto tällä teollaan on poikennut ulkopuolelle tehtävistään. Sillä sopimuskirjassa ei mainita sanallakaan siitä, että Liitto on oikeutettu käymään tuomitsijaksi ja rankaisijaksi poliittisten asiain tähden, jotka kuuluvat yleiselle syyttäjälle ja tuomioistuimille, ja joista teoistaan vastaa jokainen kansalainen henkilökohtaisesti. Kuitenkin koettaa Liitto vakuuttaa, että heidän puoleltaan ei millään tavalla aiota rikkoa yhteistä työopimusta ja ettei kysymyksessä oleva tehdaskaan ole sitä tehnyt.

Ylläolevaa käsityskantaa silmällä pitäen on yhdistys valinnut allekirjoittaneet vielä kerran keskustelemaan Kone- ja Siltatehdas o. y. johtajan, insinööri Södermanin kanssa tarkoituksella saada sovinto aikaan. Keskustelussa mainitsi insinööri Söderman, että kaikki vaskisepät saavat tulla työhön, vaan minkäänlaista korvausta he eivät rupea suorittamaan asian näin ollen ja kun työntekijäin puolelta ei rettelöitä ole alettukaan katsoo yhdistys ei voivansa myöntyä tuohon Liiton kehoitukseen, että tehdas vapautettaisiin lakko-tilasta, vaan pysyy yhdistys ennen tehdyssä päätöksessään siksi kun tehdas suostuu yhdistyksen asettamiin ehtoihin.

Kuitenkin toivoo yhdistys, että Liitto asiasta keskusteltuaan ottaa huomioon nämä tässä kuin myöskin edelli-

sessä kirjelmässä mainitut asianhaarat sekä jos katsoo nämä asiaan jotain vaikuttavan kuin myöskin jonkun muun ratkaisutavan tässä asiassa sopivammaksi, niin siitä yhdistykselle, jolla perjantaina t. k. 31 p:nä on kokous, siihen mennessä kirjeellä ilmoittamaan.

Helsinki, 30 p:nä elokuuta 1906.

Läkki-, Pelti- ja Vaskiseppä Yhdistykselle
Täällä.

Kirjelmänne johdosta t. k. 28 p:ltä saamme täten kunnioittaen ilmoittaa, että Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitto ensi maanantaina tulevan syyskuun 3 p:nä kello 2 j. p. p. pidettävässä kokouksessa tulee käsittelemään muun muassa Kone- ja Siltatehdas Osakeyhtiön ja vaskiseppäin välistä selkkausta, joten Liitto ei viime kokouksessaan, joka oli lykätty ainoastaan metallityöntekijäin lakon kanssa yhteydessä olevien kysymysten ratkaisemiseksi, voinut ottaa edellä mainittua kirjelmänne tutkittavakseen.

Kunnioituksella:

*Finska Metallindustrins Arbetsgifvareförbund –
Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitto.*

Alexander Frey.

Helsinki, 6 p:nä syyskuuta 1906.

Helsingin Läkki-, Pelti- ja Vaskiseppä Yhdistykselle
Täällä.

Arv. kirjelmänne johdosta viime elokuun 28 p:ltä koskeva ammattiyhdistyksen ja tšekäläisen Kone- ja Siltateh-

taan välillä syntynyttä työselkkausta, on Liitto kokouksessaan t. k. 3 p:nä, ennenkuin enempää vastausta asiaan annetaan, päättänyt ammattiyhdistykselle ehdottaa, että asetetaisiin ensiksikin sovintolautakunta toimella ottaa selville ja antaa motiveeratun päätöksensä siitä, onko Kone- ja Siltatehdas Osakeyhtiö rikkonut välillämme 4 p:nä heinäkuuta tätä vuotta tehdyn kirjallisen sopimuksen jotakin yksityiskohtaa tahi sen koko periaatetta vastaan, vai eikö, ja siltä varalta, että ammattiyhdistys hyväksyisi tämän ehdotuksen, on Liitto samalla omasta puolestaan tuohon sovintolautakuntaan jäseniksi valinnut Insinööri Herman Jäderholmin, työnantajana (ja hänen varajäsenekseen, jos hän olisi estetty ottamasta osaa lautakunnan työhön, Insinööri Harald Herlinin) sekä koska on tärkeätä että tällaisessa lautakunnassa myöskin löytyy lakimiehiä, sellaisina valinnut Varatuomari Eduard Polónin ja Oikeusneuvosmies Edvard Loon.

Ilmoittaen tämän, saa Liitto kunnian anoa ammattiyhdistyksen vastausta tähän ehdotukseen mahdollisimman pian.

Kunnioituksella:

*Finska Metallindustrins Arbetsgifvareförbund—
Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitto.*

Hjalmar Ekholm.

*Helsingin Läksi-, pelti- ja kupariseoppien ammattiosastolle
Täällä.*

Järjestyksen vuoksi jätämme tässä meidän puoleltamme lyhyt kertomus keskustelun sisällyksestä Teidän edustajienne ja meidän välillämme 29 p:nä elokuuta t. v.

Keskustelun jälkeen, joka koski asiaa ylipäättänsä, sovimme siitä, että oli työnantajien velvollisuus katsoa, että rehellisten työmiesten ei tarvitse työskennellä niitten joukkoien kanssa, jotka ottivat osaa väkivallantekoihin y. m. Elokuun alussa, toisin sanoen, henkilöiden kanssa, jotka

ovat tehneet rikoksia, joita laki rankaisee, ja jotka eivät vielä ole tulleet lain alaisiksi.

Kun edustajanne moittivat yhtiön irtisanomistapaa, kysyimme miten meidän olisi pitänyt menetellä poistaakseen mahdollisia joukkioita. Tähän vastattiin että esim. olisimme voineet kysyä jokaiselta työmieheltä josko hän on ottanut osaa mainittuihin väkivallantekoihin, ja jos ei olisi niin ollut, olisi hän saanut ryhtyä työhön.

Me huomautimme tämän johdosta, että meidän luulaksemme tällainen menettelytapa olisi ollut aivan hylättävä, sillä meidän olisi tämän johdosta täytynyt toimia poliisina ja ilmiantajana työmiehiämme kohtaan ja sitä emme voi eikä tahdo tehdä. Valtan selvää on, että jos joku tietää että henkilö on tehnyt jotain, josta johtuu rankaiseminen, eikä ilmoita tästä viranomaisille, on hän lain mukaan rikostoveri. Ehdotetun toimenpiteen kautta olisimme saaneet tietää, ketkä ottivat osaa rangaistuksen ansaitseviin väkivallantekoihin, ja olisimme silloin olleet pakoitetut ilmiantaa heidät.

Koska taasen työmiesten menettelyn johdosta olimme lain mukaan täysin oikeutetut ilman edellistä irtisanomista eroittaa kaikki työmiehet, teimme sen. Me huomautimme kumminkin, että ottaisimme kaikki takaisin, paitsi ne työmiehet, jotka vakinaisesti olivat ottaneet osaa useasti mainittuihin väkivallantekoihin, ja kun työmiehet olivat laillisesti eroitettut olivatkin oikeutetut tulla työhön tahi jäädä pois. Tämän menettelyn johdosta emme millään tavalla tarvinneet toimia poliisina tahi ilmiantajana, ja kaikista väitteistä huolimatta olemme sitä mieltä, että meidän menettelytapamme oli kaikin tavoin työmiestyvävälinen ja oikea.

Vielä huomauttivat Teidän edustajanne että me, Työnantajayhdistyksen jäsenenä, olemme rikkoneet sitä työsopimusta vastaan, joka äskettäin tehtiin Teidän ammattiosastonne kanssa, mutta me arvelemme ehdottomasti, että niin ei ole asian laita, sillä meidän menettelytavan mukaan erotimme työstä ainoastaan sen epäilyttävän osan, jonka kanssa, oman käsityksenne mukaan on mahdotonta työskennellä, ja nämä olivat laillisesti irtisanotut. Täten meidän menette-

lymme kohtasi ainoastaan sellaisia joukkioita, jos niitä yli-päättänsä oli olemassa, ja koskee riita ainoastaan sitä, josko nämä väkivallantekijät ovat laillisesti irtisanotut elikä ei, sekä josko niille olisi pitänyt maksaa palkkaa 14 päivästä, eikä ollenkaan koske sitä sopimusta, jota tehtiin yhtiöiden välillä.

Sen sijaan että olisivat ryhtyneet työhön jäivät kaikki pois, mikä meille on käsittämätöntä, ja vielä vähemmän ymmärrämme vaatimusta että kaikki ne, jotka jäivät pois, saisivat täyden palkan siksi kunnes ne otetaan takaisin. Kysymykseen, josko olemme taipuvaiset, että maksaa korvausta, selitimme, että me yllämainituilla syillä emme ole tähän velvolliset.

Lopuksi saamme lausua mielipahamme siitä että meidän menettelyämme on väärin arvosteltu, kun täällä nähtävästi on ollut laita, ja täten ollut syynä molemminpuolisiin vahinkoihin ja nyreyteen, mutta toivomme kumminkin että työmiehemme huomaavat että menettelymme tarkoituksena on ollut säilyttää molemminpuolista hyvää ja luotettavaista suhdetta.

Helsinki, 12 p:nä syyskuuta 1906.

Maskin- och Brobyggnads Aktiebolaget

pp:a Karl Söderman.

Työväen puolella suostuttiin tuohon sovintolautakuntaan ja valitsivat siihen puolestaan toimittajat Y. Sirolan, E. Haapalaisen, vaskiseppä Louhimon sekä varalle E Perttilän.

Sovintolautakunta kokoontui torstaina 19/9 puheenjohtajanaan varatuomari Valldén. Luetuista asiakirjoista kävi selville, että lakki-, pelti- ja vaskiseppien yhdistys käsitti lautakunnan vain tutkijakunnaksi ja pidätti itselleen vapauden menetellä sen päätöksen suhteen asianhaarain vaatimalla tavalla. Metallityönantajain liiton puolesta taas suullisesti ilmoitettiin, että liitto alistuu päätökseen. Näin ollen eivät työnantajain edustajat suostuneet alkamaankaan käsittelyyn,

vaan odotetaan saavatko työväen edustajatkin saman valtuuden.

Samana iltana oli läkki-, pelti- ja vaskiseppäin yhdistyksen kokous, jossa päätettiin luovuttaa asian ratkaisulta sovintolautakunnalle, joten sovittelu voi alkaa.

Näin asiain päästyä sellaiseen kuntoon kuin sovittelulautakunta halusi, ryhdyttiin sovittelulautakunnassa asiata käsittelemään. Paikallisjärjestön v. t. sihteerin E. Haapalaisen ollessa ammattiyhdistyksen asiamiehenä. Lopullisesti hyväksyi ^{27/10} 06 sovintolautakunta v. t. sihteerin tekemän vaatimuksen vähillä muutoksilla ja oli päätöksen sanamuoto seuraava:

»Sovintolautakunta on katsonut heinäkuun 4 p:nä 1906 Suomen Metalliteollisuuden harjoittajain liiton ja Helsingin läkki-, pelti- ja vaskiseppäyhdistyksen välillä tehdyn sopimuksen 13 ja 12 pykälästä käyvän selville, että sopimuksen tarkoitus on ollut, että niitä työmiehiä, jotka työnantajat ensiksi sanotussa pykälässä ilmottavat ottavansa työhönsä, ei sinä aikana, kuin sopimus kestää, eli ennen huhtik. 30 päivää 1908, erotettaisi työstään muuten kuin työnpuutteessa laillisen ylössanomisen jälkeen ja niissä tapauksissa, kuin voimassa oleva elinkeinolaki sallii työnantajan ilman ylössanomisaikaa erottaa työntekijänsä, jonka tähden ja kun selville on tullut, että työmiehet Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön alatehtaassa poistuivat työstään tiistaina viime heinäkuun 31 p:nä tämän tehtaan päämiehen insinööri Johanssonin antamalla luvalla, ilman että ins. Johansson määräsi aikaa, koska heidän jälleen piti työhön saapua, sekä koska olosuhteet Helsingissä keskiviikkona elokuun 1 p:nä ja seuraavana torstaina olivat aivan samanlaiset kuin ne, jotka aiheuttivat ins. Johanssonin antaman työmiehille luvan poistua työstään heinäkuun 31 p:nä, sovintolautakunta katsoo, etteivät alatehtaan työmiehet, olemalla poissa työstään elokuun 1 ja 2 päivinä, ole tehneet itseänsä syypäiksi tekoon, joka oikeuttaisi työnantajan Elinkeinolain määräysten perusteella ilman ylössanomista erottamaan työmiehen työstään, josta syystä Kone- ja siltarakennusosakeyhtiö ilman ylössanomista erottaessaan alatehtaan työmiehet on rikkonut edellämäinitun

sopimuksen periaatetta vastaan. Mutta kun ylätehtaan työmiehet, silloin kuin heille annettiin lupa poistua työstään heinäkuun 31 p:nä, nimenomaan määrättiin saapumaan jälleen työhönsä seuraavana aamuna, vaan nämä eivät tätä määräystä noudattaneet, eivätkä elokuun 1 päivänäkään saamansa uuden kehotuksen johdosta saapuneet työhönsä edes elokuun 2 päivänä, niin katsoo sovintolautakunta Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön Elinkeinolain 36 pykälän 2 kohdan nojalla olleen oikeutetun heidät ilman ylössanomisaikaa erottamaan työstään, sen kautta tekemättä itseänsä syyppääksi rikokseen sanotun sopimuksen periaatetta vastaan.»

Työväestön puolesta huomautettiin, että työ Sopimusperiaatteen pitäisi suojella työväkeä sellaisissakin tapauksissa, joissa lain kirjain näyttäisi oikeuttavan erottamisen, mutta joita elinkeinolaki ei ole voinut edellyttää. Tämän mukaan ei tehdas olisi ylöverstaankaan vaskiseppiä ollut oikeutettu häätämään.

Lopullisesti oli näin tämä riita saatu nyt sovinto-oikeuden välityksellä ratkaistuksi ja on tämä menettely huomiota ansaitseva:

Asfatti- ja sementti työntekijäin ammatti osasto viime maaliskuun 9 p:nä pitämässään kuukausikokouksessaan päättivät lähettää työnantajoiheen hyväksyttäväksi työ Sopimuskirjan kumpikin erikseen koska on silti eri ammattikunnat vaikka he toimivat yhdessä. Näitten ammattikuntain toiminnasta mainittakoon vaan tärkeimmät pääkohdat mistä taistelu on alkanut ja miten pitkälle se on kehittynyt.

Työ Sopimuskirjeistä jotka lähetettiin työnantajoiheille päätettiin niistä vastausta vaatia 15 p:n huhtikuuta.

Asfaltti työntekijät vaativat tuntipalkaksi alimmaksi määrättäväksi laskumiehille 55 penniä, keittäjille ja silittäjille 45 penniä, apureille 40 penniä, tämän lisäksi oli vielä pienempiä parannuksia vaadittu summa työssä y. m. työjärjestelmässä.

Sementti työntekijäin vaatimukset olivat, että sellaiselle miehelle, joka on vuoden ajan tehnyt sementti työtä maksetta-

koon hänelle 40 penniä alimmaksi tuntipalkaksi, sekä ylitöistä 50^o/_o korotus.

Toinen vaatimus oli se, että työnantajat ei saa pitää työssään muita kuin ammattiosaston jäseniä.

Nämä yllä olevat vaatimukset osasto määräsi käytäntöön otettavaksi toukokuun 1 p:nä v. 1906 ja olisi ne pysynyt voimassa toukokuun 1 p:nä v. 1907.

Näitä työntekijäin vaatimuksia eivät työnantajat hyväksyneet vaan vastasivat hyvin jyrkästi ja kylmäverisesti. Työnantajain vastaus oli näin kuuluva:

»Teidän sementti- ja asfalttiliikkeille lähettämänne kirjoituksen johdosta 17 p:ltä Maaliskuuta 1906 saamme me allekirjoittaneet työnantajat kysymyksessä olevalta teollisuusalalla täten ilmoittaa, että me emme voi myöntyä siinä esitettyihin vaatimuksiin, sen suuren häiriön tähden, jonka myöntymisenne aiheuttaisi sementti- ja asfalttialoilla sentähden, että rakenusherrat ja talonomistajat suuren hinnan nousun vuoksi, joka taasen meidän puolelta olisi välttämätön suostuessamme mainittuihin vaatimuksiin, tulisivat asettumaan ulkomaalaisten tuotteet ja muut aineet niiden halvan hinnan vuoksi meidän tuotteidemme edelle ja seurauksena olisi, että niinhyvin työnantajat kuin myöskin työmiehet sementti- ja asfalttialalla tulisivat tästä kärsimään.

Mitä erityisesti siihen vaatimukseen tulee, ettei kukaan työnantaja saisi ottaa työhönsä ammattiosastoon kuulumattomia työmiehiä, niin emme nyt millään ehdolla voi myöntyä siihen, sillä koska nyt lailliset olot vallitsevat kaikkialla maassamme, josta seuraa persoonallinen vapaus ja itse määräämisoikeus, me emme voi emmekä tahdo pakottaa luonamme olevia työmiehiä vastoin heidän vapaata tahtoaan yhtymään jäseniksi.

Ylläolevain perusteiden nojalla pidätämme itsellämme täyden vapauden työhömmä ottaa miehiä, kuuluvatko he sitten ammattiosastoon tai ei ja tulemme me työmiehillemme maksamaan jokaisen työkyvyn ja taidon mukaan.

Helsingissä 14 p. huhtik. 1906.»

Kirjelmän ovat 10 työnantajaa allekirjoittaneet.

Työnantajat tunnustavat tässä vastauksessaan, että jos työntekijäin palkkoja parannetaan, niin heidän täytyy talonomistajilta ja rakennuttajilta kiskoa enempi maksua. Siis pääoman täytyy tuottaa aina yhtäsuurta korkoa. Liikevoitto ei saa alentua missään tapauksessa. Ulkomainen kilpailu sementti- ja asfalttityöaloilla on sentään suureksi osaksi harakanpelätin. Suomessa ja suomalaisista raaka-aineista valmistettua sementtiä on tähänkin asti kovin vähä ollut, ettei se ansaitse huomiota. Asfalttiraaka-aineet ovat tähänkin asti tuotu kaikki ulkomailta, lukuunottamatta santaa ja pahvia. Valmiita rakennuksen osia, jos ne ovat sementistä tai asfaltista, ei voi tuoda kovinkaan paljoa ulkomailta. Raaka-aineita on tähänkin asti tuotu, sillä meidän maassa niitä ei ole. — Mutta työnteko jää sittenkin suomalaisten tehtäväksi, sillä jos ulkomaalta tuodaan tälle alalle työmiehiä, niin ne ovat kalliimpia kuin kotimaiset. Siis puhe ulkomaalaisesta kilpailusta on pöpö, jolla työnantajat koettavat pelotella, että työntekijät luopuisivat palkankorotusvaatimuksestaan.

Työnantajat ovat aina silloin suuria vapauden sankareita kuin tulee kysymys, että työmiesten pitäisi kuulua yhdistyksiin tai ammattiosastoihinsa. Mutta käytännössä he ovat pahimpia vapauden sortajia. He usein eroittavat työntekijän pois työstä siitä syystä että on kuulunut yhdistykseen. Työnantajat eivät hyväksy yhdistymispakkoa, sillä jos kaikki työntekijät kuuluisivat yhdistykseensä, niin yhdistys tulisi niin voimakkaaksi, että työntekijäin kaikkiin oikeutettuihin vaatimuksiin täytyisi suostua. Työntekijät eivät tahdo pakottaa tyhmeliinejä kuulumaan yhdistykseen. Jos työnantajat sen pakotuksen tekisivät, niin he vahvistaisivat vastustajainsa rivejä. Sehän olisi samaa kun laittaa nuorasilmukan omaan kaulaansa. Sementti- ja asfalttityönantajat puhuvat, että nyt lailliset olot vallitsevat kaikkialla maassamme. Ei suinkaan se ole heidän ansiostaan. Tarkotetaan, että laillisten olojen vallitessa työmiesten palkankorotusvaatimukseen ei tarvitse suostuakaan.

Tämän vastauksen johdosta syntyi asfaltti työntekijäin keskuudessa niin suuri suuttumus, että päätettiin toukokuun

5 p:nä julistaa kaikki asfalttityönantajain työliikkeet lakkotilaan Helsingissä. Ainoastaan Cronvallin asfaltti työliike vapautettiin sentähden, kuin sen liikkeesen ei oltu lähetetty minkäänlaista vaatimusta. Tämä lakko kesti kaksi viikkoa. Se päättyi vasta 19 p:nä samaa toukokuuta. Tuloksena oli tästä lakosta se, että laskumiehille myönnettiin 50 penniä alimmaksi tuntipalkaksi, keittäjät ja silittäjät saivat 38 penniä, apurit 35 penniä tunnille. Tuli myös työjärjestelmässä tuntuvia parannuksia aikaan. Summa töissä toisissa tehtaissa voittivat työntekijät vähäsen, vaan sen siaan toisissa tehtaissa oli jo ennen maksettu sama jopa hiukan enempi-kin joten voi sanoa, että tässä lakossa ei summatöissä työntekijät hävinneet eikä paljon voittaneetkaan, että voi sanoa pysymisen olevan tasapainossa.

Tähän loppui työntekijäin lakko seuraavaan sopimukseen.

Pöytäkirjan jäljennös Asfalttimesten kokouksesta 16 p:nä toukokuuta 1906.

1 §.

Alin tuntipalkka apuritöissä on ympäri vuoden 35 penniä tunnilta miestä kohden.

2 §.

Keittäjille sekä slippärille myöskin alin tuntipalkka ympäri vuoden 38 penniä.

3 §.

Laskumiesten tuntipalkka on 50 penniä, kysymyksessä oleva aika on kaikissa pykälissä oleva vuoden ympäri.

4 §.

Alin tuntipalkka tehtaan töissä on oleva 40 penniä tunnilta. Täysin harjaantuneelle miehelle kattotöissä, eli tekee mitä työtä tahansa.

5 §.

Yhtä laskumiestä kohden ei saa olla useampaa kuin kolme kattilaa, kellareissa vaaditaan sillä määrällä kaatomies, paitsi muuraustöissä ei rajoiteta. Satsilasku on oleva kuin ennenkin.

6 §.

Matkoilla oltaessa on maksettava alin ruokaraha (1: 50) yksimarkka viisikymmentäpenniä päivältä miestä kohti.

7 §.

Huovanteosta Helsingin Asfaltti O. y. maksaa N:o 2:sta sekä N:o 3:sta $5\frac{1}{2}$ penniä kääröltä sekä N:o 1:stä sekä Primasta 7 penniä kääröltä. Seinävuoraus huovasta N:o 1 ja N:o 2, 5 penniä kääröltä, N:o 3 18 penniä kääröltä, vaaditaan myös huopamassan sulattaja.

8 §.

O. y. Aleks. Pelanderin liikkeessä maksetaan N:o 2 ja N:o 3:sta 6 penniä kääröltä, sekä N:o 1:stä sekä Primasta 8 penniä kääröltä, tässä pykälässä ei ole massan sulattaja vaadittu, vaan siinä vuoraushuopa N:o 1 ja 2 5 penniä kääröltä, sekä N:o 3:sta 18 penniä kääröltä.

9 §.

Huovan pakkauksesta maksaa H. A. O. t. y. N:o 2:sta ja N:o 3:sta $2\frac{2}{3}$ penniä rullasta, sekä N:o 1:stä ja Primasta $2\frac{2}{3}$ penniä kääröltä, sekä Aleks Pelander maksaa N:o 1:stä ja Primasta $2\frac{1}{4}$ sekä N:o 2:sta ja N:o 3:sta $2\frac{2}{3}$ penniä kääröltä.

10 §.

Jos sattuu ammattimiehiä niin ijäkkäitä että ei he ansaitse alinta tuntipalkkaa niin on heidän palkkansa Inva-

liittikomitean, joka komitea valitaan työnantajista sekä työntekijöistä yhteisesti harkinnan mukainen eli määrättävä.

11 §.

Kaikki entiset työmiehet on otettava takaisin, eikä ketään lakon johdosta saa vainota tahi poikottaa.

12 §.

Tämä sopimus on oleva voimassa toukokuun 1:seen päivään 1907. Vaan jos ei sitä sanota kummaltakaan puolelta irti kolmea kuukautta ennen yllämainittua päivää pysyy sopimus entisellään seuraavaan vuoteen toukokuun 1:n päivään.

13 §.

Sopimuksen rikkomiset tutkii ja päättää sovintolautakunta johon kumpikin puoli valitsee 2:si jäsentä ja nämä yhdessä puolueettoman puheenjohtajan.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Johan A. Palin.

Jäljennöksen alkuperäisen pöytäkirjan kanssa yhtä
pitäviksi todistavat:

Myytinen.

Paul Huttunen.

Tämän sopimuksen olemme läpilukenet ja hyväksymme sen sellaisenaan. Helsinki 18 p. toukokuuta 1906.

Rönqvist.

Aleks. Pelander.

Wilken & C:o.

A. N. Åberg.

J. Nordberg.

Sementti työntekijät eivät myöskään jättäneet vaatimuksiansa sillensä. Ne odotti ajan joutuvaksi itsellensä

jolloinkin voisi vaatimuksensa saada lävitse ilman pitempää taistelua.

Työntekijät lisäsivät vaatimuksiaan ja lähettivät uudesti työnantajaille työsopimusehdot jotka ovat näin kuuluvat.

Helsingin sementtityöntekijäin

Työsopimuskirja.

1) Ammatissaan täysintaitavan sementtityöntekijän alin tuntipalkka on 55 penniä, nuoremman sementtityöntekijän alin tuntipalkka 45 penniä. Tämä palkka maksettakoon ympäri vuoden, lukuunottamatta työtä, teki sitten mitä hyvänsä. Samoin olkoon apurityömiehen alin tuntipalkka 35 penniä ympäri vuoden.

2) Naisten alin palkka sementtitoissa tunnilta 35 penniä ympäri vuoden, aputoissa rakennuksilla 30 penniä, tehtaassa 25 penniä ympäri vuoden.

3) Jos työntekijää vaaditaan ylityöhön, niin on työnantajan maksettava siitä 50 prosentin ja pyhätystä 100 prosentin korotus.

4) Summatöitä tehtäessä on työnantajan maksettava ainakin sitä vastaava tuntipalkka, jos ei työntekijä voi tavallisessa työajassa ansaita sitä palkkaa mikä hänelle tuntipalkalla työtä tehtäissä maksetaan.

5) Työnantajat eivät saa estää työntekijäin järjetymistä, vaan on työnantajain annettava tunnustuksensa työntekijäin yhdistyksille.

6) Kun lähetetään työhön toiselle paikkakunnalle, niin silloin on työnantajan maksettava palkka matkapäiville tavallisen tuntipalkan mukaan, sekä 1: 50 penniä ruokarahaa yli tavallisen päiväpalkan.

7) Tavallisen työpäivän pituus on 10 tuntinen tois-
laiseksi, vaan pyhäin edellinen työpäivä on 7 tuntinen.

8) Jos joku jollakin lailla rikkoo sopimuskirjaa, sakoitettakoon hän jos hän on työnantaja 50:stä markasta enintään 150 markkaan asti, tai jos hän on työntekijä 25:stä

markasta enintään 75:teen markkaan asti, sen mukaan min-käläinen rikos on.

9) Tämän sopimuskirjan rikkomisesta tutkii ja päättää sovintolautakunta, johon kumpikin puolue valitsee kaksi jäsentä ja nämä yhdessä puolueettoman puheenjohtajan.

10) Tämä sopimuskirja astuu voimaansa silloin kuin sen alle on työnantajat, sekä työntekijäin puolelta valittu sovittelukomitea nimensä kirjoittanut ja pysyy voimassa kesäkuun 15 päivään v. 1907. Jos ei sopimuskirjaa sanota ylös ennen toukokuun 15 päivää niin kestää se voimassa aina vuoden eteenpäin.

11) Vastaus pyydetään työnantajoitten lähettämään viimeistään 23 päivään tätä heinäkuuta v. 1906 Yrjönkatu 27, osoitteella:

Sementtityöntekijäin sovittelukomitea.

Nyt alkoi sovittelu uudesti työntekijäin ja työnantajain välillä.

Työnantajat vastasivat heti ihan määräpäivälleen pelänten lakon puhkeamista.

Jo ensi sovittelukomitean kokouksessa johon otti osaa myös Helsingin paikallisjärjestön sihteeri hra Matti Paasi-vuori, päästiin kaikissa tuntipalkoissa yksimielisyyteen, paitsi järjestyspykälää ei työnantajat hyväksyneet, ei myöskään hyväksyneet sakkojärjestelmää sellaisenaan sillä työnantajat vaativat, että kumpaistakin sakoitettaisiin yhtä paljon ja että sakko määrättäisiin siksi alhainen että sen voisi vähempivarainenkin maksaa, joka sopimuskirjan rikkomisesta johtuu.

Summatyötä ei työnantajat myöskään tahtoneet poistaa.

Tästä syntyi niin pitkä kirjeenvaihto ja keskustelu työnantajain ja työntekijäin välillä että se kesti heinäkuun 23 päivästä alkaen aina syyskuun 22 päivään asti ennen kuin tuli täydellinen sovinto työnantajain ja työntekijäin välillä.

Työnantajain monellaiset kieroilemiset veti ajan näin pitkälle. Eikä sittenkään olisi vielä tullut sovintoa ellei olisi

ammattiosasto lopettanut keskustelua työnantajaliiton kanssa. Sitten vasta, kuin ammattiosasto vaati jyrkästi työnantajain vastausta — siitä, että koska ei ollut enään muuta kysymyksessä kuin järjestyspykälän jättäminen pois työsopimuskirjasta jonka olisi työnantajat halusta sen sinne jättäneet vaan ainoastaan oman etunsa kannalta katsottuna suostuivat he sovinnon tekoon, jonka taistelun jälkeen ilman lakkoa saavuttivat työntekijät näin kuuluvan työsopimuskirjan:

*Helsingin sementtityöntekijäin ja työnantajain välinen
työsopimuskirja.*

1 §.

Ammatissaan täysin taitavain sementtityöntekijäin alin tuntipalkka on 55 penniä, nuorempain 45 penniä ja apuri-työmiehen 35 penniä. Tämä palkka maksettakoon ympäri vuoden, lukuunottamatta teki työtä sitten mitä tahansa.

2 §.

Naisten alin tuntipalkka sementtitöissä on 35 penniä, aputöissä rakennuksilla 30 penniä ja tehtaassa 25 penniä ympäri vuoden.

3 §.

Jos työntekijää vaaditaan ylityöhön, niin on työnantajain maksettava 50 pros. ja pyhätyöstä 100 pros. korotus.

4 §.

Urakatöistä maksetaan seuraavat hinnat:

Askeleen (mosaiikki) sampaus	pr. jm. — m. 60 p.
» (sementti) »	» » — » 65 »
» (mosaiikki) karkeaksi hijominen	» » 1 » — »
» » hienoksi »	» » — » 36 »
» » sementeeraus	» » — » 21 »

Permannon karkeaksi hijominen pintaneliometri 2 mk., hienoksi hijominen 80 penniä, sementteeraus 28 penniä, sementin laskeminen korkein vahvuus 10 cm 90. Kaikki työt ovat tehtävät täysin valmiiksi, raudat katkaistavat, ruukki tehtävä ja kannettava ja hiekka seulottava. Pääprofiilin ja napasien silytys kuuluu samaan maksuun, (siis sementtiasteleat täysin valmiiksi). Askeliin pinnaaminen ja uloskanto tehtäköön tuntipalkalla.

5 §.

Työmiehen, joka ilman laillista estettä jättää työnsä, esiintyy juopuneena tahi käyttäytyy muuten häiritsevästi, saa työnantaja ilman ylössanomista heti erottaa työstä.

6 §.

Tavallisen työpäivän pituus on 9 tuntinen, mutta pyhäin edellinen työpäivä 6 ¹/₂ tuntinen. Ruoka-aika on sama kuin rakennustyöväelläkin.

7 §.

Työnantajat pidättävät itsellään oikeuden ottaa työhönsä sekä järjestyneitä että järjestyttömiä työntekijöitä.

8 §.

Kun lähetetään työhön toiselle paikkakunnalle, niin silloin maksetaan palkka matkapäiville tavallisen tuntipalkan mukaan, sekä 1: 50 ruokarahaa päivälle.

9 §.

Jos urakkatyössä tulee seisaus, on annettava päivätyötä, että ei tarvitse olla vapaana.

10 §.

Jos jompikumpi rikkoo tämän sopimuksen maksaa rikkoja sovinto-oikeuden kulut sekä korvauksena 10 mkaa, jonka summan käyttämisestä sovintooikeus päättää.

11 §.

Tämän sopimuskirjan rikkomisesta tutkii ja päättää sovintolautakunta, johon kumpikin puolue valitsee kaksi jäsentä ja nämä yhdessä puolueettoman puheenjohtajan.

12 §.

Tämä sopimuskirja astuu voimaansa silloin kun sen alle on työnantajain ja työntekijäin valitsema sovittelukomitea nimensä kirjoittanut, ja pysyy voimassa toukokuun 1 päivään v. 1907. Jollei sopimuskirjaa kummaltakaan puolelta sanota irti kolmea kuukautta ennen yllämainittua päivää pysyy se entisellään aina vuoden eteenpäin.

Helsingissä 22 p. syysk. 1906.

Helsingin T. y. Asfaltti- ja senttityöntekijäin puolesta:

Osk. Virtanen.

V. Kontio.

V. Rosnell.

John Sandholm.

V. Virtanen.

A. Ruohonen.

A. P. Laitinen.

Suomen Asfaltti- ja sementtiteollisuuden työnantajaliiton puolesta:

John Nordberg.

P. Halonen.

Arthur Lindfors.

Työnantajain liiton puolesta valittu sovittelukomitean jäsen A. V. Aberg ei ollut saapuvilla nimeään allekirjoittamassa, vaan työnantajain puolesta valitut toiset komitean

jäsenet vakuuttivat, että poissa olevat saavat tyytyä läsnäolleitten päätökseen, joten näin ollen on sopimuskirja nyt lain voimainen.

Tämän jälkeen on työnantaja Nymania sakoitettu tämän työsopimuskirjan rikkomisesta joka summa nousee kulungit yhteenlaskettuna 250 markkaan.

Ulkotyöläisnaisten ja tiilenkantajain lakkotaistelu

oli sangen tehoisa keino kohottamaan näiden työläisten polkeenalaista asemaa. Kun mitään irtisanomisaikaa ei ole käytännössä alettiin taistelu ilman muuta. Lokakuun 19 p:nä pitämässään kokouksessa päättivät he lopettaa työnsä seuraavana päivänä. Samassa kokouksessa vahvistettiin ennen valittua tariffikomiteaa 4 hengellä kummastakin taistelevasta osastosta. Sen lisäksi valittiin 15 henkilöä kummastakin osastosta tiedonantokomiteaksi, joka pienempiin ryhmiin jakautuneena, levitti tiedon yli kaupungin eri työpaikkoihin. Kokoukseen saapui kirjelmä Rakennusmestari-liiton Helsingin haaraosaston johtokunnalta, joka ilmoitti pitävänsä kokouksen asiasta. Kirjelmän ei katsottu antavan aihetta mihinkään toimenpiteeseen. Aputyöntekijät ilmoittivat, että he eivät mene lakonrikkokijiksi.

Ulkotyöläisnaisten palkkavaatimus on naisille, jotka ovat laastin kannossa ympäri vuoden, 40 p. tunnilta, jos naiset sekoittavat muurilaastia tai ovat siivoomassa ja pesemässä, 35 p. tunnilta. Jos naiset kantavat tiiliä, niin maksettakoon heille sen jälkeen kuin tiilenkantajain tariffissa määrätään. Vaatimuksena oli myös, ettei rakennustyössä käytettäisi 21 vuotta nuorempia naisia ja että naisia ei pakoiteta työnantajain puolelta urakkatyön tekoon, että rakennustyössä käytettäisi ainoastaan Ulkotyöläisnaisosastoon kuuluvia naisia ja ettei saa poikoteerata pois työpaikasta sen tähden, että hän on osaston luottohenkilö tai että hän kehoittaa naisia liittymään osastoon. Olkoon mestarilla oikeus myös ottaa ulkopuolelta osaston, vaan jos nainen on

ollut 2 viikkoa työssä niin olkoon hän velvoitettu liittymään osastoon jäseneksi.

Tämä taistelu kävi työnantajaille liian raskaaksi ja jo 22 p:nä lokakuuta oli heidän suostuttava sovintoon työläisille edullisilla ehdoilla. Saatiin kirjalliset sopimukset aikaan, jotka tähän otettakoon:

Tiilenkantajain palkkasopimus.

Suomen Rakennusmestariiliton Helsingin haaraosaston ja Helsingin Työväenyhdistyksen Tiilenkantajain ammattiosaston välinen palkkasopimus, joka lakon avulla saatiin vahvistetuksi, kuuluu kokonaisuudessaan näin:

1 §. Tiilenkantajalle, joka on täyttänyt 18 v. maksettakoon alimpana tuntipalkkana 50 penniä tunnilta, kuitenkin ottamalla huomioon kunto ja säännöllisyys työssä, maksettakoon korkeampaakin tuntipalkkaa työnantajan harkinnan mukaan.

2 §. Urakkakannosta maksetaan 1000:lta tiileltä pohja- ja 1:seen kerrokseen 2: 50 p. (ensikerrokseksi luettaan myöskin kellarikerros jos se on maanpinnan yläpuolella), 2:seen kerrokseen 3: 50 p., 3:een kerrokseen 4: 75 p. ja niin ylöspäin 1: 25 p. korotus jokaiselta asuntokerrokselta sekä ullakolla 1: 25 p. jokaiselta 3:lta metriltä tai sen osalta.

3 §. Sekä tunti- että urakkapalkalla älköön vaaditako kantamaan enempää kuin 15 tiiliä kerrallaan.

Sopimus kirja.

1 §. a) Ammattiosastolla olkoon oikeus työpaikalle lähettämään luottamusmies ammattiosaston oikeuksia ja velvollisuuksia valvomaan sekä semmoisilla työpaikoilla, joissa jo on ammattiosaston jäseniä työssä. Ammattiosasto velvoitetaan ilmoittamaan työnjohtajalle kuka heistä on ammattiosaston luottamusmies. Luottamusmiehellä eikä toisilakaan ammattiosaston jäsenillä ole oikeutta yksin järjestyttömyyden tähden pakoittaa ketään eroitettavaksi työstä.

b) n. k. »lakonrikkureita» ei saa ainakaan nykyisiltä työpaikoilta lakoilla häätää.

2 §. Tämä palkkasopimus on voimassa syysk. 21 päivästä 1906 1:een päivään toukok. 1908, vaan jos ei mainittua palkkasopimusta irti sanota työntekijäin eikä teettäjien puolelta tammikuun ajalla samaa vuotta jää sopimus voimaansa vuodeksi kerrallaan; ylössanomien tapahtuokoon aina tammikuun ajalla.

a) Nyt kysymyksenalaisen lakon jälkeen aletaan työt entisellä työvoimalla eikä saa lakkoon osaa ottamisen tähden ketään työstä eroittaa.

b) Suomen Rakennusmestariiliiton Helsingin haaraosaston jäsenet sitoutuvat täten maksamaan töistä ylläolevan palkkasopimuksen mukaan sekä noudattamaan siinä olevia määräyksiä ja suostuu samalla käyttämään yllämainitun ammattiosaston jäseniä töissään.

Suomen Rakennusmestariiliiton

Helsingin haaraosaston ja Helsingin Työväenyhdistyksen Ulkotyöläisnaisosaston välinen palkkasopimus, joka saatiin lakolla hyväksytyksi kuuluu kokonaisuudessaan näin:

1 §. 1) Laastin ja täytehiekan kannosta sekä lämmittämisestä, jos lämmittäjä itse kantaa puut kellarista tai ulkoa maksetaan 40 p. alimpana tuntipalkkana.

2) Laastin valmistamisesta, puhdistamisesta y. m. apu-töistä maksetaan 35 p. tunnilta alimpana tuntipalkkana.

2 §. 1) Rakennusta ylösmuuratessa maksetaan naisille tiilenkannosta tiilenkantajain palkkasopimuksen mukaan.

2) Laastin ja tiilenkannosta korjaustöissä sekä uunintekijäin apurina maksetaan 1 §:n ensimmäisen kohdan mukaan, mutta ei vaadita kantamaan useampaa kuin 10 tiiliä kerrallaan.

Sopimuskirja.

1 §. Rakennustöissä älköön käytettävä 21 vuotta nuorempia naisia eikä pakoitettako urakatöihin.

2 §. a) Ammattiosastolla olkoon oikeus työpaikalle lähettämään luottamushenkilö ammattiosaston oikeuksia ja velvollisuuksia valvomaan sekä semmoisilla työpaikoilla

jossa jo on ammattiosaston jäseniä työssä. Ammattiosasto veloitetaan ilmoittamaan työnjohtajalle kuka on heistä ammattiosaston luottamushenkilö. Luottamushenkilöllä eikä toisillakaan ammattiosaston jäsenillä ole oikeutta yksin järjestymättömyyden tähden pakoittaa ketään eroitettavaksi työstä.

b) n. k. »lakonrikkureita» ei saa ainakaan nykyisiltä työpaikoiltaan lakoilla häätää.

3 §. Tämä palkkasopimus on voimassa 21 p:stä syysk. 1906 1 päivään toukok. 1908, vaan jos ei mainittua palkkasopimusta irti sanota työntekijäin eikä teettäjäin puolelta tammikuun ajalla samaa vuotta jää sopimus voimaa vuodeksi kerrallaan, ylössanominen tapahtukoon aina tammikuun ajalla.

4 §. a) Nyt kysymyksen alaisen lakon jälkeen aletaan työt entisellä työvoimalla eikä saa lakkoon osaa ottamisen takia ketään työstä eroittaa.

b) Suomen Rakennusmestariiliiton Helsingin haarasaston jäsenet sitoutuvat täten maksamaan töistä ylläolevan palkkasopimuksen mukaan sekä noudattamaan siinä olevia määräyksiä ja suostuvat samalla käyttämään yllämainitun ammattiosaston jäseniä töissään.

Rakennustyöläisten työpäivänlyhennys- taistelu

oli aiheuttanut tiilenkantajille ja ulkotyöläisnaisille tavallaan helpon voiton.

Rakennustyön eri aloilla toimivat ammattiosastot olivat koko kesän pontevasti valmistelleet kamppailua 9-tuntisen työpäivän puolesta ja syksyllä oli siihen sopivin tilaisuus. Keväällä kauan kestänyt kivityömiesten lakko oli viivytännyt useiden, melkein kaikkien uudisrakennusten ko-
hoamista ja syyskylmien käsistä oli talot saatava kattopäälle. Oli siis mitä parhain aika esittää päivän lyhennysvaatimus tällaisten olosuhteiden vallitessa eivätkä työnantajat voineet monen päivän lakkoa kestää, joten täytyi täydellisen voiton

kallistua työntekijäin puolelle. Kirjallinen sopimus työpäivän 9-tuntiseksi asettamisesta tehtiin 19 p:nä lokakuuta.

Tämä suurenmoinen voitto, voitto sellainen, jota lähimmät edelliset vuodet eivät voi odottaa, saavutettiin siis hyvin valitun ajan tähden sangen nopeasti.

Metalliriidan

loppuvaiheet ovat jo otettavat esitettäväksi. Jotta saisimme mahdollisimman selvästi kuvan työmiesten vaatimuksista liitämme tähän taulun, joka osottaa vaatimuksia taisteluun ryhdyttäessä. Kats. taulu (I) siv. 88—91.

Sovittelukomitean kokouksessa työläiset tarkisteltuaan vaatimuksensa esittivät lokakuun 21 p:nä kuitenkin jo vaatimuksinaan sellaista kuin taulu (II) näyttää. Kats. siv. 92.

Kuten tauluista näkyy olivat siis työläiset paljon »justeeranneet» vaatimuksiaan, joka horjuvaisuus luonnollisesti vaikutti huonosti taistelun kulkuun. Työnantajat saivat uutta rohkeutta pysyä tarjouksissaan ja taistelu pitkittyi sen kautta. Näin huonoon peliin tuli vielä lisäksi uutta katkeruutta kestäväksi kun ryhdyttiin taistelevien metalli- ja rautatyömiesten taholta hommaamaan pikkuliikkeissä työskenteleviä kannatuslakkoon. Sitä varten annettiin seuraava julistus 9 p:nä lokakuuta:

»Lakkoon toverit!

Toverit! Lauantaina 8 päivä syyskuuta päätti Helsingissä nykyään työskentelevät metallityöntekijät ryhtyä *kannatuslakkoon* 14 päivän kuluttua ellei Metallityönantajain liittoon kuuluvat liikkeenharjoittajat tee sovintoa työntekijöittensä kanssa, ja jos ei työnantajat 28 päivän kuluessa ole tehneet sovintoa, niin ryhdytään siihen toimenpiteeseen, että yllämainitun ajan kuluttua on koko maata käsittävä metallityöntekijäin kannatuslakko. Helsingin metallityöntekijät, lämmittäjät, sähkötyöntekijät, hevosen kengittäjät ja kaikki jotka metallialalla työskentelee. Siis toimeen veljet sitä pyytää.

Nykyään Helsingissä olevat metallityöntekijät sekä 3,000 sulussa olevaa rautakouraa.»

Tästä oli ajateltu seuraus. Kannatuslakko syntyi, vaikkei ehyt. Uusia työttömiä tuli, joita kävi vaikeaksi elättää keräysvaroilla. Toiselta puolen pakoitettiin työnantajat pikku liikkeissä liittymään yhteen ja siten lajiteltiin työnantajain järjestymistä.

Mitään tarkempaa, edes summittaista luetteloa ei tehty kannatuslakossa olevain luvusta.

Paikallisjärjestön v. t. sihteeri koetti parhaansa mukaan esiintyä sovittelijana, sillä Paikallisjärjestön toimikunta alkoi epäillä taistelun osapuulleenkaan onnistumista varsinkin kun talvi pakkasi päälle.

Niinpä marraskuun 15 p:nä lähetettiin sulkukomitealle seuraava kirjelmä:

Rauta- ja metallityömiesten Sulkukomitealle
Täällä.

Paikallisjärjestön edut vaativat sen että se on sihteerinsä kautta edustettuna niissä neuvotteluissa, joita pidetään työnantajain kanssa sulun lopettamiseksi. Onhan näet Paikallisjärjestössä pari työselkkauksessa mukana olevaa ammattiosastoa vaikkakaan paikallisjärjestöltä lupaa kysymättä sekä onhan paikallisjärjestön alaiset osastot raha-avulla tukeneet taistelevia tovereitaan.

Nämä sovitteluneuvottelut eivät kuitenkaan johtaneet mihinkään tulokseen, ja kun paikallisjärjestön toimikunta huomasi työriidan jatkumisen käyvän metalliteollisuuden alalla oleville järjestöille vaaralliseksi näiden olemassaoloonkin nähden ja kun verotus kävi liian raskaaksi työväen taakaksi päätti paikallisjärjestön toimikunta velvoittaa sihteerinsä toimimaan työriidan lopettamiseksi niin hyvin kun on mahdollista.

Tämän nojalla sihteeri ryhtyi puuhaan ja tarkan pohdinnan ja työn perästä sai herrojen Valldénin, Ehrnroothin ja Janssonin tekemään Teille jo annetun välitysehdotuksen jonka työnantajain liitto on jo kaikissa pääkohdissa epävirallisesti tainnut hyväksyä.

Tämän välitysehdotuksen katsoo nyt paikallisjärjestön toimikunta nykyoloissa parhaimmaksi ja sen hyväksyy sekä

Taulu

Vaatimukset koskevat:	Konetehtaalaiset.	Valurit.	Ruotsalainen amm. o.
1) Oppilaiden ikää .	16 vuotta.	Samoin.	Samoin.
2) » lukum.	4 kohti 1:den	Joka alk. 104	4 kohti yhd.
3) Oppiaika	1 koev. 3 var- sin. oppiv.	5 vuotta.	1 koev. + 4 vars.
4) Oppilaiden työtä .	—	Ainoast. vala- jan työtä.	—
5) » palkkoja	20-25-30-35 p.	20.26.32.38.44	20-25-30-35
6) Ammattimiehen alinta tuntipalkkaa	45 p.	—	45 p.
7) 5 v. ammat. työsk. alinta tuntipalkkaa	55 p.	55 p.	60 p.
8) Vanh. ammattim. alinta tuntipalkkaa	—	—	—
9) Apumiehen ikää .	—	—	—
10) Apumiehen työtä .	—	Ei urakat.	—
11) alinta tuntipalkkaa. . .	45 p.	40 p.	45 p.
12) Ylitöistä maksetta- va palkkaa y. m.	50 0/0 korotus paitsi pyhät. 100 0/0.	—	50 0/0 korotus paitsi pyhät 100 0/0.
13) Urakkatyön järjes- tämistä	Urakat pois- tettava.	—	Urakat pois- tettava.
14) Työpäivän pituutta	9 tuntia.	Samoin.	Samoin.
15) Pesulaitt. ja kaapp. hankkim. työpaikk.	—	Hankitt. joka valimoon.	—

n:o I.

Pannu- ja le- vysepät.	Sepät.	Torvityön tekijät.	K. ja S. ulko- työläiset.	Työnantajat.
—	—	—	—	16 v.
—	—	—	—	Ei määräystä
—	—	—	—	1 koe + 3 vars. paitsi valurin amm. 4 vars.
—	—	—	—	—
40 p.	—	—	—	16-20-25-30.
—	—	50 p.	40 p.	40 p.
3 vuod. jälk. 50 p.	2 vuod. jälk. 60 p.	—	—	Ei määräystä
6 vuod. jälk. 60 p.	—	—	—	Ei määräystä
Naul.lämm.p. ei alle 15 v.	Ei alle 18 v.	—	—	—
—	—	—	—	—
Samoilte alin palkka 25 p.	45 p.	40 p.	—	30 p.
S:n + ylit. ei pakollista.	Samoin.	—	50% kokotus paitsi pyhät. 100 %.	Samoin.
—	Pak. urakkat. poistettava.	—	Urakkat. aina molemminp. sopimuks.	Mol. puol. so- pim. Taattu tuntipalkka. Kuten ennen
Samoin.	Samoin.	—	—	—
—	—	—	—	—

Taulu n:o

Vaatimukset koskevat:	Konetehtaalaiset.	Valurit.	Ruotsal. ammatti os.
16 Missä määrin järjestymättöm. on otettava työhön . . .	Etup. järjestyneitä.	Etup. ammattiosaston jäseniä.	Etup. järjestyneitä.
17) Miten sopimuksen tulkitseminen johtavat riitaisuudet ratkaistaan	Kaikki riitais. ratk. sov. oik.	Sopim. tulk. jätetään sovintolautak.	S:n
18) Luottamusmiehen asettamista . . .	—	Kaikissa työpaikoissa.	S:n
19) Työhön takaisin otamista	Kaikki, j. tahtoo, ent. paik.	Samoin.	S:n
20) Sopimuksen voimassa oloa . . .	1 p:ään Huh. tik. 1908	Samoin.	S:n
21) Sopimuksen irtisanomista	Tammikuussa 1908.	Samoin.	S:n

Taulu

Vaatimukset koskevat:	Koneteh- taal.	Valurit	Ruots.a.o.	Pannu- ja levys.
1) Oppilaiden ikä . . .	16 vuotta	S:n	S:n	—
2) » luku . . .	Ei mitään	10 kohti 1	Ei mitään	—
3) Oppiaika	1 koev. ja 3 oppiv.	1 + (4) 3	1 + 4	—
4) Oppilaiden työ . . .	—	Ain. valaj. työtä.	—	—
5) » palkka.	20, 25, 30, 35 p.	20, 26, 32, 38, 44 p.	20, 25, 30, 35 p.	—
6) Ammattimieh. alin tuntipalkka	55 p.	55 p.	55 p.	Jos on teht. 4 v. verstaassa aput. ja 1 v. a.-t. 55 p. Naulain l- p. 15 v. 40 p.
7) Apumiehen ikä . . .	—	—	—	—
8) » työ	—	—	—	—
9) » alin p.	40 p.	40 p.	40 p.	40 p.
10) Ylityöstä arkena ja vuorotyöstä yöllä . . .	50 0/0	50 0/0	50 0/0	50 0/0
11) Ylityöstä lauantai- iltana ja pyhänä . . .	100 0/0	100 0/0	100 0/0	100 0/0
12) Työpäivän pituus . .	9 t.	9 t.	9 t.	9 t.
13) Pesulait. ja vaate- kaapit	—	Hank. jo- ka valim.	—	—
14) Riidan ratkaisutapa	Sovintolautakunta, johon kuuluu 3 työn man puheenjohtajan			
15) Luottamusmies . . .	Kaik. työ- paikoissa	S:n	S:n	S:n
16) Työhön takasin ot- taminen	Kaikki ne työriidassa mukana olleet työ- ei otettako ennenkun nämä kaikki työtä riittää.			

n:o II.

Sepät	Torvityön tekijät	K. ja S. ulkom.	Sorvarit	Kirvesm.	Puusepät
—	—	—	16 v.	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	18, 25, 30, 35 p.	—	—
Kolmen v. jälk. 55 p.	55 p.	—	50 p.	50 p.	50 + 10 ^{0/0} ulk.
Ei alle 18 vuoden.	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
40 p.	40 p.	40 p.	—	—	—
50 ^{0/0}	50 ^{0/0}	50 ^{0/0}	—	50 ^{0/0}	50 ^{0/0}
100 ^{0/0}	100 ^{0/0}	100 ^{0/0}	—	100 ^{0/0}	100 ^{0/0}
9 t.	9 t.	9 t.	—	—	—
—	—	—	—	—	—
antajain ja 3 työntekijäin puolelta, jotka valitsevat puolueetto-					
S:n	S:n	S:n	S:n	S:n	S:n

läiset, jotka sitä haluavat, ovat otettavat työhön takaisin. Muita ovat työhönsä sijoitetut, joka tietysti tapahtuu sitä mukaa kuin

Taulu n:o

Vaatimukset koskevat:	Konetehtaal.	Valurit	Ruots.a.o.	Pannu- ja levys.
17) Sopimuksen voim. olo aika	Huhtik. 1 p. 1908.	S:n	S:n	S:n
18) Sopimuksen irtisanomisaika	2 kk. muuten 1 v. et. voim.	S:n	S:n	S:n
19) Tili joka viikko	—	—	—	—
20) Urakkatyö poistett.	—	—	—	—
21) Lakkoa eikä työn-sulkua julist. niin k. kun sopimus on voimassa	—	—	—	—

II. (Jatk.)

Sepät	Torvityön tekijät.	K. ja S. ulkom.	Sorvarit	Kirvesm.	Puusepät
S:n	S:n	S:n	S:n	S:n	S:n
S:n	S:n	S:n	S:n	S:n	S:n
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—

vakavasti kehottaa että sulkukomitea puolestaan sen ilman mitään muutoksia hyväksyisi ja lähettäisi ehdotuksen oman lausuntonsa ja tämän paikallisjärjestön lausunnon mukana kuhunkin osastoon lopullisesti päätettäväksi jotka päätökset kuitenkin pidetään salassa siksi kunnes virallinen sovittelulautakunnan kokous on pidetty ja jossa sopimuskirja allekirjoitetaan.

Tästä paikallisjärjestön päätöksestä antaa sulkukomitealle tiedon toimikunnan puheenjohtaja toveri Laakkonen joka samalla sulkukomiteassa edustaa sen asiasta päättäessä Helsingin paikallisjärjestöä.

Helsingissä ¹⁵/₁₀ 06, Helsingin Paikallisjärjestön puolesta:

E. Haapalainen.
V. t. sihteeri.

Tämä kirjelmä kuvastaa sen mielen mikä työväen järjestöillä oli. Nähtiin lopulta välttämättömäksi sulkukomiteassakin ryhtyä rauhaa tekemään keinolla jos vähänkin kunniallisella ja selkkauksien perästä se saatiinkin.

Työsopimus saatiin aikaan kolmeksi vuodeksi ja on se seuraava:

Työsopimus

Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liiton

sekä

Konetehtaalaiden, Valajain, Pannu- ja levyseppäin, Ruotsalaisen rauta- ja metalliammattiosaston, Seppien, Sähkötyömiesten ynnä Rauta- ja metallisorvaajain eri ammattiosastojen välillä Helsingissä, joka sopimus on noudatettava kussakin tšekäläisessä liittoon kuuluvassa tehtaassa.

1 §.

Jokaisessa Liittoon kuuluvassa tehtaassa Helsingissä tulee nuorukaisen ikä, oppiin otettaessa, olla vähintään kuusitoista vuotta.

2 §.

Oppilaan ensimmäinen työvuosi on koevuosi, jonka kuluessa työnantaja päättää, onko oppilaalla taipumusta ammattiin. Jos hän katsotaan ammattiin sopivaksi, ratkaisee työnantaja yhdessä oppilaan isän tahi holhoojan kanssa, onko hän jatkava oppiansa vai ei. Varsinainen oppiaika kestää joka ammatissa, jossa oppilasjärjestelmää jo on olemassa, kolme vuotta, paitsi valajan ammatissa, jossa se kestää neljä vuotta.

3 §.

Oppilas nauttii koevuotena joka tapauksessa taattua alinta tuntipalkkaa 18 penniä, ensimmäisenä oppivuotena samankaltaista tuntipalkkaa 22 penniä, toisena vuotena 26 penniä ja kolmantena vuonna 32 penniä sekä valajan oppilaat neljäntenä vuonna 42 penniä. Korkeampaa tuntipalkkaa maksetaan oppilaalle hänen ansionsa mukaan.

Oppiaika on loppuun palveltava samassa tehtaassa.

4 §.

Naulanlämmittäjäpoikia pannu- ja levysepille apumieheksi älköön otettako nuorempia kuin viidentoista vuoden ikäisiä eikä seppiä sekä pannu- ja levyseppiä apumiehiä nuorempia kuin kahdeksantoista vuoden ikäisiä.

5 §.

Ammattimiesten apulaisille kaikissa ammateissa maksetaan alimpaa tuntipalkkaa 35 penniä, mutta enemmän kunkin ansion mukaan. Päällelyöjät nauttivat mainittua palkkaa yhden vuoden työskenneltyään ammatissa. Vakituisille tehtaan ulkotyömiehille suoritetaan 30 penniä alinta tuntipalkkaa. Naulanlämmittäjäpojat, joiden työ on tilapäistä, nauttivat vähintään 20 pennin tuntipalkan.

6 §.

Oppiajan kuluttua suoritetaan ammattimiehille määrättyä alinta tuntipalkkaa 42 penniä ja kahden vuoden jälkeen niille, jotka kykenevät omintakeisesti tekemään kaikkia töitä, mitkä yleensä pidetään kullekin erityiselle ammattimiehelle kuuluvina, eivätkä ole olleet epäsäännöllisiä työsään, vähintään 50 penniä. Valajat saavat nauttia viimeksi mainittua ylempää palkkaa yhden vuoden kuluttua oppiajan päättymisestä.

Niissä ammateissa, joissa oppilasjärjestelmää ei vielä ole käytännössä, saa ammattimies, joka on neljä vuotta työskennellyt samassa ammatissa, siitä vähintään yhden vuoden omintakeisena ammattimiehenä, myöskin 42 pennin alimman tuntipalkan. Työskenneltyään vieläkin kaksi vuotta saavat sellaiset täysin kehittyneet säännölliset ammattimiehet, jotka edellisessä kohdassa mainitaan, vähintään 50 pennin tuntipalkan.

Työnantaja on oikeutettu harkintansa mukaan maksamaan alemmaa palkkaa kuin 50 pennin tunnilta, ei kuitenkaan alle 42 pennin, niille miehille, jotka eivät täytä edellä mainittuja korkeampia ammattivaatimuksia.

7 §.

Niitten palkkojen määrää, joita tätä ennen on kullekin työntekijälle suoritettu, ei tämän sopimuksen perusteella alenneta entisestään.

8 §.

Varsinainen työaika määrätään joka työpaikassa tahi tehtaassa olemaan kymmenen tuntia päivässä, mutta pyhä- tai sunnuntaipäivän edellisenä päivänä seitsemän tuntia.

Ulkopuolella tehdasta olevassa työpaikassa, jossa muihin ammattialoihin kuuluvissa, samalla kertaa tehtävissä töissä ehkä on lyhempi työaika käytännössä, voidaan sopimuksen mukaan käyttää kymmentä tuntia lyhyempääkin työaikaa.

9 §.

Jos työaika jatkuu yli varsinaista aikaa, maksetaan sellaisesta ylityöstä, paitsi tavallista palkkaa, 50^o :n korotus. Milloin työtä tehdään sunnuntailevon aikana, joka luetaan pyhä- tai sunnuntaipäivän edellisestä päivästä k:lo 2 j. p. seuraavan arkipäivän aamuun k:lo 6, lisätään varsinaiseen palkkaan 100^o :n korotus.

Vuorotyötä ei lasketa ylityöksi, vaan palkataan sellaista työtä kuten tähänkin saakka erityisesti sovitulla määrällä.

10 §.

Urakkatyötä tehdään ainoastaan molemminpuolisesta sopimuksesta, jolloin työnantajan tahi sen, joka häntä edustaa, tulee ennen työhön ryhtymistä sopia palkasta sen tahi niiden työntekijäin kanssa, joille työ tarjotaan. Jos sellaista sopimusta, työn laadun vuoksi, jossakin tapauksessa ei voida tehdä edeltäpäin, tapahtukoon urakkahinnan määrääminen sovitussa ajassa työn aloittamisen jälkeen.

Joka urakkatyössä on tekijän tuntipalkka hänelle taattu.

11 §.

Työväellä olkoon valta, jos tahtoo, olla poissa työstä vapunpäivänä, kuitenkin nauttimatta palkkaa. Valtiollisiin ja kunnallisiin vaaleihin on työväellä luonnollisesti oleva vapaa pääsy, palkkaa silloinkaan nauttimatta poissaoloajalta.

Aijotusta poissaolosta on ilmoitus tehtävä edellisenä päivänä.

12 §.

Kuhunkin valimoon asetetaan tarpeelliset pesulaitteet ja vaatekaapit.

13 §.

Tili työntekijöitten kanssa tapahtuu kuten ennenkin joka toinen viikko, mutta välillä olevina viikkoina maksetaan työväelle arviomäärin sen ansaitsema palkka.

14 §.

Vallitsevan työnseisauksen kautta työttömiksi joutuneet työmiehet otetaan entisiin työpaikkoihinsa takaisin sen mukaan kuin työtä heille riittää tahi on saatavissa.

15 §.

Työnantajat tunnustavat ammattijärjestöjen merkityksen sikäli kuin ne tarkoittaa pysyväisempien työsopimuksien aikaansaamista, ja koska työntekijäin ammattitaidon kehittyminen, joka on työnantajille tärkein seikka, on kuuluva ammattijärjestöjenkin pyrkimyksiin, vakuuttavat työnantajat, ettei työhön otettaessa suinkaan katsota työntekijäin kuulumista tuollaiseen järjestöön hänelle epäedulliseksi seikaksi.

16 §.

Sekä työnantajat että työntekijät pitävät sovun vallitsemisen erittäinkin samassa paikassa työskentelevien kesken välttämättömänä, ja selittävät työläiset sen ohessa, ettei mitään vainoa niitä henkilöitä vastaan, jotka eivät ole ottaneet osaa muitten päätökseen työn lopettamisesta, missään tapauksessa harjoiteta sekä että rauha työpaikalla kaikessa tapauksessa on säilytettävä.

17 §.

Jos riita syntyy jonkun kohdan johdosta, jota tämä sopimus koskee, tahi kysymys nostetaan tämän sopimuksen tulkitsemisesta, eikä asiasta muuten voida sopia lykätään sellainen asia sovinto-oikeuden ratkaistavaksi, jossa oikeudessa Liittoa edustaa kolme kerta kaikkiaan valittua jäsentä ja sitä ammattiyhdistystä, jota asia koskee, niinkään kolme pysyviksi jäseniksi valittua henkilöä. Näin valitut kuusi jäsentä valitsevat itse joka kerta puolueettoman puheenjohtajan, jonka tulee olla lakimies ja jolla ääniluvun tasan satuessa on ratkaiseva ääni. Jollei puheenjohtajan vaalista

päästä yksimielisyyteen, on puheenjohtaja Maistraatin nimittävä.

Sovinto-oikeuden päätös on lopullinen ja molemmin puolin sitova.

18 §.

Sopimusajan kestäessä ei lakkoa eikä työnsulkua saa julistaa.

19 §.

Edellä oleva sopimus on voimassa 31 päivään joulukuuta 1908 ja sen jälkeenkin vuosi vuodelta, ellei irtisanominen tapahdu vähintään kaksi kuukautta ennen sitä päivää, jolloin sopimusaika loppuisi.

20 §.

Allekirjoittamalla edellä olevan sopimuksen sitoutuu sekä Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitto että asianomaiset ammattiyhdistykset parhaan voimansa mukaan vaikuttamaan siihen, että rauhalliset ja vakavat työsuhteet tulisivat vallitsemaan metalliteollisuuden alalla sekä että kaikki asianomaisiin järjestöihin kuuluvat jäsenet noudattavat sopimusta ja sen perusteella tapahtuvia välipuheita ja päätöksiä, niin että häiritseviä työnseisauksia, olkoot ne mitä laatua tahansa, mikäli mahdollista vastaisuudessa vältetään.

Sittenkuin Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liitto siihen nähden että [sorvaajain ja] *) torvityöntekijäin ammattiosasto[t] toistaiseksi on [ovat] kieltäytyny[ee]t Liiton kanssa tekemästä ylläolevaa sopimusta, näin ollen on katsottu välttämättömäksi ehdoksi sovinnon saamiselle, että

*) Sorvaajain kanssa myöhemmin tehdystä työsopimuksesta ovat sulkumerkkien sisällä olevat sanat poisjätetyt.

erityiset työläisten ammatilliset keskusjärjestöt antaisivat takeita työrauhan säilyttämisestä sopimusajan kestäessä myöskin [sorvaajain ja] ja torvityöntekijäin työalue[e]illä sekä tähän vaatimukseen on mainittujen keskusjärjestöjen puolesta suostuttu, on Liitto tähän nähden katsonut voivansa sopimuksen otsakkeessa lueteltujen ammattiosastojen kanssa tehdä välipuhe, joka siis astuu voimaan edellytyksellä että mainituilla keskusjärjestöillä on näiden takeiden toteuttamiseksi tarpeellinen valta.

Helsingissä 15 p:nä marraskuuta 1906.

Suomen Metalliteollisuuden Harjoittajain Liiton puolesta:

Hugo Lindeberg.

Hj. Ekholm.

Konetehtalaisten ammattiosaston puolesta:

P. Hyvärinen.

O. W. Turakainen.

Valajain ammattiosaston puolesta:

N. Ahlqvist.

E. Mutikainen.

Pannu- ja levyseppäin ammattiosaston puolesta:

J. Sund.

K. Lempinen.

Ruotsalaisen rauta- ja metalliammattiosaston puolesta:

J. A. Forsberg.

A. Th. Lagerträd.

Seppien ammattiosaston puolesta:

R. Laaksonen.

J. W. Nylund.

Sähkötyömiesten ammattiosaston puolesta:

Verner Kamppi.

Emil Rinne.

Helsingin paikallisjärjestön puolesta:

Eero Haapalainen.

Suomen metallityöntekijäin liiton puolesta:

K. Vartiainen.

Ammatillisen Liittovaliokunnan puolesta:

Emil Perttilä.

Sopimuksen ovat 17 p:nä marraskuuta 1906 allekirjoittaneet:

Rauta- ja metallisorvaajain ammattiosaston puolesta:

J. Virtanen.

V. Salovaara.

Kirjansitojain taistelu

tariffin aikaansaamiseksi suoritettiin onnellisesti ja varmaan. Tämä lujitti paljon tuota järjestöä.

Pienemmät työtaistelut

mainittakoon tässä lyhyesti. Monikaan ei tehty paikallisjärjestön luvan perästä, joten niiden suorituksestakaan järjestön taholta ei voinut saada tarkempaa selkoa, varsinkin kun suuret työtaistelut veivät päähuomion puoleensa.

Kirvesmiehet tekivät lakon lokak. 11 p:nä mestari Hämmäläisen työmaalla Kristianinkatu 5, siitä syystä, että miehet pyysivät palkkaa viime sulun ajalta. Kirvesmiehet voittivat.

Lakko Juho Ahteen työmaalla Hallituskatu 3. Kun siellä korjaustyössä työskentelevät kirvesmiehet, muurarit ja apurit vaativat lokak. 15 p:nä rakennustyöläisten sulun ajalta palkkaa, joka jo on useilla työpaikoilla saatu, kieltäytyi mestari sitä maksamasta, joten ei työläisillä ollut

muuta neuvoa kun julistaa työmaa lakkotilaan. Työnjohtaja olisi yhdelle kirvesmiehelle maksanut ja sitten hänet työläisten villitsijänä eroittanut, vaan tähänpäs ei toverit suostuneet.

Lakko rakennuksella. Asuntoyhtiön »Pekka» rakennuksella Pietarinkadun varrella oli mestari Kauppinen pitänyt töissä muutamia lakkoa rikkomassa olleita naisia mutta eroittanut osastoon kuuluvia. Ei ollut maksanut myöskään päivän lyhennyssulun ajalta palkkaa. Tämän tähden lokak. 15 p:nä lakkasivat siellä rakennustyöläiset työstä.

Museorakennuksella lokak. 19 p:nä oli yleinen museorakennuksen työväen kokous Yrjönk. 27 ja päättivät alkaa lakon seuraavasta aamusta alkaen jollei heidän vaatimaansa viime 9 tuntisen lakon ajalta makseta palkkaa.

Tästä palkkavaatimuksesta työväki teki kirjallisen vaatimuksen rakennusten yllähallitukseen saman kuun 10 p:nä. Sieltä tuli vastaus jo 13 p:nä vaan sen piti mestari omana tietonaan. Työväki kysyi telefoonissa seur. perjantaina yllähallitukselta, niin sieltä ilmoitettiin, että vastaus on lähetetty, joten mestari on aiheuttanut asian näin pitkälle. Kyseessä oleva palkka on ainoastaan 34 tunnista. Lakko oli joka ammattialaan kuuluvissa töissä ja päättyi se työläisten voitolla.

Lakko Hermannissa. Olanderin rakennusmaalla pyysivät muurarit isännältä 10 p. tunnilta palkankorotusta siksi kun eivät ole saaneet kun 50 ja 60 p. tunnilta. Kun isäntä kieltäytyi sitä maksamasta, julistettiin muuraustyö lakkotilaan, siksi kunnes isäntä tekee sopimuksen ja suostuu miesten pyyntöön.

Työstä lakkasivat lokak. 19 p:nä kehrutehtaan muurarit ja niitten apulaiset. Syynä työstä erkanemiseen oli seuraava:

Kun muurarit ja kirvesmiehet olivat valinneet lähetystön työnjohtaja Elmannin luo vaatimaan viime lakon ajalta kahden päivän palkkaa, oli tämä työnjohtaja käyttäytynyt hyvin röyhkein sanoin lähetystää kohtaan, muun

muassa sanoen, ettei hän kannata ollenkaan 9-tuntista työpäivää eikä suostunut työmiesten vaatimukseen.

Miehet, hetken aikaa neuvoteltuaan, lakkasivat työstä. On huomattava, että tämä sama työnjohtaja kuuluu olevan tunnettu käytöksestään työmiehiä kohtaan.

Työlakon tekivät 19 p:nä lokakuuta tiilenkantajat ja apurit sekä naiset, Töölössä museorakennuksella, vaatien viimeiseltä lakkoviikolta palkkaa, mikä jo useimmilla muilla työmailla oli maksettu.

Paitsi näitä oli vielä lukuisia muitakin pieniä päivän ja puolen päivän lakkoja, joissa ylipäänsä voitti työväki.

* * *

Lyhyenkään katsauksen luodessa vuoden lopulla käytyyn ammatilliseen taisteluun, huomaa että se oli tavattoman vilkasta. Näytti niinkuin työväen eteenpäin pyrkimys olisi jonkunmoisessa kuohustilassa, joka ei välittänyt olevista järjestöistä. Useinkaan ei taisteluun lähtiessä ollut mitään edeltäpäin tehtyjä suunnitelmia tai laskelmia. Luotettiin vaan yksimielisyyteen ja rakennettiin toivo elämisestä avunkeräyslistoihin. Ammatillinen työväenliike käveli usein aivan lapsen kengissä. Mutta kaikki on ollut tärkeätä kokea, sillä tulevaisuudessa paremmin voidaan taisteluun varustautua — ammattijärjestöjä lujittamalla.

* * *

On selvää, että Paikallisjärjestön toiminta supistui, tai paremmin sanoen, kokonaan hukkui näihin suuriin luokkataisteluihin. Ja missä määrin sen onnistui ohjailta kuohuissaan olevaa työn elementtiä vakavalle hyötyä tuottavalle pohjalle — järjestöihin — sen näyttäköön tulevaisuus, joka kuuluu työväelle.

E. Haapalainen.

V. t. sihteeri.

Paikallisjärjestön välityksellä on eri työriidoissa annettu avustusta seuraavasti:

Kivityöntekijöille	100: —
Asfalttityöntekijöille	50: —
Puusepille	70: —
Läkki-, pelti- ja vaskisepille	68: —
Malliveistäjöille	825: —
Rauta- ja metallityöntekijöille.	9,341: 30

Smk. 10,354: 30

Varat vuoden lopussa:

Rahaa kassassa	723: 77
Avustustililtä siirretty	417: 27
Kansallispankissa	2,950: 04
Uunintekijäin velkakirja	247: 91

Smk. 4,338: 99

M. Paasivuori.
(Rahastonhoitaja.)



TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO

Sömäisten rantatie 25 A
00500 HELSINKI



129 068 7930

